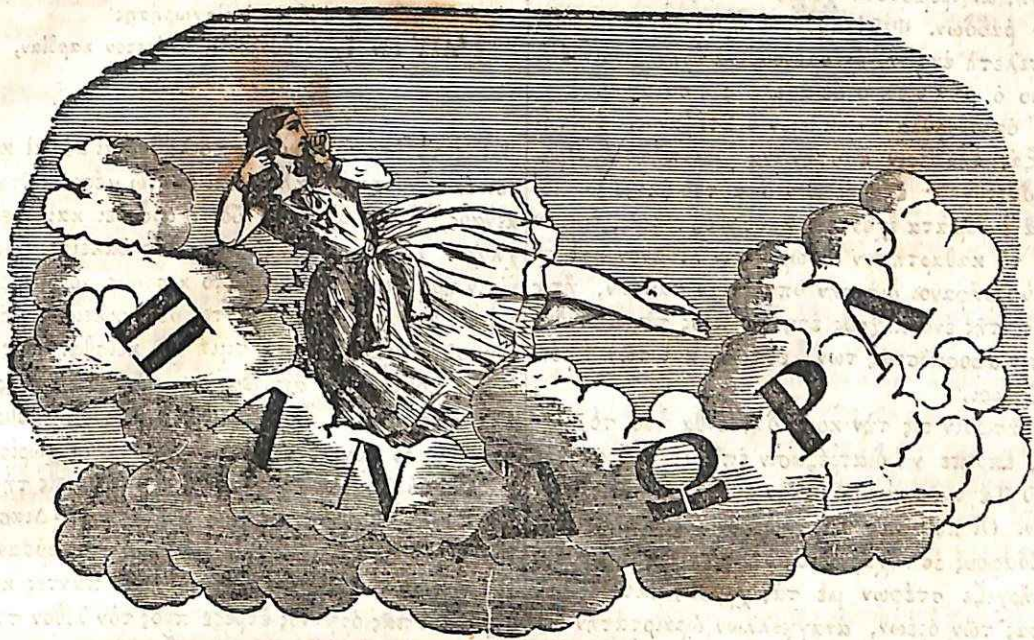

15 ΟΚΤΩΒΡ. 1852.

ΤΟΜΟΣ Γ'.

ΦΥΛΛ. 62.

Η ΓΑΛΑΤΕΙΑ

(Συνέχεια και τέλος. Ἴδε Φυλλ. 61.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

—0—

Εἰς σὲ παραδίδομαι γλυκεῖα μελαγχολία, ἔλθε νὰ ἐπιχύσῃς εἰς τὰς τελευταίας μου ταύτας εἰκόνας τὴν ἡμίφωτον ἐκείνην σκιάν, τὴν τοσοῦτον εἰς πάσας τὰς εὐχαισθήτους καρδίας ἀέσκουσαν. Οὐδεὶς φθόνος ἐὰν συγκινηθῶσι· τὰ δάκρυα, ὅσα τρυφερὰι καρδίαι χύ-
νουσι διὰ σέ, εἶναι ὡς τὸ ρόδον μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἀνθῶν. Ὅποιος διεγείρεις θελκτικὰς ἀναμνήσεις! τίς ἐραστὴς μεμακρυμένος τῆς ἐρωμένης του, ἢ φίλος τοῦ φίλου στερούμενος, ἢ μήτηρ μακρὰν τοῦ τέκνου τῆς, τίς δὲν σὲ θεωρεῖ ὡς τὸ πολυτιμώτατον πάντων τῶν ἀγαθῶν; Πόσον γλυκεῖαι αἱ στιγμαὶ καθ' ἃς μακρὰν τῶν ἀνθρώπων μόνος μετὰ τῶν ἀναμνήσεών σου σκέπτεταί τις καθ' ἑαυτὸν, ἢ μᾶλλον ὁμοῦ μετὰ τῶν προσφιλῶν τῆς καρδίας του. Μετὰ πόσης τέρ-
ψεως ἐνθυμεῖται τὰς παρελθούσας τέρψεις, τὴν πρῶ-
την στιγμὴν τῆς ἀγάπης, τὴν δειλὴν συγκατάθεσιν, τὰς ἐλπίδας, τοὺς φόβους, τὰς ὑποφίας, τὰς ἐριδας, ταῦτα πάντα τὰ νομίζει παρόντα, ταῦτα πάντα τῇ παρίστανται ὡς ἐν εἰκόνι μετ' εὐφροσύνης. Ἀλλ' εἰς αὐτὴν καὶ παρελθούσαι θλίψεις ὡς νέφη ἀντανακλῶν-
ται πολλάκις· αἱ καταστραφεῖσχι ἐλπίδες, ὁ ἄωρος

θάνατος ὄντος φιλτάτου προκαλοῦσι νέα δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, ἀλλὰ τὰ δάκρυα ταῦτα δὲν εἶ-
ναι ἐστερημένα γλυκύτητος καὶ βέουσιν ὡς βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὴν πληγὴν του.

Οὕτω διαλογίζετο ὁ σοφὸς Στέφανος, ἔχων ἀφι-
ρωμένην μίαν τοῦ ἔτους ἡμέραν εἰς δάκρυα εὐγνωμο-
σύνης, ἐρωτος ἢ φιλίας. Τὴν ἡμέραν δὲ ταύτην ὁ σε-
βάσμιος οὗτος ἱερεὺς τοῦ Ἰησοῦ, ἐνδεδυμένος τὰ
πένθημά του ἐνδύματα, ἦλθεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ὅπου
ταυτοχρόνως εἶδε προσδραμόντας καὶ πάντας τοὺς
λοιποὺς τοῦ χωρίου κατοίκους, καὶ τούτους μελανεί-
μονας, καὶ κυπαρίσσοις ἐστεμμένους, φέροντας δ' ἐν
χερσὶ ῥάβδους μελαίναις ταινίας κεκοσμημένας, οὓς
ἄφ' οὗ ἔθεσεν εἰς τάξιν, καὶ διεχώρισε τοὺς ποιμένας
ἀπὸ τὰς ποιμενίδας, τοὺς διέταξε νὰ βαδίζωσι στι-
χηδὸν ὡς δύο πικρατεταγμένα στρατεύματα.

Πρὸς μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἡ Νισίδα, ἡ Λεύκη,
ἡ Θεανὼ, ἡ Ἀνθὼ καὶ αἱ λοιπαὶ παρόντοι πάσαι προ-
εχώρουν, προσηγουμένης τῆς Γαλατίας· πρὸς δὲ τὴν
ἀριστεράν, κατάντικρυ τούτων, ἐβάδιζον οἱ Θιμβρίων,
ὁ Φαβιανὸς, ὁ Δάμων, ὁ Θύρσις καὶ τὰ μικρὰ παιδία
πάντα, ἡγουμένου τοῦ Ἑλικιονος, καὶ μόνος ὁ Ἐρα-
στρὸς ἔλειπε. Μετὰ τούτους δ' ἤρχοντο αἱ σύζυγοι,
ὀδηγούμεναι ὑπὸ τῆς Σιλβίας, καὶ οἱ σύζυγοι, ἀρχηγὸν
ἔχοντες τὸν Δρακίωνα. Τὸ εὐδαίμον δὲ τοῦτο στρατό-
πεδον ἦτο σχεδὸν λαμπρὸν ὡς καὶ τὸ πρῶτον. Τὸ δὲ
παρakoλουθοῦν τρίτον τάγμα ἦτο ἡττον μὲν λαμπρὸν,
ἀλλὰ σεβασμιώτερον· αἱ χῆραι καὶ οἱ γέροντες, ὀδη-
γούμενοι οἱ μὲν ὑπὸ τοῦ Μοίριδος, αἱ δὲ ὑπὸ τῆς
μητρὸς τοῦ Ἐράστρου· τούτων ἡ πολὺ ἀκόμη δὲν ἦτο

έστεμμένη, αὶ τρέμουναι χεῖρές των ἐπερείδοντο ἐπὶ τυλωδῶν ῥάβδων. Φεῦ! τοὺς πρὸ πάντων ἐνδιέφερον ἡ τελευτὴ ἐκείνη, ἐρχομένους νὰ θρηνήσωσιν ἐπὶ τοῦ τάφου ὁ μὲν υἱός, ὁ δὲ ἀδελφὸς ἡ συζύγου.

Τὴν δ' ὀπισθοφυλακὴν ἔκλειεν ὁ Στέφανος, ἐπίτηδες ἐκλέξας τὴν θέσιν ταύτην ἵνα ᾖται πλησιέστερος εἰς τοὺς δυστυχεῖς· ἐκατέρωθεν δ' αὐτοῦ ὀκτὼ ὥραι νεοί, λιπὰ ἐνδύματα ἔχοντες, καὶ ἀνθοστεφεῖς, ἔφερον μὲ σέβας τὸ καθαρτῆριον ὕδωρ, τὸν λίβανον καὶ τὸ πῦρ, καὶ ὑπερήφανοι διὰ τὴν ὑψηροῦς ταύτην, ἥτις ἦν ἀμοιβὴ τῆς ἐνδελειχούσης ἐτησίου πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ σύνεσιν ἀφοσιώσεώς των, ἐδαινον καὶ τῶν γερόντων βαρύτεροι.

Πρὶν θῆσθαι εἰς τὴν κοιλάδα, ἐνθα ἦτο, τὸ κοιμητήριον, ἔπρεπε νὰ διατρέξωσιν ἐπὶ μίαν ὥραν τὰς ὄχθας τοῦ Τάγου, καὶ ὑπὸ ὁλόν εὐθαλῇ διπλῆς σειρᾶς ἰτεῶν. Οἱ ποιμένες ἐπροχώρουν σιωπηλῶς ἐπὶ χλοερῷ ἐδάφους ἐσπαρμένου ἀπὸ ὑγρᾶ ἄνθη καὶ ῥόδα. Ὁ ἥλιος ἤρχιζε στέφον μὲ τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνάς του τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ἀναγγέλλων ὠραιότατην θέρους ἡμέραν· ὁ δ' οὐρανὸς ἦτο αἶθριος καὶ γλυκὺς ζέφυρος ἔσειε τὰ δένδρα, καὶ ἀνελίκνιζεν ἡσύχως τοὺς εἰς τὴν φωλεάν των καθειδόντας νεοσσούς, ὁ κορυδαλὸς ἄφαντος εἰς τὸν αἰθέρα ἠκούετο κελαδῶν· ἡ ἀηδὼν ἀπυθνημένη ἀπὸ τὴν νυκτερινὴν λαλίαν ἠγείρετο καὶ πάλιν νὰ χαιρετίσῃ τὴν ἡμέραν· ἡ τρυγὼν καὶ ἡ φάσσα ἀνταπεκρίνοντο διὰ τῶν κλαυθμῶν των εἰς τὸ γλυκὺ τοῦ δρυοκολάπτου ἄσμα· τὰ ἄνθη διέχον πᾶσαν αὐτῶν τὴν εὐωδίαν· οἱ ἰχθύς ἔπαιζον εἰς τὰ ῥήθρα τοῦ ποταμοῦ· καὶ ἡ φύσις ἅπασα, εἰς τὴν στιγμήν τῆς ἐγέρσεώς της, ἐφαίνετο εὐχαριστοῦσα τὸν δημιουργὸν διὰ τὴν ἀγαθοεργίαν, ἣν καὶ πάλιν τῇ ἐδαψίλευεν.

Ὁ Θιμβρίων, ἡ Λεύκη καὶ ἡ Νισίδα, ἀσυνήθιστοι εἰς τὴν χαριστάτην τῆς φύσεως θέαν, τὴν ἐθεώρουν μετὰ θαυμασμοῦ· ἔτι δὲ μᾶλλον τοὺς κατέπληξεν ἡ θέα τοῦ εἰς ὃ ἔφθασαν κοιμητηρίου.

Κατὰ τὴν ὄχθην τοῦ ὠραίου ἐκείνου χρυσοφόρου ποταμοῦ κεῖται, εἰς ἀπόστασιν τινῶν σταδίων, θέσις μεμονωμένη, πανταχόθεν περιωρισμένη ὑπὸ λόφων σειρᾶς ἣν μία μόνη διέτεμνεν εἰσοδος. Ὁ μακρὸς οὗτος αὐτὴν περιφρουρεῖται ἐκατέρωθεν ἀπὸ αἱμασίαν ἐκ κυπαρίσσω ἐν εἰδεί ἀμυθιβάτρου, συνεσφιγμένων τοσοῦτον, ὥστε οἱ κλάδοι των συνδεόμενοι ἀποτελοῦσι τεῖχος σὺννεφεῖς, ἀνατεῖνον εἰς ὕψος μέγα· ῥόδωνιαι δὲ τινες καὶ ἰάσμαι ἀγρίαι κοσμοῦσι μὲ ἄνθη ἐρυθρὰ καὶ κίτρινα τὴν χλοερὰν κορυφὴν τῶν ὠραίων ἐκείνων φυσικῶν τειχῶν· οὐδέποτε ποῖμνιον εἰσέδυσεν εἰς τὸ ἄστυλόν τοῦτο· οὐδέποτε ζυλοτόμου πέλεκυς ἠκούσθη εἰς τὸ ἱερόν δάσος, ἐν ᾧ βαθεῖα ἐπεκράτει ἡ σιωπὴ. ἠκούετο δὲ μόνον ὁ ἐλαφρὸς ῥόχθος πηγῶν τινῶν, αἵτινες εἰσπον ὑπὸ τὰ φύλλα, καὶ συναντῶμεναι εἰς στρῶμα βρύων, ἔφερον ἐκείθεν τοὺς ἀργυροειδεῖς τῶν ἀφρούς εἰς τὸν Τάγον.

Κατὰ τὴν πέρας δὲ τῆς εἰσόδου ἱσταται παλαιὰ ἐλάτη, ἥτις φαίνεται κλείουσα τὴν κοιλάδα· ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ δ' αὐτῆς εἰσὶ κεχαραγμένοι οἱ ἐξῆς λόγοι:

Ἄν, ὁδοιπὸρ', ἐνέδωκας ποτὲ εἰς τὴν κακίαν,
φοβοῦ νὰ ἐισχωρήσῃς·
Ἄλλ' ἐν ἔχρῃ ἀδολὸν κ' ἐνάρτεον καρδίαν,
ὦ! ἔμβα νὰ θρηνήσῃς.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κοιλάδος αἱ αὐταὶ κυπάρισσοι ἐκτείνονται κύκλῳ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ κεῖται πηγὴ ἀνέσας, ἥς τὸ ἄρθρον ὕδωρ ἀνδρὺς καὶ τρέφει τὴν χλόην. Τάφου τινὲς κεῖνται· τεῖδε κακῆϊσε, ὦν οἱ μὲν εἰσιν ἤδη κεκαλυμμένοι ἀπὸ κισσούς, οἱ δὲ ἔτι στεφάνοις κεκοσμημένοι· πάντες δὲ ἐγκλείουσιν ἐναρέτου θνητοῦ σῶμα· διότι ἡ τιμὴ τοῦ κεῖσθαι ἐν τῇ ὠραίᾳ ἐκείνῃ κοιλάδι δὲν ἀπονέμεται ἀδιαφόρως τοῖς πᾶσιν, ἀλλ' εἶνε ἀμοιβὴ ζωῆς ἀμώμου, ἐπιδοκιμασθείσης ὡς τοιαύτης ἐν συνελούσει ἀπὸ παντὸς τοῦ χωρίου.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἔφθασαν οἱ ποιμένες εἰς τὴν πηγὴν ἐστάθησαν, καὶ ὁ Στέφανος ἀνέκραξε: «Διασπαρῆτε. Συνέλθετε δὲ πάλιν περὶ ἐμὲ, ἅμα ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος.» Τότε διεσκορπίσθησαν πάντες καὶ πᾶσα χίρα, καὶ πᾶς ὀρρανὸς ἔτρεξε πρὸς τὸν λίθον τὸν καλύπτοντα τὸ ἀντικείμενον τῶν δακρύων του. Αἱ δὲ δύο ἀδελφαί, ὁ Θιμβρίων καὶ ὁ Φαβιανὸς, μὴ ἰδόντες ἔμπροσθεν των τὸν Ἑλικίονα, ἐδραμον πανταχοῦ τῆς κοιλάδος πρὸς ἀναζήτησίν του· ἀλλ' αἶφνης τὸν εἶδον γονυκλινῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρός του, καὶ μὲ χεῖρας ἐσταυρωμένας, ὀφθαλμούς δακρυβρέκτους καὶ πρὸς οὐρανὸν ὑψωμένους, ὃ μῆτέρ μου, ἔλεγε, βεβαίως εἶσαι μακαρία, διότι καὶ τὸ στάδιον τοῦ βίου σου θεαρέστως διήνυσας. Ἐπάκουσόν μου ἀπὸ τῆς οὐρανίου μονῆς σου· ἀξιώσόν με ν' ἀγαπῶ τὴν ἀρετὴν ὅσον ἠγάπων καὶ τὴν μητέρα μου! Καὶ τοιαῦτα εὐχόμενος κατεφίλει τὸν τάφον αὐτῆς, ἐν ᾧ τὰ δάκρυά του ἐστάλαζον ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου.

Οἱ τέσσαρες ἐρασταὶ οἱ μέχρι τοῦδε ἐν σιωπῇ αὐτοῦ ἀκροώμενοι, ἐπλησίασαν, καὶ ὁ Θιμβρίων λαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ ποιμένου, Ἄξιε υἱέ, τῷ λέγει, εὐσεβοῦς μητρός, συνεκίνησε τὴν καρδίαν μου ἡ φιλοστοργία σου καὶ τὸ σέβας σου. Ἔστο φίλος σου, καὶ ὑπόσχομαι ἀπὸ τοῦδε ν' ἀνασπασθῶ μετὰ σοῦ τὸν ποιμενικὸν βίον, καὶ νὰ κατοικῶ μετὰ τῆς Νισίδης, τῆς Λεύκης, καὶ τοῦ Φαβιανοῦ εἰς καλύβην πλησίον τῆς ὑμετέρης. Πλησίον δυστυχούς θὰ κατοικήσῃς, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Ἑλικίων. Ἀφ' οὗ ἀπώλεσα τὴν μετέα μου ἐν μόνον αἰσθημα ἠδύνατο νὰ μὲ κάμῃ ν' ἀγαπῶ τὴν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο στεροῦμαι διὰ παντὸς ἀπὸ αὐρίου. Αἱ δύο ἀδελφαὶ καὶ οἱ δύο φίλοι τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἐξηγηθῇ σαφέστερον. Δὲν εἶνε, ἀπεκρίνετο, τόπος ἐδῶ νὰ σὰς ὁμιλῶ περὶ ἐρώτων· ὅταν δ' ἐξέλθωμεν τῆς ἱερᾶς ταύτης κοιλάδος θὰ σὰς ἐξηγηθῶ τὰ δεινὰ μου.

Ἐνῷ δ' ἔτι αὐτὸς ἐλάλει ἤχησεν ἡ σάλπιγξ, καὶ εἰς τὴν φωνὴν αὐτῆς πάντες ἠγέρθησαν. Ὁ Θιμβρίων ἀπορῶν ἠρώτα, διὰ τί ὁ Στέφανος σὰς ἀνακαλεῖ; Ἴνα τιμήσωμεν, ἀπεκρίθη ὁ Ἑλικίων, τὴν κόνιν ποιμένος οὗ πρὸ μικροῦ ἐστερήθημεν. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ ἀκούσωμεν τὸ ἱστορικὸν τῆς ζωῆς του, ἀπαγγελλομένου παρὰ τῆς σοφωτέρας τῶν ποιμενίδων μας.

Οὕτως ἐπανῆλθον πάντες εἰς τὴν πηγὴν, καὶ ὁ σεβασμιος ποιμενάρχης τοὺς ὠδήγησεν εἰς τάφον, ὃς

τινος ὁ κατὰλευκος ἔτι λίθος ἔφερε τὴν ἐξῆς ἀπλὴν ἐπιγραφὴν:

ΕΝΘΑΔΕ ΚΕΙΤΑΙ ΑΓΑΘΟΣ ΥΙΟΣ.

Ἀφ' οὗ ὁ Στέφανος περιῆλθε τρις τὸν τάφον, ἀπεύθυνε τὰς συνήθεις πρὸς τὸν Ὑψίστον εὐχὰς, ἥψε. λίβανον, καὶ ἔχυσε τὸ καθαρτῆριον ὕδωρ μετὰ δὲ ταῦτα λαβὼν τὴν Γαλάτειαν ἀπὸ τῆς χειρὸς τῇ ἐνεχείρισε τὸν χάρτην, ἐν ᾧ ἦν γεγραμμένη ἡ ἱστορία τοῦ θρηνουμένου. Μετριοπροσύνης ἐρύθημα ἐκάλυψε τὴν Γαλάτειαν, ἥτις ἐπὶ τοῦ τάφου ἱσταμένη ἐξεφώνησεν εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν σιγῇ περισταμένων ταῦτα:

Ὁ Λύσις τὴν Λυσίδα ἠγάπα, κ' ἠγαπᾶτο·
πᾶσαν στιγμήν, καὶ ὀρκους ἀντήλλαττε χιλιούς.
καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των, ὡς εἰς θερμοὺς ἡλίους,
ἡ τοῦ αἰσθηματός των ἀκτὶς ἀντανεκλάτο.

Τῆς φίλης τοῦ τὴν χεῖρα ποθῶν ζητεῖ ὁ Λύσις·
ἀλλ' ὁ πατὴρ τῷ λέγει σκληρὸν τὸν λόγον τοῦτον.
Ἀπέρχου· πρὶν σωρεύσῃς τὸν ἐπαρκοῦντα πλοῦτον,
τὴν κόρην μου εἰς γάμον ματαίως θὰ ζητήσῃς.

Ἀπῆλθε· πλὴν ποῦ πλοῦτος; ὡς πλοῦτον εἶχε μόνον,
πλὴν τῆς θερμῆς ψυχῆς του, καλύβην ἀχυρίνην·
εἰς ταύτην κατεβίου ἡ μήτηρ του, κ' ἐκείνην
εἰς τὴν Λυσίδα κτῆμα παρέδωκε πρὸ χρόνων.

Λοιπὸν τὸ ταπεινὸν του καταλιπὼν χωρίον,
εἰς πόλιν τῶν μεγάλων καὶ τῶν πλουσίων φθάνει,
ἐπάγγελμα προθύμως ἐπικερδὲς λαμβάνει.
κ' ἐντὸς μικροῦ συναίγει τὸ ἀποχρῶν χρυσάιον.

Ὅπισω τότε, πλήρης ἐλπίδων, ἐπιστρέφει·
ἡ ἀγαθὴ Λύσις του, θρηνούσα τεθλιμμένη,
ἐγκαρτερεῖ, μὲ πίστιν ἀλόγητον προσμένει,
καὶ ἐν μειδιάμᾳ τῆς τοῦ κόπους αὐτοῦ στέφει.

Πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν ἐν μόνον λείπει βῆμα.
Ἡ δὰς τοῦ ὑμεναίου ἀνῆπτετο αἰσίως,
ὅπταν, ὑπὸ νόσου τρωθεῖσα αἰφνιδίως,
ἡ γηραιά του μήτηρ ἐγγίξει εἰς τὸ μνήμα.

Τρέψ' εἰς τὴν πόλιν τρέμων ὁ δυστυχὴς ὁ Λύσις,
οὐδ' ὀνειρώττει πλέον, ὡς πρὶν, περὶ ἐρώτων·
τῶν ἱατρῶν εὐρίσκει τῆς πόλεως τὸν πρῶτον,
καὶ κλαίων τῷ προτείνει ἐνθέρμους παρακλήσεις.

Ἡ μήτηρ μου κατ' οἶκον νοσεῖ καὶ κινδυνεύει·
τὴν προσφιλῆ ζωὴν τῆς ἡ τέχνης σου θ' ὀσώσῃ,
τὰ χρήματά μου ὅλα εὐθὺς θέλω σοὶ δώσει.
Ὁ δ' ἱατρὸς ἀκούσας, προθύμως κατανεύει.

Ἐλθὼν εἰς τὸ χωρίον, ταχέως κατωρῶναι
τὴν γραίαν εἰς τὴν πρῶτην ὑγίαν τῆς νὰ φέρῃ.
Τὰ χρήματά του δ' ὅλα ἡ Λύσις τῷ προσφέρει,
καὶ εἰς αὐτὸν δὲν μένει εἰμ' ἡ καλύβη μόνη.

Ἡ ποιμενὶς φεῦ! τότε μετ' ἄλλου στεφανοῦται·
κ' ἐκείνος ἀγογγύστως πλησίον τῆς μητρός του,
τραυματισθεὶς καιρῶς ὑπὸ τοῦ ἐρωτός του,
ἐκπνέει, κ' ἡ ψυχὴ του με στεναγμούς ἐνοῦται.

Μετὰ τὸ τέλος τούτων ἐπανελθούσης τῆς Γαλα-

τείας εἰς τὴν θέσιν τῆς, Φίλοι μου, ἀνέκραξεν ὁ Στέφανος, ἡ καρδία σας κάλλιον ἐμοῦ σὰς ὁμιλεῖ. Πάντες θρηνεῖτε εἰς τὴν διήγησιν ἀγαθῆς πράξεως· κρίνατε δὲ ὁποῖαν ἡδονὴν αἰσθάνεται ὅστις τὴν πράξῃ!

Μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ὁ σεβασμιος ἱερεὺς, διέταξε τοὺς ποιμένας νὰ ἐξέλθωσι τῆς κοιλάδος διέλυσε τὴν τάξιν τῆς ὁδοιπορίας, καὶ πάντες διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Τάγου ἀρδευομένας ὠραίας κοιλάδας.

Τότε αἱ δύο ἀδελφαὶ καὶ οἱ δύο φίλοι μὴ λησμονήσαντες τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Ἑλικίονος, διευθύνθησαν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὴν πηγὴν τῶν Ἀρδωσιῶν, καὶ ὁ δυστυχὴς ποιμὴν τοῖς ἐξιστόρησε τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν ἐπαπειλοῦσαν αὐτὸν θανάσιμον ἀπελπισίαν διὰ τὸν γάμον τῆς Γαλατείας· καὶ ἐν ᾧ ὁ Φαβιανός, ἡ Λεύκη καὶ Νισίδα τὸν παρηγόρουν, ὁ Θιμβρίων ἐσκέπτετο τίνε τρόπῳ ἐδύνατο νὰ τὸν βοηθήσῃ ὅπως νυμφευθῇ τὴν ἐρωμένην του.

Ὀλίγον μακρὰν ὀπισθεν αὐτῶν ἡ Γαλάτεια, ἡ Ἀνθώ, ἡ Θεανώ, ὁ Θύρσις καὶ ὁ Δάμων ἤρχοντο ἐν σιωπῇ. Καὶ ἡ μὲν θυγάτηρ τοῦ Μοίριδος ἐσυλλογίζετο ὅτι ἡ ἐπιούσα ἦτο ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεώς της, ἡ δὲ Ἀνθώ ἐσκόπευε νὰ τὴν συνοδεύσῃ μέχρι Πορτογαλίας, καὶ ἡ Θεανώ, τεθλιμμένη, ἐφθόνηε τὴν τύχην τῶν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κοιμητηρίου κεκοιμημένων.

Ἴνα ἔλθωσιν εἰς τὴν γῆν τῶν Ἀρδωσιῶν ἔπρεπε ν' παρέλθωσι τὰς ὄχθας τοῦ Τάγου, καὶ νὰ διέλθωσι λόφους τινὰς δεινροφύτους. Ὁ κύων τοῦ Ἑλικίονος, εἰς ὃν δὲν ἐπετράπη νὰ παρακολουθήσῃ τὴν Γαλάτειαν ἀναχωροῦσαν, εἶδεν ἐπανερχομένους εἰς τὸ χωρίον ποιμένας, ἐν οἷς μὴ παρατηρήσας τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν του ἔσπευσεν εἰς προὑπάντησίν των, καὶ τοὺς ἀπῆντησεν ἅμα εἰσέρχοντο εἰς τὸ δάσος.

Μετὰ πολλὰς δὲ ἀμοιβὰς πρὸς τὸν Ἑλικίονα καὶ τὴν πρὸς Γαλάτειαν θωπείας, ἤρχισεν ὁ κύων νὰ περιτρέχῃ τὸ ὄρος, ὅπου ἔτρεψεν εἰς φυγὴν ἐρίφιον, διώκων αὐτὸ μετὰ σπουδῆς. Τὸ ἐρίφιον διήλθε πλησίον τῶν ποιμενίδων, ὁ φόβος τῷ ἔδιδε δύναμιν καὶ πάντοτε διωκόμενον ὑπὸ τοῦ κυνὸς, εἰσέδυ εἰς σπηλαίον ἐκεῖ που κείμενον, καὶ ἐβέβαλεν ἐμφοδόν. Ἡ Γαλάτεια ἀκούσασα τὰς ἀγρίας φωνὰς του προσεκάλεσε τοὺς ποιμένας εἰς σωτηρίαν του, καὶ ὁ Ἑλικίων πρῶτος τῶν ἄλλων ἐρίφθη μετὰ τὸν κύνα εἰς τὸ σπήλαιον. Ὁ Θύρσις, ὁ Δάμων, οἱ δύο φίλοι γελῶντες ἐνεθάρρουν τὰς ἐκπληγμένας ποιμενίδας· καὶ ἐν ᾧ ἀνυπόμονοι περιέμενον νὰ ἴδωσι τὸν ἐραστὴν τῆς Γαλατείας φέροντα τὸ ἐρίφιον εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἤκουσαν ἄγριον θόρυβον ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, ἐξ οὗ εἶδον τὸν Ἑλικίονα ἐξερχόμενον καὶ παλαιόντα μετ' ἀνθρώπου κατὰ πλῆκτικὸν τὴν ὄψιν· ἦτο δὲ βασιλεύτης, γένειον μαύρον καὶ δασὺ ἐκάλυπτε τὸ ἥμισυ τοῦ προσώπου του· ἡ μικρὰ καὶ ἀτημέλητος κόμη του ἐπιπτεν ἐπὶ τῶν ὤμων του· οἱ γυμνοὶ καὶ νεβρώδες βραχίονές του ἐσφιγγον τὸν Ἑλικίονα ὥστε νὰ τὸν πνίξωσι. Ἀλλ' ὁ ποιμὴν, οὐχ ἥττον ῥωμαλέος, ἀπώθει διὰ τῆς ἀριστερᾶς του τὸν δασύστερον ἄγριον, καὶ διὰ τῆς ἐτέρας, περιειλιμμένης εἰς τὴν κόμην τοῦ ἀνταγωνιστοῦ του, κατῶρθον νὰ κάμπτη τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὰ

δπίσω. Ἀμφότεροι δὲ ἔμενον ἐν τοιαύτῃ θέσει σιωπῆλοι, καὶ τοὺς σπινθηροβολοῦντας ὀφθαλμούς των εἶχον προσηλωμένους ἐπ' ἀλλήλων καὶ διὰ τῶν συμπεπλεγμένων μελῶν των ἐξήτουν ἀμοιβαίως νὰ στηριχθῶσι.

Ὁ κύων τοῦ Ἐλικίου ἐνεθάρρυνε τὸν κύριόν του· ἀλλὰ καὶ οὗτος εἶχεν ἀντάξιον ἀνταγωνιστήν, ἀγρίαν αἶγα, ἥτις, προσέχουσα νὰ μὴ δώσῃ αὐτῷ τόπον ἐκφυγῆς, τὸν ἀπώθει, ἀπειλοῦσα διὰ τῶν κερμάτων της μέχρις οὗ τὸ ἐρίφιον ἐξασπασθῇ, ἀνεπήδησεν ὀπίσω τῆς μητρὸς του, ὅπου ἡσθάνετο ἑαυτὸ ἐν ἀσφαλείᾳ. Τὴν παράδοξον ταύτην πάλιν ἰδόντες ὁ Θύρις, ὁ Δάμων καὶ οἱ δύο φίλοι ἔσπευσαν νὰ χωρίσωσι τοὺς διαγωνιζομένους, ὁ δὲ Θιμβρίων συνέλαβε τὸν ἄγριον, ἐπιτείνων ὅλας του τὰς δυνάμεις, ἡ Θεανὼ συγχρόνως ἐλειποθύμισε καὶ πάντες ἔσπευσαν πρὸς βοήθειάν της. Ἐν τούτοις δ' ὁ ἄγριος, ῥίψας ἐπ' αὐτῆς βλεμμα, μένει ἀκίνητος μὲ προσηλωμένον κἄτω χρόν πρόσωπον. Συγχρόνως δ' ἀπαλλαγείς ἀπὸ τοὺς βραχίονας τοῦ Θιμβρίωνος, ἀρπάζει τὸ ἐρίφιον, τὴν ἀπλὴν καὶ ἀπρομελέτητον τῆς σκηνῆς ταύτης ἀρομήν, κλίνει γόνυ ἐνώπιον τῆς Θεανῶς, καὶ μεθ' ὑποκλήσεως τῇ τὸ προσφέρει. Μόλις δ' ἡ ποιμενὶς ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις της, καὶ ῥίπτεται εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἀγρίου. Ἀ! ἀνέκραξεν· εἶσαι ὁ Ἀρτίδωρος, ὁ φίλτατός μου Ἀρτίδωρος! δὲν ἐλησμονήσας λοιπὸν τὴν Θεανῶν... Ἀλλ' ὁ Ἀρτίδωρος, ἀκούσας τὸ ὄνομα Θεανῶ, μετέβαλε διὰ μιᾶς χρῶμα, ἠγέρθη, καὶ ἐκστατικῶς θεωρῶν τὴν ποιμενίδα, ἡ Θεανὼ, ἀνεδόησε, μὲ ἠπάτησε· τὸ ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα. Εἶνε ἐδῶ; τὴν γνωρίζεις; Κάλλιστα, ἀπεκρίθη ἡ ποιμενὶς μὲ φωνὴν τρέμουσαν, ἐδῶ εἶνε· ζῇ δι' ἐσέ. Ἀκουσον, ἐπανελάβετο ὁ Ἀρτίδωρος ταπεινότερον ὀμιλῶν, πρέπει νὰ μ' ὀδηγήσῃς πρὸς αὐτήν, ἣν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπιπλήξω διὰ τὴν ἀπιστίαν της, καὶ νὰ τῇ εἶπω ὅτι δὲν τὴν ἀγαπῶ πλέον· μετὰ δὲ ταῦτα θὰ ἐπανέλθωμεν νὰ κατοικήσωμεν ὁμοῦ εἰς τὸ σπήλαιόν μου· σὺ θὰ ἦσαι φίλη μου, καὶ εἰς σέ θὰ παραδῶσω τὸ ἐρίφιόν μου.

Ἡ Θεανὼ παρετήρησε κάλλιστα, ὅτι ἡ λύπη εἶχε μετastήσει τοῦ Ἀρτιδώρου τὴν λογικὴν κλαίονσα καὶ περιπαθῶς τὴν χεῖρά του σφίγγουσα, καὶ τῷ εἶπε, δὲν θὰ σὲ ἀφήσω πλέον, θὰ ἦμαι μετὰ σοῦ μέχρι τελευταίας μου ἀναπνοῆς, καὶ ἐλπίζω νὰ σοὶ ἀποδείξω ὅτι ἡ Θεανὼ δὲν εἶνε ὑπεύθυνος. Τοιαῦτα δὲ λέγουσα ἔλαβε τὴν χεῖρα τοῦ Ἀρτιδώρου, καὶ παρακολουθοῦμενον ἀπὸ τὸ ἐρίφιον καὶ τὴν αἶγάν του τὸν ὀδηγεῖ πρὸς τὴν πηγὴν. Εἶποντο δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ποιμένες ὀλίγον ἀπέχοντες, ἀνυπομύνως τὸ ἀποβησόμενον τῆς τύχης περιμένοντες.

Καθ' ὅσον δὲ τῆς ὁδοῦ τὸ διάστημα ἡ Θεανὼ ἐπαραπάθει νὰ φέρῃ ἀναγνώρισιν, ἣν ἀπ' ἐνὸς μὲν ἐφοβέτο, ἀπ' ἐτέρου δὲ ἐπεθύμει. Προσεκτικῇ μὴ εἶπη τι δυνάμενον νὰ δυσχερῆσθῃ τὸν ἐραστήν της ὀμίλει περὶ ἐκείνης μετὰ προσοχῆς, ἀνεκάλει βραχέως τοὺς ἐρωτὰς των, διηγείτο τὴν ἱστορίαν τῆς διδύμου ἀδελφῆς της, καὶ ὅσα· αὐτὴ τῇ παρῆσθε θλίψεις· παρετήρησε δὲ συγχρόνως ἐπὶ τοῦ προσώπου του τὸ ἀποτέλεσμα ἐκάστου λόγου της, ἠκολούθει

βῆμα πρὸς βῆμα τὴν πρόοδον, ἣν ἐπὶ ἐπὶ τοῦ λογικοῦ του ἐπέφερε, καὶ μετεχειρίζετο ὅλην αὐτῆς τὴν ἀγγίνοιαν ὅπως ἐπαναγγέλλῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἐραστοῦ της. Ὁ δ' Ἀρτίδωρος ἀκούων αὐτὴν ὡς τις ἀπὸ θαλάσσης ἐγειρόμενος ὑπνόν, ἀπεκρίνετο ὅτε μὲν εὐθύς, ὅτε δὲ ἀναγκάζων αὐτὴν νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ λεγόμενα. Οὕτω κατ' ὀλίγον ἡ μνήμη του, καὶ αἱ ιδέαι του ἐπανήρχοντο· ὁ ἔρω, ὅς εἶχεν ἀφαιρέσει τὸ λογικόν του, αὐτὸς τὸ ἐπανήγαγε. Ἐστάθη παρατηρῶν τὴν Θεανῶν, καὶ τέλος τὴν ἀνεγνώρισεν, ἔπασεν ὑπὸ τοὺς πόδας της, τὴν ἐσφίγγε περιπαθῶς εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ τὰ χεῖρμα δάκρυά του ἐθεβαίνουν τὴν ποιμενίδα ὅτι ὁ ἐραστής της δὲν ἦτον πλέον παρὰ φρον.

Ἐφ' ἂν τέλος εἰς τὴν πηγὴν, ὅπου ἦλθον καὶ οἱ λοιποί. Ἡ Ἀνθὼ καὶ ἡ Γαλάτεια ἐδιηγούντο καθ' ὁδὸν ὅτι περὶ τῶν ἐρώτων τοῦ Ἀρτιδώρου καὶ τῆς Θεανῶς ἐγένεσκον. Ἀπ' οὗ δὲ συνεχάρησαν τὴν ποιμενίδα, τὴν παρεκάλεσαν νὰ ὑπαχρῶσθαι τὸν ἐραστήν της νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν διήγησιν τῶν περιπετειῶν του ἀπ' ἧς στιγμῆς ἡ διδύμος αὐτῆς ἀδελφὴ τὸν ἠπάτησεν ἀσπλάγχχνως. Τότε ὁ Ἀρτίδωρος συγκατανεύσας, καὶ ἐπαναλαβὼν πλήρη τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ του ἤρχισεν ὡς ἐξῆς τὴν ἱστορίαν του διηγούμενος:

Ἡ ὁμιλία τῆς ὑποτιθεμένης Θεανῶς μ' ἐρρίψεν εἰς θανάσιμον ἀπελπισίαν· διὸ καὶ ἀπεφάσισα νὰ φύγω τὴν ἀπιστίαν αὐτῆς διὰ παντός. Ἐν τούτοις ἠθέλησα νὰ τῇ εἶπω ὅτι τὴν ἠγάπων εἰσέτι, καὶ πρὸς ἀποδείξιν ἐχάραζα ἐπὶ τῆς λεύκης τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ μου· ἀλλὰ δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον τί ἔγραψα. Ἀπὸ δὲ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ ἐξησθημένος νοῦς μου ἀπεπλανήθη. Περιεπλανώμενος ἀσκόπως εἰς τὴν πεδιάδα τέσσαρας ὁλοκλήρους ἡμέρας ἄσιτος· τοῦτο καὶ μόνον ἤρκει νὰ τραῖξῃ τὸν ἐγκέφαλόν μου, καὶ συγκεχυμένως πως μόνον ἐνθυμοῦμαι ὅτι σὰς λέγω· δύο δὲ μόνον πράγματα δὲν διέφυγον τὴν μνήμην μου.

Ὅταν κατηρχόμην τὸν ὀλίγον ἐντεῦθεν ἀπέχοντα λόφον, αἶφνης ἤκουσα θόρυβον ἀπὸ τοὺς παρακειμένους θάμνους πρὸς οὓς ἐνατενίσας εἶδον τοῦτο τὸ ἐρίφιον, φεύγον διώκοντα λύκον· εὐθύς, καὶ τοὶ ἄλλοι, ἐρρίφθησαν κατὰ τοῦ λύκου, μεθ' οὗ συνεπλάκην, καὶ παλαίοντες ἐκυλιόμεθα ὁμοῦ ἐπὶ τῆς κόνεως. Ἡ παραρρυσύνη μου, βοηθοῦσα ἀναμειβόλως τὰς δυνάμεις μου, δὲν μ' ἐπέτρεπε νὰ ἰδῶ οἷον διέτρεχον κίνδυνον, σφίγγων τὸν λύκον εἰς τὰς ἀγκάλας μου· καὶ χωρὶς νὰ ἐξεύρω ἂν τὸ ἐρίφιον μὲ ἠκολούθει, ἔφθασα εἰς τὸ σπήλαιον, ἐν ᾧ μὲ εὗρετε.

Τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐξελεξάμην διὰ τάρον μου, διὰ τε τὸ σκότος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπόστασιν ἀπὸ παντὸς ἄλλου κατωκουμένου μέρους· διὸ εἰσδύσας εἰς τὸν μυχόν αὐτοῦ ἐκάθησα ἐπὶ πέτρᾳ, ἀναπολῶν τὴν ἀπιστίαν τῆς Θεανῶς, καὶ ἀνέλαβον πρὸς ὥραν τὰς αἰσθήσεις μου πρὸς μεγαλητέραν αὐξήσιν τῶν δεινῶν μου. Ἀποφασίσας δὲ νὰ μὴ ἐξέλθω ποτὲ τοῦ σπηλαίου ἐκείνου, ἐκύλισα μέγαν λίθον εἰς φραγμὸν τῆς εἰσόδου, καὶ οὕτω κεκλεισμένος ἐντὸς τοῦ τάρον μου

ἀπελαμβάνον χάριν ἄχαριν, κείμενος ἐκτάδην, καὶ ἐρίφιον ἀνίσυχον ἐβάδιζε σκιρτῶν παρὰ τὴν εἰσόδον, καὶ ἐνῶ ἤλπιζον ὅτι διατρίβει εἰσέτι ἐκεῖ, τὸ εἶδα αἶφνης ὅπως ἐντρομον νὰ ἐπανερχεταὶ ἐλαυνόμενον ὑπὸ κυνός, καὶ κατὰ πόδας αὐτοῦ ἀνθρώπον. Ὁμολογῶ ὅτι εἰς τὴν θέαν ἐκείνην δὲν ἔμεινα κύριος ἑμαυτοῦ, καὶ ῥιφθεὶς ἐπ' αὐτὸν, σκοπὸν εἶχον νὰ τὸν πνίξω διότι ἤρχετο νὰ μοῦ ἀρπάσῃ τοὺς μόνους, τοὺς τελευταίους μου φίλους· Εἶσθε μάρτυρες τῆς πάλης μου καὶ τῆς αἰσῆς αὐτῆς ἐκδίκσεως. Ἡ σήμερον εἶναι ἡ ῥαιωτάτη τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς μου, διότι ἀνεῦρον τὴν Θεανῶν μου· αἰσθάνομαι ὅτι ἐπανήλασε τὸ λογικόν μου, ἐπιθυμῶ μετ' αὐτῆς νὰ διέλθω τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου μου, διότι αὐτὴν πάντοτε ἐλάτρευον, ἀπ' οὗ παρὰ λάβω καὶ τὴν αἶγάν μου μετὰ τοῦ ἐριφίου. Καὶ τοιαῦτα λέγων ἐθώπευε διὰ μὲν τῆς μιᾶς τὰ ἀθῶα ἐκεῖνα ζῶα, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας τὴν Θεανῶν.

Ἡ συμπαθητικὴ αὐτῇ διήγησις τοῦ Ἀρτιδώρου ἐκίνησεν εἰς οἶκτον πάντας, εὐχαριστοῦντας αὐτὸν μετὰ δακρύων, ἰδιαιτέρως δὲ παρεκάλεσαν τὸν Ἐλικίωνα νὰ δώσῃ πρὸς τὸν Ἀρτίδωρον ἔνδυμα, καὶ νὰ κόψῃ τὴν μακράν του γενειάδα· τότε ὁ ποιμὴν τὸν ἐκάλεσε· ἐλθέ μετ' ἐμοῦ τῷ εἶπεν· ἔχω εἰς τὴν σκηνήν μου ὅ,τι σοὶ εἶναι ἀναγκαῖον. Ὑπαγε, προσέθηκεν ὁ Θιμβρίων, καὶ ἡμεῖς θὰ σὰς περιμένωμεν ἐνταῦθα· ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν ἀπουσίαν σου θὰ προμελετήσω τί πρέπει νὰ εἶπω πρὸς τὸν πατέρα τῆς... καὶ ἀμέσως διέκοψε τὸν λόγον του. Ἡ Γαλάτεια ὅμως ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους ἐρυθρίασε· ὁ δὲ Ἀρτίδωρος παρακολουθούμενος ἀπὸ τὴν αἶγαν καὶ τὸ ἐρίφιον, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ Ἐλικίου, ἐνῶ ἡ Θεανὼ ἐψιθύριζεν ὅτι ὁ χρόνος δὲν εἶνε ἀρκετὰ μακρὸς.

Ἡ Γαλάτεια ἐννοήσασα ὅτι ὁ Θιμβρίων πρόκειται νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν πατέρα της νὰ τὸν ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῆς, καὶ φοβούμενη μὴ ἡ παρουσία της τὸν ἐνοχλήσῃ, προσποιήθη ὅτι ἦτον ἠναγκασμένη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν της· δι' ὃ λαβοῦσα ἄδειαν παρὰ τῆς Λεύκης, τῆς Νισίδης καὶ τῆς Θεανῶς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ χωρίον μετὰ τῆς φιλάτης τῆς μόνον Ἀνθῶς.

Μόλις δ' ὀλίγον ἐμακρύνθησαν, ὅταν τέσσαρες ἄνθρωποι ἐξεληθόντες ἀπὸ τῆς ὀπισθεν αἰμασῆς ἀρπάζουσι τὰς παρθένους, τὰς ἐμποδίζουσι διὰ χειρῶν ἡ κερῶν νὰ φωνάζωσι, καὶ διὰ τῆς βίαις τὰς ἀνδραγαθίας εἰς δύο ἡμίονους ἐπὶ τούτῳ ἐτοιμοὺς. Ἡ Γαλάτεια καὶ ἡ Ἀνθὼ ἐντρομοὶ ὑπέκουσιν εἰς τὴν βίαν· οἱ δὲ τέσσαρες ἀρπαγες ἱππεύσαντες θέτουσιν ἐν μέσῳ τὰς ἡμιόνους, καὶ δρομαίως φεύγουσι πρὸς τὰ ὅρια τῆς Καστίλλης.

Οἱ τέσσαρες ἐκεῖνοι ἀρπαγες ἦσαν οἱ Πορτογάλλοι, οἱ πρὸ δύο ἡμερῶν ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μοίριδος, καὶ ὑποδεχθέντες ψυχρῶς παρὰ πάντων τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου. Ὁ τρόπος μεθ' οὗ ὁ Ἐλικίων τοὺς εἶχε θεωρήσει κατὰ τὸ δειπνόν, καὶ τὰ πρὸς τὴν Γαλάτειαν βλέμματά του, ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ὑπόνοιαν τῶν ἀληθῶς διατρεχόντων· ἡ παρὰ τοῦ Μοίριδος ζητηθεὶς ἀναβολὴ ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὴν κοιλάδα τῶν Τάφων, ἡ δημομαδὸν πάντων τῶν κατοίκων ἀποποίησις νὰ μὴ συμπαράκολουθήσωσι καὶ οὗτοι ἐκεῖσε τοῖς ἐφαινοντο πρόφατις τις καὶ ὕβρις, ἣν ἀπεφά-

Ἐπειδὴ δὲ σήμερον ἔνεκα τῆς θερμότητος ἐγὼ καὶ ἡ αἶξ ἐμποδίσθημεν νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ σπηλαίου, τὸ

σιαν να εκδικηθῶσι διὰ τῆς ἀρπαγῆς τῆς Γαλατείας, τῆς μελλονύμφης τοῦ κυρίου των, ἀνευ τῆς ὁποίας διέτρεχον τῆς ζωῆς των κίνδυνον. Τὸ πᾶν ἐπέτυχε, καὶ ἔφυγον ἡδὴ μετὰ τῆς λείας των· ἀλλ' ὁ Ἐρως ἡγρύπνει ὑπὲρ τῆς Γαλατείας.

Ὅτε ὁ Ἀρτίδωρος λαβὼν ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἐλικίου ἐνδύματα ἐπανήρχετο μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν πηγήν, παρετήρησε μακρόθεν τοὺς τέσσαρας ἐκείνους ἱππεῖς, καὶ ἀνεγνώρισε τὰς ποιμενίδας. Ὁ Ἐλικίων φωνὴν ἀφίεις ῥίπτει πρὸς τὴν ἐρωμένην του, καὶ ἐμποδίζει διὰ τῶν δύο του χειρῶν τὰς δύο ἡμιόνους, καὶ ἐν ᾧ εἰς τῶν Πορτουγάλλων ὑψώσας τὸν βραχίονά ἡτοιμάζετο νὰ τὸν διαπεράσῃ διὰ σιδηροῦ πασσάλου, ὁ Ἀρτίδωρος προλαβὼν συντρίβει τὸν βραχίονά του διὰ τῆς ῥάβδου του. Ἐν τούτῳ αἱ ποιμενίδες, ὡφεληθεῖσαι ἀπὸ τὴν περίστασιν ἐπήδησαν ἀπὸ τοὺς ἡμιόνους, καὶ, γνωρίζουσαι τοὺς τόπους, ἔσπευσαν πρὸς τὴν πηγήν, ζητοῦσαι βοήθειαν. Ὁ Ἐλικίων ἐν τούτοις ἀρπάσας τὸν πάσσαλον τοῦ πληρωθέντος, παρετάχθη παρὰ τῷ Ἀρτιδώρῳ, καὶ οἱ δύο ἐκεῖνοι γενναῖοι ποιμένες, πεζοὶ, ῥόπαλον καὶ πάσσαλον μόνον ἀμυντικὰ ὅλα ἔχοντες, ἴστανται κατὰ μέτωπον τῶν τριῶν ἀνάνδρων ἱππέων, θελόντων νὰ ἐκδικηθῶσι τὸν σύντροφόν των.

Ἡ ἀνισος αὕτη πάλη διχοκτεῖ· ἀλλ' ἡ ἀνδρεία μετ' ὀλίγον ἡναγκάζετο νὰ υποχωρήσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην. Ὁ Ἐλικίων τετραυματισμένος τὸν ἕτερον βραχίονα, ἀπηύδωσε πλέον ἀμυνόμενος, ὅτε ὁ Θιμβρίων, μετὰ τὸ ζῆφος εἰς τὰς χεῖρας, ἐπιπίπτει ὡς κεραυνὸς κατὰ τῶν Πορτουγάλλων, καὶ διὰ τῆς πρώτης βολῆς ῥίπτει τὴν κεφαλὴν τοῦ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους κατὰ τοῦ Ἐλικίου ἐπικειμένου· μετ' ὀλίγον φθάνουσιν ὁ Θύρσις, ὁ Δάμων, καὶ ὁ Φαβιανὸς, καὶ οἱ ἐναπολειπόμενοι ἔχθροὶ ἀρῆσαντες ἐλευθέρους τοὺς χαλινούς των ἱππῶν των τρέπονται εἰς φυγὴν.

Ἡ πληγὴ τοῦ Ἐλικίου δὲν ἦτο μὲν ἐπικίνδυνος, ἔρρεεν ὁμως ἀπαύστως αἷμα, τὸ ὅποιον ἰδοῦσα ὡχρίασεν ἡ Γαλάτεια ἐσπόμενος δὲ αὐτὸ διὰ τοῦ μανδραχίου της, μέχρις οὗ ἐσταμάτησε. Τότε μετακομίσθη Ἐλικίων εἰς τὸ χωρίον, ἐκκερμῇ τὴν χεῖρα φέρων, καὶ ἐπὶ τῆς Γαλατείας ἐπεριδόμενος καθ' ὅλην τὴν ὁδόν, ὅπερ ἦν ἡ μόνη του ἀμοιβὴ δι' ὃν ὑπὲρ αὐτῆς ὑπέστη κίνδυνον.

Ὅταν δὲ τὸν ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μοίριδος, ὁ γέρον, ἀγανακτῆσας κατὰ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν Πορτουγάλλων, ἐκήρυξε ὅτι θεωρεῖ ἐκυτὸν ἀπηλαγμένον τῆς ὑποχρεώσεώς του. Ἰδοῦ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Θιμβρίων, δεικνύων τὸν πληγωμένον, ἰδοῦ ὁ σωτὴρ τῆς θυγατρὸς σου· αὐτὸς εἶνε δίκαιον νὰ γίνῃ κύριος τῆς διὰ τῶν χειρῶν του σωθείσης. Ἡ πτωχεὶα του μόνη ἡδύνατο νὰ σὲ κρατῇ ἀμφίρροπον· ἀλλ' ἡδὴ εἶνε πλούσιος, καὶ θέλω... Ἐν ᾧ δὲ ἔλεγε τοὺς λόγους τούτους, ἀκούεται πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μέγας θύρουβος, πρὸς ὃν στραφέντες εἶδον κριὸν ἀγέρωχον εἰσέρχόμενον εἰς τὴν αὐλήν, κεκοσμημένον ταινίαις καὶ πεποικιλμένον χρώμασι διαφόροις. Ὁ ὑπερμεγέθης κώδων του τὸν διέκρινε μεταξὺ ἐκατὸν ἀρνάδων, αἵτινες τὸν παρηκολούθουν, συνωδευόμεναι ἐκάστη ὑπὸ τοῦ

ἀμνοῦ της. Ὅπισθεν δὲ τούτων εἶρχετο ὁ Ἐραστρὸς, παρακολουθούμενος ὑπὸ δύο κυνῶν. Εἰσελθὼν ἀρῆκεν ἕξω τοὺς κύνας φύλακας τοῦ ὠραίου ποιμνίου του, καὶ ἔχων εἰς χεῖρας τὴν ποιμενικὴν του ῥάβδον διευθύνθη πρὸς τὸν πατέρα τῆς Γαλατείας, καὶ τῷ εἶπεν:

Ἡμῖν ἐραστὴς τῆς θυγατρὸς σου, καὶ ἡδυνάμην νὰ τὴν διαμρισηθῇ μετὰ τοῦ Πορτουγάλλου πρὸς ὃν τὴν δίδεις· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἔχω ἀδικῶν· οὔτε ὁ Πορτουγάλλος οὔτ' ἐγὼ εἴμεθα τῆς Γαλατείας ἀξιοί· μόνος ὁ Ἐλικίων εἶνε ἀξίος τοιαύτης εὐτυχίας. Πίστευσον εἰς εἰλικρινῆ ὁμολογίαν καρδίας ἀντιζήλου. Ἀπαιτεῖς ὁ γαμβρός σου νὰ ᾔνῃ πλούσιος· ἰδὲ τὸ ὠραῖον τοῦτο ποιμνίον, κληρονομίαν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, εἶνε τοῦ Ἐλικίου· ἐγὼ τῷ τὸ δίδω. Ὁ Ἐλικίων ἔχει τόσους φίλους, ὥστε περιελλὼν τὰ γειτονικά μόνον χωρία συνήθροισα τὸ ποιμνίον τοῦτο ἐν διαστήματι δύο μηνῶν, λαβὼν παρ' ἐκάστου φίλου του μίαν ἀμνάδα μετὰ τοῦ ἀρνίου της.

Δὲν εἶχεν ἔτι τελειώσει τὸν λόγον του, ὅτε ὁ Ἐλικίων τὸν κατέβρεχε μετὰ τὰ δάκρυά του. Ἀ! φίλε μου, τῷ ἔλεγεν, ὅποιον ἦν καὶ ἂν ᾔνῃ ἡ τύχη μου, ἡ ἐδική σου φιλία τὴν καθιστᾷ ἐπιφθονον· δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίσω τὴν Γαλάτειαν· ἀλλὰ... Εἰς σὲ ἀνίκη, ἀνέκραξεν ὁ Μοίρις μετὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Πρόσελθε, θυγατὴρ μου, σὲ δίδω εἰς τὸν σωτῆρά σου· ἐλθε νὰ ἐνχαλισθῇς τὸν σύζυγόν σου. Τότε ἡ Γαλάτεια, ἐρυθρότερα καὶ τοῦ μῆλου, πλησιάζει μετὰ συστολὴν, καὶ μετὰ βραδύτητα βῆμα. Ὁ δ' Ἐλικίων γονυκλινὴς τῇ ἐξέτεινε μετὰ σεβασμοῦ τὴν ὑγιᾶ μόνον χεῖρα, καὶ ἐν ᾧ ἡ Γαλάτεια ἴστατο μετὰ ὀφθαλμούς πρὸς τὸ ἔδαφος τεταπεινωμένους, ἔτι μᾶλλον ἐρυθρίωσα, ὁ πατήρ της εὐχαριστήθεις διὰ τὴν σεμνότητά της, τὴν ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα, καὶ τὴν ὠδήγησε πρὸς τὸν σύζυγόν της. Ἐνταῦθα ἔπρεπεν ἔτι μᾶλλον νὰ τὴν ἀναγκάσῃ ἵνα πλησιάσῃ τὸ πρόσωπόν της πρὸς τὸ τοῦ ἐραστοῦ της, ἀφ' οὗ ἐδέχθη τὸ πρῶτον τοῦτο ἐν τῇ ζωῇ της φίλημα.

Τότε διηγῆθησαν εἰς τὸν Ἐραστρον τὴν ὑπὸ τῶν Πορτουγάλλων ἀπόπειραν τῆς ἀρπαγῆς τῆς Γαλατείας μετὰ τῆς Ἀνθοῦς. Ὁ δὲ Θιμβρίων συνελθὼν, λέγει, ποιμὴν, μοι ἀφήρπασας τὴν ὠραιωτάτην στιγμὴν τῆς ζωῆς μου. Ἐπεθύμουν νὰ μοιράσω τὴν περιουσίαν μου μετὰ τοῦ Ἐλικίου, ἵνα οὕτω δυνηθῇ νὰ νυμφευθῇ τὴν Γαλάτειαν, ἀλλὰ μ' ἐπρόλαβες· δὲν τὸν ἀγαπᾷς ἐν τοσούτῳ περισσώτερον ἐμοῦ, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸν ἀγαπᾷς περισσώτερον χρόνον, καὶ εἶνε δίκαιον νὰ προτιμηθῇς. Ἐλπίζω τοῦλάχιστον, προσέθηκεν ἀνακράξας, ὅτι θὰ μοι ἐπιτραπῇ νὰ ἐκτελέσω ἕτερον σκοπόν. Θέλω νὰ διαμοιράσω τὰ ὑπάρχοντά μου εἰς τέσσαρας μερίδας, ὃν τὴν μὲν πρώτην νὰ δώσω τῷ φίλῳ μου Φαβιανῷ, τὴν δὲ δευτέραν νὰ προσφέρω τῇ Θεανῷ καὶ τῷ Ἀρτιδώρῳ, ἵνα τοὺς ὑποχρεώσω νὰ ἐγκαταβιώσωσιν ἐνταῦθα, ἡ τρίτη νὰ διανεμηθῇ διὰ τῆς χεῖρός τοῦ Στεφάνου τοῖς πτωχοῖς τοῦ χωρίου τούτου, καὶ διὰ τῆς τελευταίας ν' ἀγοράσω οἰκίαν, ἀγρούς καὶ πρόβατα διὰ τὴν Νισίδαν καὶ ἐμέ. Ἀλλ' ἔγωγε, καλοὶ μου φίλοι, θὰ γείνω ποιμὴν, καὶ θὰ τελειώσω μεθ' ὑμῶν τὰς ἡμέρας μου

Ἀρτίδωρος.

καὶ μετὰ τοῦ Φαβιανοῦ· αἱ σκηναί μας θὰ κῆνται πλησίον ἀλλήλων, τὰ πάντα θὰ ᾔνῃ ἐν ἡμῖν κοινά· θὰ εἴμεθα τὸ παράδειγμα τοῦ χωρίου, καὶ θὰ γῆρασωμεν ἅπαντες ὁμοῦ ἐν εἰρήνῃ, εὐθυμῇ καὶ ἔρωτι.

Ἄντες εὐχαρίστησαν τὸν Θιμβρίων. Ὁ Ἀρτίδωρος καὶ ἡ Θεανὴ τὸν ἐνηγαλίσθησαν. Τὴν αὐτὴν δ' ἐσπέραν ἠθέλησε καὶ ὁ Μοίρις νὰ συνταχθῶσι καὶ τὰ συμβόλαια. Ἡ φῆμη τοσούτων εὐτυχῶν ἐκδόσεων διεδόθη καθ' ὅλον τὸ χωρίον, καὶ ὁ Μοίρις προσεκάλεσε τὸν συμβολαιογράφον καὶ τὸν σεβάσμιον Στέφανον.

Συνταχθέντων δὲ τῶν συμβολαίων, ἀπεφασίσθη ἀμέσως τὴν ἐπιούσαν ν' ἀποστείλῃ τὴν θεραπείαν του ἅπασαν εἰς Τολέδην μετ' ἀνδρὸς τῆς ἐμπιστοσύνης του, ν' ἀναγγεῖλῃ τὰς εἰδήσεις τούτας εἰς τοὺς γονεῖς τῆς Νισίδας, καὶ νὰ κομίσῃ ἐκεῖθεν χρήματα, ἐξαργυρώσας τὴν περιουσίαν του. Κατὰ τὴν ἀποδημίαν ταύτην ὁ Μοίρις ἔπρεπε νὰ ἀγοράσῃ τὰ πρόβατα, καὶ νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ νέων ποιμένων· καὶ ἔως νὰ ἐτοιμασθῶσι τὰ δεόντα, ὁ μὲν Θιμβρίων καὶ ὁ Φαβιανὸς μετὰ τῶν συζύγων των ἐμελλον νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Μοίριδος· ὁ δὲ Ἀρτίδωρος καὶ ἡ Θεανὴ εἰς τὴν τοῦ Ἐραστρου.

Ἐλείπετο δὲ μόνον νὰ ὀρίσθῃ ἡ ἡμέρα τῶν τεσσάρων γάμων. Ὁ Ἐλικίων, καίτοι πληγὴν φέρων, ἀπεφασίσε τὴν ἐπαύριον παρὰ τὰς προσπαθείας τοῦ Στεφάνου θέλοντος νὰ τὸ ἀναβάλῃ· τὴν γνώμην τοῦ Ἐλικίου, ἐννοεῖται καὶ χωρὶς νὰ τὸ εἰπωμεν, ὅτι ἐδέχθησαν καὶ οἱ λοιποὶ σύζυγοι.

Ἐπειδὴ δὲ ἦν ὥρα δείπνου, ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν, ἕκαστος ποιμὴν παρὰ τῇ μνηστῇ του. Μετὰ τὸ δείπνον ἦλθον εἰς τὸν κῆπον, καθήσαντες ὑπὸ ὠραίαν ἀναδενδράδα, ἐπὶ χλοερῶν ἐδρῶν, τερπόμενοι καὶ ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς σελήνης. Ἡθέλησαν δὲ νὰ δώσωσι πέρας τῇ εὐτυχίᾳ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ δι' ἁσμάτων· διὸ λαβόντες ὁ μὲν τὸν αὐλόν του, ὁ δὲ τὸν ἀσκόν του, ἐκάθισαν κύκλῳ, ἐχόντων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Μοίριδος καὶ τοῦ Στεφάνου, καὶ οἱ ἐρασταὶ ἤρχισαν ᾄδοντες ἐφεξῆς τάδε:

Θιμβρίων

Προτοῦ ὥς μωρὸν κατεφρόνουν ἐκείνον,
ὃς μόνον κατόπιν τῆς τύχης χωρεῖ,
τὰ πάντα πρὸς χάριν τοῦ πλούτου ἀφῆκον·
Ἀλλ' ἡδ' ἡ ψυχὴ μου τῷ τὸ συγχωρεῖ.
Διότι μυρία
ἔγευθον πικρίας,
τοῦ δὲ ἀργυρίου τὴν εὐδαιμονίαν,
ἐσπούδασα κ' εὖρον πολλὴν πλην βραχυταίν.

Λεύκη.

Σκληρὰ ἀμφιβόλλα περὶ τῆς πίστεώς σου,
ἀπόντος σου, ὦ φίλε, βαρέως με κατεῖχε·
Ἀλλ' ἡ πιστὴ ψυχὴ μου εἰς ταύτην δὲν προσεῖχε,
κ' ἠτύχει φλεγόμενη ὑπὸ τοῦ ἔρωτός σου.
Εἰς μόνον σου τὴν μνήμην τοῦ οὐρανοῦ αἱ πόλαι
μ' ἠνόηγον, ὅπου ταν σ' ἀπήνησα, ὦ φίλε...
Σ' ἀπήνησα, κ' ἐνταῦθα ἐδέθη ἡ ζωὴ μου,
μετὰ σὲ, τρισμακαρίαι κ' ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου.

Κακότης, προδότις νομίσας
τὴν ἀθῶάν μου, φεῦ! ποιμενίδα,
λογικὸν τὸ κακοῦργον μου εἶδα
παραφύρων ἐκστάσεων θυμῷ.
Κατεργόμενος πλην εἰς τὸ μῆμα,
ἀντικρὺ τῆς καὶ πάλιν εὐρέθην,
καὶ, τὸν τάφον ἐκεῖ λησμονήσας,
νεονύμφου ἐμέθυσα μέθην.

Γαλάτεια.

Ἐνθυμῆσαι, φίλε, τὴν λαμπρὰν ἡμέραν,
μὲ φωνὴν ὅποτε λύρας γλυκυτέραν
καὶ μ' ἐρωτώσας ἐξομολογήσεις,
εἰς ἐμὲ προσήλθες θέλων νὰ με πείσης;
ὅτ' ἐγὼ καρδίας κτύπου ἡσθάνομαι,
καὶ ἐρυθρίωσα σοῦ ἡμεροζόμην;
Παρ' ἐμοῦ ἐξήτεες τότε εὐτυχίαν
ἀλλ' ἐμὲ σὺ τῶρα κάμνεις μακαρίαν.

Ἐλικίων.

Ἡ φιλία ἦτον κόσμος τῆς ζωῆς μου,
ὁ δὲ ἔρως μ' ἤρκει πρὸς εὐδαιμονίαν.
Ἡδὴ καὶ τὰ δύο ἔχω, κ' ἐρασίαν
φίλην, καὶ πιστόν μου φίλον ἀγαθόν.
ὦ! πῶς νὰ κρατήσω τόσων τῆς ψυχῆς μου
τόσων αἰσθημάτων καὶ φαιδρῶν παθῶν;
Φίλος εὐτυχῆσαι, ἐραστὴς εὐδαίμων,
ὑπὸ τῆς χαρᾶς μου ψάλλω ὅλος τρέμων.

Καιρὸς ἦν ἡδὴ νὰ ἀπέλθωσι καὶ ἡ μὲν Λεύκη, ἡ Νισίδα καὶ ἡ Θεανὴ ἐμειναν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Γαλατείας, ὁ δὲ Θιμβρίων, ὁ Φαβιανὸς καὶ ὁ Ἐλικίων ὑπῆγον νὰ κοιμηθῶσιν εἰς τὴν τοῦ Στεφάνου. Τὴν δ' ἐπιούσαν, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου οἱ τέσσαρες ἐρασταὶ ἔκρουον τὴν θύραν τοῦ Μοίριδος· ὁ δὲ Θιμβρίων καὶ ὁ Φαβιανὸς ἔφερον ἡδὴ ἀρτοθήκην καὶ ῥάβδον ποιμενικὴν. Οἱ κάτοικοι πάντες, εἰδοποιηθέντες ἀπὸ τὴν παραμονὴν, εἶχον ἐτοιμάσει διὰ νυκτὸς τὴν τελετὴν λαμπροτέραν ἐτι τῆς τῶν γάμων τοῦ Δρακίου. Περιέμειναν δ' ὀλίγον καιρὸν πρὸ τῆς θύρας, μὴ θέλοντες νὰ ταραξῶσι τὴν ἡσυχίαν τοῦ κοιμωμένου εἰσέτι Μοίριδος. Ἀλλ' αἰφνης ἐφάνη ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του, τῆς Θεανοῦς καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν ποιμενικῶς ἐνδεδυμένων. Ὁ καλὸς Ἐραστρὸς ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὴν Γαλάτειαν, καὶ τὴν ὠδήγησεν εἰς τὸν ναὸν ἐν μέσῳ ἐπευφημιῶν· ὁ δὲ Στεφάνος συνῆψεν εἰς γάμον τοὺς τέσσαρας ἐραστὰς μετὰ τῶν ἐρωμένων των, καὶ ὁ Θεὸς νυλόγησε τοὺς γάμους των. Τὰ σχέδιά των ἅπαντα ἐξετελέσθησαν· ὅλοι ἦσαν εὐτυχεῖς, ἔζησαν βίον μακρόν, εὐδαίμονα καὶ εἰρηνικόν· καὶ ἡ ἐπ' ἀγαθῇ μνήμῃ των ἐτι καὶ νῦν τιμᾶται εἰς τὸν ὠραῖον ἐκεῖνον τῆς διαμονῆς των τόπον.

ΤΕΛΟΣ.

Σ. τῶν ἐκδοτῶν. Τὸ ἀφελὲς τοῦτο διήγημα τοῦ Φλωρίαντος ἐξεδώκαμεν, χαρίζομενοι ἰδίως εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς Γαλλικῆς, οἵτινες συνήθως ὡς πρῶτον κείμενον λαμβάνουσι τὸν εὐληπτον, καθαρῶντα καὶ ἀφελῆ αὐτὸν συγγραφέα.

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΔΟΚΙΜΙΟΝ

Περὶ Παροιμιῶν καὶ παροιμιωδῶν ἐκφράσεων
τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης.

ὑπὸ Ἰ. Δε Κιγάλλα.

—ο—

• Σὺν κάμνης ὅ,τι δύναται,
κάμνεις ὅ,τι πρέπει. •

(Παροιμία ἐξ ἀρχαίου ἀποφθέγματος.)

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, αἱ παροιμίαι εἶναι ἀποφθέγματα παλαιᾶς φιλοσοφίας διασωθέντα ἕνεκα τῆς συντομίας καὶ δεξιότητος αὐτῶν. Ὅτι δὲ πολλὰ τῶν παροιμιῶν εἰσὶ λείψανα ἀρχαίας φιλοσοφίας, ἥτοι ἀποφθέγματα παλαιῶν φιλοσόφων, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφισβησία· πλὴν εἰν' ὡσαύτως βέβαιον, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος αὐτῶν εἰν' ἀπόρροια τῶν κοινῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ τοῦ ὄχλου, καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἵνα οὕτως εἶπω, τῆς πηγαζούσης ἐκ τοῦ κοινοῦ νοῦς μετὰ τὸν ὅποιον ἡ φύσις ἐπιοικίσει τὸν ἄνθρωπον. Ἐπομένως πολλὰ τῶν παροιμιῶν ἔλαβον τὴν ἀρχὴν πρὶν ἢ ὑπάρξουν φιλόσοφοι καὶ φιλοσοφία· καὶ ὡς ἐκ τούτου ὑπάρχουν καὶ εἰς αὐτὰ τ' ἄγρια ἔθνη παρ' οἷς οὐδὲν φιλοσοφίας ἔχουσιν εὐρίσκεται. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον αἱ παροιμίαι αἱ πηγαζούσαι ἀπὸ τὰς κοινοτέρας παρατηρήσεις, ἡ ἐμφαίνουσαι τὰς γενικωτέρας ἀληθείας εἶναι σχεδὸν κοινὰ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῆς ὑψηλοῦς· μόνον ἐνίοτε διαφέρουσι κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως, τοιούτου πηγαζέει ἐκ τῆς ιδιότητος τῶν διαφόρων γλωσσῶν, καὶ τῶν ιδιαιτέρων περιστάσεων καὶ ἐθίμων ἐνὸς ἐκάστου τῶν ἐθνῶν. Ἐκ τούτου διήλυν γίνεται, ὅτι αἱ εἰδικαὶ παροιμίαι ἐκάστου ἔθνους φανερώουν τὴν ἀγχίνουσαν καὶ τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἔθνους, ὡς καὶ τὴν ἀκρίβειαν, τὴν εὐττροφίαν καὶ τοὺς ιδιωτισμοὺς τῆς εἰς ἡν ἐκφέρονται γλώσσης· ἐπομένως ἡ σπουδὴ τῶν παροιμιῶν εἶναι πολλοῦ λόγου ἀξία, τόσον ὑπὸ τὴν φιλολογικὴν ὡς καὶ ὑπὸ τὴν φιλοσοφικὴν ἐποψίν θεωρουμένην· τούτου δ' ἕνεκα οἱ ἀσχολούμενοι εἰς συλλογὰς καὶ ἐκδόσεις παροιμιῶν εἶναι δίκαιον νὰ ἐμψυχώνωνται, ὅσον ἀτελεῖς καὶ ἂν ἤθελεν ὑποτεθῇ τὸ ἔργον αὐτῶν.

Ἡ παροιμία δύναται κατ' ἐμὴν γνώμην νὰ ὀρίσθῃ·—Σύντομος κατὰ παράδοσιν παραίνεσις, ἐκφράζουσα σαφῶς ἢ μεταφορικῶς καὶ ἀεὶ χαριέντως ἀλήθειαν ἢ παρατήρησιν τινα.

Λέγω—Σύντομος—διότι ἐν τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς παροιμίας εἶν' ἡ συντομία·—κατὰ παράδοσιν—διότι ἂν ἦναι γραπτὴ ἥτοι μὴ ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ, ἢ κατὰ πρῶτον προτεινομένην, τότε εἶν' ἀποφθέγμα καὶ οὐχὶ πλέον παροιμία·—παραίνεσις—διότι αἱ παροιμίαι ἐκφράζονται συνήθως ἐπὶ σκοπῷ συμβουλῆς ἢ νουθεσίας·—ἐκφράζουσα σαφῶς ἢ μεταφορικῶς—διότι τινὲς τῶν παροιμιῶν ἐκφράζουσι σαφῶς τὸ προκείμενον, ὡς ὁ κακὸς κακὰ λογιᾶται, καὶ ἄλλαι μεταφορικῶς, ὡς τὸ ἴνα χεῖρ νί-

βῃ τ' ἄλλο καὶ τὰ δύο τὸ πρόσωπον·—ἀεὶ χαριέντως, διότι αἱ παροιμίαι ὅλαι πρέπει πάντοτε νὰ ἔχουν χάριν τινα ἢ ὡς ἐκ τοῦ εὐστόχου τῆς ὁποίας ἐμφαίνουσι μεταφορῶς, ἢ ὡς ἐκ τῆς ἀπλότητος εἴτε τοῦ ἐμμέτρου τῆς φράσεως· καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε πρέπει νὰ ἐπιδιορθοῦνται τὸ λεκτικὸν αὐτῶν, ἀλλὰ πάντοτε νὰ ἐκφέρονται μετὰ τὸν αὐτὸν οἶον προσφέρονται κοινῶς ὑπὸ τοῦ λαοῦ τρόπον (*).—ἀλήθειαν ἢ παρατήρησιν τινα—διότι αἱ πλεῖστοι τῶν παροιμιῶν ἐκφράζουσι ἠθικὰς ἀληθείας, ἀλλὰ πολλὰ ἐξ αὐτῶν δηλοῦν καὶ ἀπλῶς ἐπιστημονικὰς ἢ βιομηχανικὰς παρατηρήσεις· οὕτως ἡ ἐξῆς παροιμία ἀνήκει εἰς τὴν μετεωρολογίαν. • Τοῦ ἡλίου ἀλῶναι ἄνεμος, τοῦ φεγγαροῦ μπονάτσα· ἡ ἐξῆς εἰς τὴν ναυτικὴν • Γέρο βοργιά ἀρμένιζε καὶ νότο παληκάρι· ἡ ἀκόλουθος εἰς τὴν φυσιολογίαν • Τ' ἀγόρι ἀρότου γεννηθῇ κ' ἡ κόρη ἀροῦ κατασταθῇ· ἡ ἐξῆς εἰς τὴν φυσιολογίαν τῶν παθῶν • Ἡ ἀγάπη θέλει φρόνησιν, θέλει ταπεινοσύνη, θέλει λαγοῦ προπατησιὰ, πουλοῦ γρηγοροσύνη· ἡ ἐξῆς εἰς τὴν ιατρικὴν • Πρῆμα εἶδες, Χάρον εἶδες· ἡ ἐφεξῆς εἰς τὴν γεωργικὴν • Ἐψιμον νιατὸν καὶ πρόμορο δίβολο· ἡ ἐξῆς εἰς τὴν οἰκικὴν οἰκονομίαν • Σελάτο βοῦδι ἀγόραζε καὶ γάδαρο καμπούρι, γυναῖκα στεροκάπουρη καὶ χοῖρο μακρομούρι· ἡ ἀκόλουθος εἰς τὴν ἐθνογραφίαν • Ὁ τούρκος πιάει τὸν λαγὸν μετὰ τὸν ἀραμπά· ἡ ἐξῆς εἰς τὴν ψυχολογίαν • Θεὸς μὴ δώσῃς τοῦ παιδιοῦ τὰ βάρ' ὁ νοῦς τῆς μάρας· ἡ ἐξῆς εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ καὶ ψυχολογίαν • Ὅταν πεινάει ὁ λαὸς καὶ ὅταν στεροχωρεῖται, κανένα δὲν ἐντρέπεται, κανένα δὲν φοβεῖται· ἡ ἀκόλουθος εἰς τὴν ἡμερολογίαν • Τοῦ Ἀἰ Παρτελεμήμονος πέντε μέραις καὶ Ἀγρουστος· αἱ ἐξῆς εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὰς τέχνας • Πούλιε καὶ μετὰ τὸν ὅρα· ὁ ῥάπτης ὅταν κόψῃ τοῦχα τὴν δίκην του βγάλλει πρῶτα· Ὁ παῖς καὶ πουλολόγος, ἐρημιά σὺ σπῆτι του· Ὁ λὴν μέρα μαρμυρεῖ, καὶ τὴν νύκτα μουρμουρίζει· Δὲν πρέπει ὅμως νὰ συγχέωμεν τὰς κυρίως λεγομένας παροιμίας (italisti proverbii), ὁποῖαι εἶναι π. χ. • Τὰ κάμε γυναῖκα καρδιά καὶ τὸ κοῦφε παπούτσι· ἢ ἐκφραζόμεν εἰς τὴν περιττατὴν καθ' ἣν τις κατηνέλωσε τὴν κατάστασιν τοῦ ἢ τὴν εἰς χεῖρας τοῦ περιουσίαν καὶ ἔφυγε· διότι μετὰ τούτων καὶ τῶν παροιμιῶν ὑπάρχει μεγίστη καὶ οὐσιώδης τις διαφορὰ, ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀρίσμου ἐξίχεται· οὕτως ἡ παροιμιώδης ἐκφράσις δύναται νὰ ὀρίσθῃ. • Σύντομος κατὰ παράδοσιν λόγος, ἐκφράζων κοινὴν τινὴ μεταφορὰν, ἐκφραζομένην χαριέντως εἰς τὸ προκείμενον. • Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὰς παροιμιώδεις ἐκφράσεις μετὰ τοὺς κατ' ιδιωτισμὸν τρόπους τοῦ λέγειν (idiotismi εἴτε locuzioni usitate)

(*) Εἰς τὸ περὶ Θήρας πόνημά μου ἀνέφερα τὰς ἐν Θήρῃ μᾶλλον ἐν χρήσει παροιμίας, ὧν τὸ λεκτικὸν ἐπιδιωρόθη ἐν ἀγνοίᾳ μου παρὰ τοῦ τυπογράφου. Τὰς περὶ ὧν δὲ ὁ λόγος παροιμίας ἐνόμισα περιττὸν ν' ἀναφέρω καὶ εἰς τὸ δοκίμιον τοῦτο.

εἴτινες δύνανται νὰ ὀρίσθῃσι αὐτὸς ὁ σύντομος τῆς συνήθειας μεταφορικῆς ἐκφράσεως· καὶ τοιοῦτοί εἰσι π. χ. οἱ ἐφεξῆς • Κρεμνᾶ τὸ ζωνάρι του· ἀντὶ τοῦ «ζητεῖ ἔριδας. Δεῖξέ μου τὴν ῥάχιν σου» ἀντὶ φύγε, καὶ πλῆθος ἄλλων, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγοι ἀπαντῶνται εἰς τὰ λεξικά.

Διαφορὰ τῶν ἡμετέρων λογίων ἐξέδωκαν συλλογὰς μᾶλλον ἢ ἥττον ἐκτεταμένας τοιούτων παροιμιῶν, ἐκφράσεων καὶ τρόπων, (*) ἄλλ' ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἔχει πλουτοῦν παροιμιῶν καὶ τοιαύτης φύσεως ἐκφράσεων καὶ τρόπων πλείοτερον πάσης ἄλλης, ἐπομένως εἰς ἀδύνατον εἰς μόνους νὰ κάμῃ ἐντελὴ αὐτῶν συλλογὴν, διὸ ἐνόμισα καλὸν νὰ δημοσιεύσω καὶ τὴν ἀκόλουθον, καίτοι ἀτελεστάτην συλλογὴν. αὐτὴν ἐστὶ τὸ κατὰ δύναμιν εἰσενεγκεῖν, ἢ τὸ πᾶν ἐλλείπειν.

§ α.) Παροιμίαι. (**)

1. Ὁποῦ πλουτίζει μετὰ τὸν νοῦν, ὀγλήγορα πτωχαίνει.
2. Ποῦ μαγειρεύει ψέματα· σὺ τὸ κένωμα τὸ θρῖσκε.
3. Ἄν μου Γιάννη βοήθα με, σείσε καὶ σὺ τὸν πόδα σου.
4. Στὰ κεφάλια τῶν τρελῶν, μανθάνουν οἱ μπαρπερίδες.
5. Ἀπὸ χερνὸ τουλοῦμι κρασί, ποτὲ δὲν πίνεις.
6. Θωρῶντας τὴν γειτόνησα, μανθάν' ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.
7. Ἀρχοντιά χωρὶς τὰ ἔχη, τύφλα τοῦ ὁποῦ τὴν ἔχει.
8. Ν' ἀκούε ὁ Θεὸς τῶν κουργῶν, δὲν ἔμενε σῦκο σὶ τὴν συκιά.
9. Ἀγγουρα δαμάσκηνα καὶ πικραὶς ἐλιάς· τὰ κρυφομυλῆματα δὲν εἰν' καλαὶς δουλιαίς.
10. Καθ' ἄγριον κ' ἡ μνήμη του.
11. Ὁποῦ κάμε τὸ μπόρσε, τὸν νόμον ἀποπλήρωσε.
12. Μηδὲ χαρὰ χωρὶς κλάμα, μηδὲ θαφτικὸν ἀγέλαστον.
13. Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι ἀρβανίτης.
14. Ὁ παππᾶς εἶναι κάρβουνον· ποῦ ἀναμένον καίει, καὶ σβυστὸ μουτζαλώνει.
15. Τὸ μὴ σὲ μέλλῃ μὴ ῥωτᾶς· τὸν παλὸ δρόμο μὴ παραιτᾶς· καὶ τρίς νὰ ᾄδῃς γιὰ νὰ πιστέψῃς.
16. Τόπος καὶ νόμος.
17. Λόγον ἔκουτες, ὅλος ψευτικὸς δὲν εἶναι.
18. Λόγον ἤκουσες, κατὶ τρέχει.
19. Τὰ φαγες, ἐκέρδισες.

(*) Ἡ ἐντελεστέρᾳ τῶν μέχρι τοῦδε συλλογῶν εἶν' ἡ τοῦ φιλομούσου Κ. Ἰ. Βενιζέλου, ἐκδοθεῖσα ἐν Ἀθήναις τῷ 1846, εἰς ἣν ὅμως οὐδεμία σχεδὸν τῶν ἐνταῦθα ἀπαντᾶται ἀπαρριπτικῶς ὡς ἐδῶ εὐρίσκεται.

(**) Πολλὰ τῶν παροιμιῶν ἐκλαμβάνονται πολλάκις καὶ ὡς παροιμιώδεις ἐκφράσεις κατὰ τὰς περιστάσεις· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὡς πρὸς τινὰς ἐκ τῶν παροιμιωδῶν ἐκφράσεων· ὅθεν τὰς τοιαύτας παροιμίας τε καὶ ἐκφράσεις κατεχώρισα κατὰ τὴν συνθεστέραν αὐτῶν σημασίαν.

20. Τοῦ χωριάτη τὸ σχοινὶ διπλὸ δὲν σώνει, καὶ μόνον περισσεύει. (*)
21. Μικρὰ παιδιὰ, μικραὶς παιδαίς· μεγάλα παιδιὰ, μεγάλας παιδαίς.
22. Ὁποῖος φυλάγει τὰ ροῦχά του ἔχει τὰ μισὰ.
23. Ὅτι κάμει ἡ μιὰ σου μπάνα νὰ μὴν τὸ γνωρίζ' ἡ ἄλλη.
24. Καλῶς τῆνε τὴν πίκρα μου, μὰ νὰ 'σαι μοναχὴ σου.
25. Ὁποῦ λυπᾶται ἀπὸ τὴν σφίνα, χάνει ἀπὸ τὴν καλκουνιά.
26. Ἄν σὲ ὅλα ἦναι νόμος, εἰς τὰ μάτια ὄχι ὁμῶς.
27. Συμπέθεροι καὶ συντέκνοι, κ' ὅτι φᾶν τὸν πρῶτον χρόνο.
28. Σὺν ἔλθῃ κυριακῇ, σάββατον μὴν περιμένῃς.
29. Ὅλα τὰ δάκτυλα δὲν εἰν' ἴσα.
30. Ὁ πρῶτος ἔχει προτιμὴν, κ' ὁ ὕστερος ὑπομονήν.
31. Σκυλὶ δεσνήμενο, κακὸ κυνὴγι κάμνει.
32. Ἡ νύφη ἀπ' ὅταν γεννηθῇ, ἀπ' τὰ συμπεθερικά κρατεῖ.
33. Τοῦ τζαγκαρὶ τὸ παιδί ἐξυπώλυτο προπατεῖ.
34. Φανερά 'ναι τὰ μάγουλα· πόχουν ταῖς ἀλινχίναις.
35. Ὁ γέρος κ' ἂν στολίζεται, 'στὰ 'νέερον γνωρίζεται.
36. Καθε' μέρα δὲν εἰν λαμπρὴ.
37. Ἀκριβὴς θαρρεῖ κερδίζει, μὰ φουᾶ καὶ δὲν τὸ νιοθεῖ.
38. Ἀστεικὸς καὶ τὸ ποπῶνι κ' ὁ γαμβρὸς πολλὰ κομπώνει.
39. Ποῦ περιμένει ἀπ' τὴν γειτονιά, πολὺ ἀπωροῦ δειπνᾷ.
40. Πολυγυρεμένη κόρη, κακὰ ψυχρὰ πανδρεύεται.
41. Τοῦ στραβοῦ τὰ μπιχλιμπιδία, τ' ἀνεβούλου τὰ κουμπάσα.
42. Ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάγῃ ἀπὸ μπουκα τουφεκιοῦ καὶ ἀπὸ ποδὶ μουλαργιοῦ.
43. Σὲ πλούσιο σπῆτι τὸ παιδί σου βάλε καὶ προῖκα μὴ γυρεύεις.
44. Ἡ δυὸ πέτραις κ' ὄχι ἡ μιὰ, κάμνουσι τ' ἀλεύρι.
45. Ὁ πτωχὸς κάθεταί κ' ὁ Θεὸς γνωρίζεται.
46. Ὁποῦ πολὺ ψηλώνεται, γλήγορα ταπεινώνεται, κ' ὁποῦ ταπεινώνεται, γλήγορα ψηλώνεται.
47. Οἱ γονεῖς τῶνε τὴν ἀγκουρίδα καὶ τὰ παιδιὰ μουνιζοῦσι. (**)
48. Ὁποῦ παίζει μετὰ κοπέλια δὲν τοῦ λείπουν καμπανέλια.
49. Τὸ βασιλικὸ μολύβι δὲν βουλά ποτέ.
50. Ὅλα τὰ στραβὰ ψωμιά τῆς στραβῆς πινακωτῆς.
51. Σὺν δὲν ἔχει τὸ κανδύλι λάδι, ὅσο θέλεις ἀναπτέ το.

(*) Ἡ παροιμία αὕτη λέγεται καὶ ἀντιστρόφως, ὡς εὐρίσκεται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Κ. Βενιζέλου.

(**) Ἡ παροιμία αὕτη λέγεται καὶ ἀντιστρόφως, ὡς εὐρίσκεται ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Κ. Βενιζέλου.

52. Ὁ Θεὸς μὲ τὸν χέρι σὲ μπατοῖζει καὶ μὲ τ' ἄλλο σὲ χαδεύει.
 53. Τὸν ἀκαλεστον στὸν γάμον κάτω κάτω τὸν καθίζουν.
 54. Τὸ μυριστικὸ κυδῶν ἀπὸ 'κεινο' ποῦ 'χει δώνει.
 55. Ὁ κόσμος εἶναι πλάνος.
 56. Στους 20 γνῶσι, στους 30 γρόσα, καὶ 'στους 40 γυναικα· ἄλλως, οὐδὲ γνῶσι, οὐδὲ γρόσα, οὐδὲ γυναικα.
 57. Καλλιχὴ νὰ κλάψῃ ἡ μάνα σου παρὰ ἡ ἐδική μου.
 58. Καλλιχὴ πῆττα μὲ λαρδί, παρὰ πῆττα μοναχί.
 59. Ὅπ' ἀγοράσει γάδαρο καὶ πουλήσει γάδαρο, εἶναι χειροτεροὺς γάδαρος.
 60. Ὅποιος περγελά περγελασμένος εἶναι.
 61. Καθεὶς δὲν ξέρει τί μαγειρεύει τοῦ ἄλλου τὸ τσουκάλι.
 62. Κάθε πόρτα ἔχει τὸ καρφί της.
 63. Ἡ ξυλιαῖς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν κατέβηκαν.
 64. Νὰ πίνης μὰ νὰ μὴν σὲ πίνῃ.
 65. Ἀκριβοπούλιε μὰ δίκαια μέτρα.
 66. Τοῦ θεριστῆ εὐγίλας τ' ὄνομα, θερίσει δὲν θερίσει.
 67. Ὅταν ὁ Θεὸς κατὰρξῃ τὸν μύρμηγκα, τοῦ δίδει πετὰ καὶ πετὰ.
 68. Ὅποιος δὲν πηκτώνει χάνει τὸ τυρόβολο.
 69. Ὅπου ποθάνει μὲ πολλούς, θάνατος δὲν λογαῖται.
 70. Λέγε τὴν ἀλήθεια, νὰ 'χῃς τὸν Θεὸ βοήθεια.
 71. Μεγαλώνει τὸ μούλῃ καὶ κονταίνει τὸ σαμάρι.
 72. Κνίμε τὸ σταυρόν σου νὰ βγῇ τὸ μάτι σου.
 73. Ἄν τὰ φῶτα φωτερὰ καὶ τὰ λάμπρα σκοτεινά.
 74. Ἄν δὲν ἀτράψῃ δὲν βροντᾷ, καὶ ἂν δὲν βροντᾷ δὲν βρέχει.
 75. Ὅταν δῇς κολοκυθάκι, ἀποσπέρνεις 'λιγάνι' καὶ ὅταν δῇς τὴν κολοκύθα, ἀποσπέρνεις ὅλη νύκτα.
 76. Ὁ Αὐγουστος ἐπλάκωσε, ἡ ἄκρα τοῦ χειμῶνος.
 77. Μὴτ' ὁ Μάρτης καλοκαίρι, μὴδ' ὁ Αὐγουστος χειμῶνας.
 78. Ἡ κοπριά καὶ τὸ νερὸ κάνει τὸ λάχανο καλὸ.
 79. Ὅπου δεῖς ἀκρίβια, καρτέρει καὶ τὴν φθίνια.
 80. Ἀπὸ σπινθὸν ἄνδρα καὶ μαλλιαρὴ γυναῖκα μακρὰ τὰ ρούχ' αὐτοῦ.
 81. Μακρὰ μαλλιά, ὀλύγα μυαλά.
 82. Ὅταν χάσ' ὁ σκύλος τὸν λαγὼ, τότε κάνει τὰ θυμάσματά.
 83. Στὸν ἔρμηνον τόπον τὸν Μάϊ μὴνα βρέχει.
 84. Χαρὰ 'στὸν γέρω π' ἀγρυπνᾷ 'στὸ νιὸν ὅπου κοιμάται.
 85. Τὴν πρώτη γνῶσι τοῦ Ῥωμοῦ νὰ τὴν ἔχῃ τὸ σκυλίμου· καὶ τὴν ὑστερήν του, ἂς τὴν ἔχῃ τὸ παιδίμου.
 86. Οἱ Ῥωμοὶ δὲν συμφωνοῦσι παρὰ 'στὸ κατούρημα.
 87. Τέγγη θέλει τὸ πυριόνι καὶ ὅπου τὸ βαστᾷ νὰ δρώνῃ.
 88. Ἡ ἀγὰπ' ἡ καρδιά τ' ἀνθρώπου, τὸ καλὴτερον τοῦ κόσμου.
 89. Τοῦ Γεννάρη τὸ φεγγάρι παρ' ὀλίγο εἶναι 'μέρα.

90. Σκεβατιανὸς βορειᾶς δευτεριανὸς γαῖδαρος.
 91. Ὁ φλεβάρης κ' ἂν φλεβίῃ, τοῦ καλοκαιριοῦ μυρίζει.
 92. Τὰ Νικολο-βάρβαρα οἱ τοῖχοι δρώνουν, ἀλλὰ 'στὰ φωτοκλάνα ἀποξυλώνουν.
 93. Ὅπου 'χει κόρη ἀκριβή, τοῦ Μάρτη ἡλιος μὴ τὴν δῇ.
 94. Καλὸς νῆος, καλὸς γέρον.
 95. Πλὴν πολλὰ σφάζονται τὴν Λαμπρὰ παρὰ κριοί.
 96. Τῆς εὐμορφῆς τὸ μάγουλο ὅταν γελά λακώνει.
 97. Πλὴν ἀγάπη μὴν ἀφήσῃ καὶ κενούργια ν' ἀρχινήσῃ, καὶ ἡ παλιὰ θὰ κενουρήσῃ, καὶ ἡ κενούργια θὰ παλιώσῃ.
 98. Τίγαρις κ' ἡγένηκεν γὰρ τὴν μορφῆς ἡ ἀγάπη; Γὰρ ὁμορφὰ καὶ ἀσχημα καὶ ὅπου ριφθῇ τὸ μάτι.
 99. Τὸν γερόντιον τὰ χαδάκια, εἶναι πίκραι καὶ σαμαράκια.
 100. Ἡ πίκραι κόπτουν γόνατα καὶ οἱ λογισμοὶ γερνοῦσι.
 101. Μὴδ' ὅλα τοῦ ἱατροῦ, μὴδὲ τοῦ ἱατροῦ κανένα.
 102. Ἄν κἀμὴ ὁ Μάρτης δυὸ νερά καὶ Ἀπρίλης ἄλλο ένα, νὰ δῇς κουλούραις γυρισταῖς καὶ πηταῖς σὰν ἄλῳνι.
 103. Ὁ Μάρτης ἔβαλε τὸν βοσκό μεσ' τὸ καζάνι.
 105. Οἱ φραντζέζοι ὅταν πινοῦσι, τάρλα, τάρλα, τραγουδοῦσι.
 105. Τοῦ Ῥωμοῦ ὕστερ' ἔρχεται ἡ γνῶσι.
 106. Ὁ Ὀδριὸς ὅταν πτωχαίνει, τὰ παλιὰ τετράδια πιάει.
 107. Τρεῖς 'στὴν Γέννα, τρεῖς τὰ φῶτα, καὶ εἰς τὴν Ἀνάστασιν.
 108. Πλὴν πολλὰ ἔχει ὁ Θεὸς παρὰ 'ποῦ δόκε.
 109. Ὄνομα καὶ μὴ χωρὶ.
 110. Τὰ ριζὰ καὶ τὰ μελίσσα σὲ φέρουν εἰς τὰ ἴσα.
 111. Ὅλα νὰ φάδῃ τῆς κοιλιᾶς καὶ τὸ ψωμί στημόνι, μὰ τὸ καίμενο τὸ κρασί ὅλα τ' ἀποστομόνει.

§ 6.) Παροιμιώδεις ἐκφράσεις.

1. Δυὸ καὶ δυὸ κάμνουν τέσσαρα.
2. Πλὴν πολλὰ νὰ τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου παρὰ τὰ προκίβ' τῆς νύφης.
3. Ἀπ' Ἀθήνας εἰς Λιβιάδι, ὁδὸς καὶ πεντακόσια.
4. Μᾶς νιόσαν οἱ Κρητικοὶ πῶς εἴμεθα Χανιώταις.
5. Ἀπ' ἀγκούρι ὡς πεπῶνι δόσ' μου κερά λουκάνικον.
6. Θέλω τὴν καὶ ἂς ἦν καὶ χίρα καὶ πτωχὴ καὶ κακομοῖρα.
7. Τρεῖς πενήντα ἐνενήντα καὶ δέκα ἑκατόν.
8. Νὰ ἐμένα νὰ ἐσεῖνα, νὰ καὶ μένα τοῦ κακόμοιρου.
9. Τρεῖς ποῦ μ' ἔχεις, τρεῖς ποῦ σ' ἔχω, καὶ τρεῖς ποῦ νὰ τὸ παιδί.
10. Μὰ κεφάλι γὰρ μπαρμπερίσμα!
11. Κόψε πρὶνὸν κάμε Λύκα,

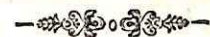
- Κι' ἂν ῥωτᾷς καὶ γὰρ τὸν Γιάννη,
 ὅτι ξύλο κόψεις, κάνει.
 12. Τί εἶν' ὁ φύλος καὶ τ' εἶν' τ' ἀσκή του.
 13. Ἀλλὰ κερὶ μὲ τούρκικα, καὶ ἔχει ὁ Θεὸς ῥωμαῖκα.
 14. Κάθου γρηὰ μ' ἀνέμενε, νὰ κάμω υἱὸν νὰ πανδρευθῇς.
 15. Ἀπ' τὸν Γιάννη ὡς τὸν Λιό, τύφλα νὰ 'χουσι καὶ οἱ δύο.
 16. Μυρίσου κ' ἔπαρε.
 17. Νὰ σὲ πιάσω ἀρκὰ διὰ τὸν χειμῶνα.
 18. Νὰ 'χῃς οἱ κούρουνες γνῶσι, νὰ σοῦ δίδασιν καμπόση.
 19. Κι' ἀπὸ νοῦ, τοῦ σαργού· καὶ ἀπὸ μυαλά, τοῦ τζιτζίκου.
 20. Ὅπου τυφλὸς καὶ ὅπου κουτσός, 'στὸν Ἄϊ Παντελεήμονα.
 21. Πάν τ' αὐτὰ μὲ τὸ καλάθι.
 22. Κολιὸς καὶ τσαρδέλα, καὶ ἀπὸ μὴν βαρέλα.
 23. Ἀπόψε μὲ τὸν δούρδουρα, καὶ αὐριον μὲ τὸν γούργουρα.
 24. Κατὰ τὸν Μαστρο-Γιάννη καὶ τὰ κοπέλια του.
 25. Τὰ 'χα 'γὼ, ἤλεγα τῆς θειᾶς μου,
 26. Εἶχα τὸ παιδί, καὶ εἶχα τὴν χαρὰ, καὶ ἤψηνε τ' αὐτό· καὶ ἤρωγά το 'γὼ.
 27. Σύντεκεν καὶ ἂν μιλοῦμε, συχνογύριζε τὴν πῆττα.
 28. Κοντὸς ψαλμὸς, Ἀλληλούϊα.
 29. Πάγω καὶ γὼ μάνα μου μὲ τὰ κάτεργα.
 30. Μὲ τὴν φωνὴν καὶ ὁ Λαζαρος· ἡ Σύρε ὄνομα νὰ δῇς κορμί.
 31. Καρδιά καθαρή, καὶ πάτις ὅπου πατεῖς.
 32. Ἦλθε καὶ ἄλλος ἀπ' τὴν Κω, καὶ γυρεύει μερτικό.
 33. Μὴ χάσῃ ἡ Βενετιά βελόνι.
 34. Ὡς ἀνοιξ' ἡ καρδουλά μου ν' ἀνοιξῇ ἡ κεφαλὴ σου.
 35. Ποιὸ δάκτυλο θὰ κόψῃς καὶ νὰ μὴν πονέσῃς;
 36. Εἶδ' ἡ γὼ γέρον παππὰ νὰ θάπτη μωρὰ παιδιά.
 37. Μέτρα κεφάλι καὶ κόπτε κουκούλαις.
 38. Ἄλλος πίνει καὶ ἄλλος μεθᾷ.
 39. Ὁ Γρηγόρης ἐγγρηγόρα, καὶ ὁ Μελέτης ἐμελέτα· καὶ ὁ Γρηγόρης μᾶς ἐπῆρε τοῦ Μελέτη τὴν γυναῖκα.
 40. Γὰρ βᾶτι βᾶτι Ῥούμελη, γὰρ βᾶτι Φαρμάκα· πὶ. Ἡ μᾶλλον, Γὰρ τοῦ ὕψους γὰρ τοῦ βάθους.
 41. Ἀπὸ τὸ Καστελόρριζο φαίνεται τὸ Σινόπι, καὶ ἂν δὲν σ' ἀρέσῃ ἡ μέση μου νὰ τὴν πελεκήσω.
 42. Μὴν τὸ πολυψηλόνεσαι διατὶ ψηλὸς δὲν εἶσαι, καὶ τὸ χωριὸ σου εἶναι κοντὰ καὶ ξέρω τί νος εἶσαι.
 43. Πίσω νὰ τὰ κοπτερά.
 44. Ἦρε ἡ πέτρα τὴν ἀμάδα.
 45. Ἄλλο νὰ τὸ πῆς, καὶ ἄλλο νὰ τὸ δῇς.
 46. Στάξ' ἡ μήτη σου. Εἶναι χειμῶνας· ξεύρω

- σε καὶ ἀπὸ τὸ καλοκαίρι.
 47. Δὲν εἶμαι ζηλιάρης μὰ 'μαι παραπονιάρης.
 48. Εἶπε ὁ πετεινὸς τὸ βοῦδι χεῖλα· ἡ, εἶπε ὁ γάδαρος τὸν πετεινὸ κεφάλι.
 49. Ἐδὼ καράβια χάνονται, καὶ σεις βαρκιά ποῦ πάτε.
 50. Πλὴν κοντὰ νὰ τὸ στόμα μου παρὰ τὸ ἐδικόν σου.
 51. Κουλοῦρι ἐκεῖ 'ποῦ μέλλεσαι κ' ὄχ' ἐκεῖ 'ποῦ πλάσσεσαι.
 52. Νὰ κουλοῦρι, νὰ ψαθοῦρι, γὰρ τὴν ὁμορφὴν σου μούρη.
 53. Μὴδὲ γὰρ παππὰ βλογιά, μὴδὲ σὺ τὴν λειτουργιά.
 54. Δὲν ξεύρω τίποτε· μὰ νὰ 'ξευρες τί 'ξεύρω.
 55. Ἄλλος ἔχει τ' ὄνομα καὶ ἄλλος τὴν χάρι.
 56. Τὰ μυαλά σου καὶ μιὰ λύρα, καὶ μιὰ κόκκινη φλογέρα.
 57. Ἐγὼ 'στελνα τὸν κάτη μου, καὶ ὁ κάτης τὴν ὀργιάν του.
 58. Ὅταν τὸ πῆ ἀφέντης ὁ Μάτσας τὸ λῆι καὶ ὅλη χώρα (Ἀντιπεριανή).
 59. Δὲν τρῶς ἐλαιὸς; καλὸν 'ν καὶ τὸ χαυγιάρι.
 60. Σὴν σοῦ βαστᾷ τὴν γυναῖκά σου ὁ Καδῆς, ποῦ θὰ πᾶς νὰ κλαυθῇς;
 61. Τὸ 'χε καὶ τοῦ κόλλησε.
 62. Κ' ἔχω δόντια διὰ τὸ μέλι;
 63. Ἐγλυκᾷ ἡ γρηὰ τὰ σῦκα, καὶ ὅλη 'μέρα τ' ἀνεζήτα.
 64. Μιὰ τοῦ φίλου, δυὸ τοῦ φίλου, τρεῖς καὶ τὴν κακὴν τοῦ μέρα.
 65. Νὰ 'χαμε, καὶ τί νὰ 'χαμε; ἓνα γούργουρα ψημένο, καὶ τῆς γρηᾶς τὸν ἐμυαλὸ ξεροτιγανισμένο.
 66. Πότε μὲ τὰ καρύδια του, πότε μὲ τὸν χαλβᾶ του, ἔρερε τὴν καλογρηὰ εἰς τὰ θελήματά του.
 67. Θώρε με, νὰ σὲ θωρῶ, καὶ ὅποιος γελάσει γάδαρος.
 68. Μαῦρο 'ν καὶ τὸ γαρόφαλον μὰ πουλιέτε μὲ τὸ δρόμι.
 69. Καὶ τὴν Κυριακὴν ἐρώτα· ἐκάνουν ἡ γυναῖκες ῥόκα;
 70. Ὅποιος δὲν θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε 'μέρας κοσκινίζει.
 71. Φέγγος, φέγγος, φέγγαρος, καὶ τὸ 'Λέας ὁ φέγγαρος! ὄχι τῆς Ἀμουργοῦ τὸ φεγγαράκι.
 72. Ὅταν καμακώσῃς ψάρι· τρέμ' ἡ καρδιά, ποιεῖ ποδάρι;
 73. Μωρὴ σὺ 'σαι Κυριακή; μωρὴ μπράβο Κυριακή! σὰν φραγκοπούλα μοιάζεις.
 74. Χίλια λόγια ἓνα ἄσπρο, καὶ πάλι κρέμας τὸ ἄσπρο.
 75. Ἡ στραβὰ 'ναι τ' ἄρμενα, ἡ στραβὴ ἄρμενίζομε.
 76. Παρ' ἄλλος νὰ σὲ γοῖσῃ, κάλλιπα 'γὼ κουμπάρε.
 77. Ἐπῆγε γὰρ μαμμὴ καὶ ἑκατσε λοχοῦ.

78. Χόρευσ μωρέ πατέρα ώστε ν' ἀφθουν τ' ἀσπρα πέτρα.
79. Δέν ἀλάσσω τὸν χορόν μου, τὸν σκοπὸν τῶν ποδαριῶν μου.
80. Ἄν ὁ Ἄλῃς γίνεται Γιάννης, κι' ὄρνιθ' ἀκταπόδι.
81. Κι' ἂν πολυθαρένεις με δέσποτα, θά' πῶ και τί' χε μέσα.
82. Δέσποτα! πέδωκα 'στὰ δάση.
83. Ἀρὸ ἀπόκλιψαν ὄλοι, ἐδάκρυσε κι' ἡ χῆρα.
84. Ἄκουε σακκὶ δεμένο και 'στὸν τοίχ' ἀκουμπισμένο.
85. Φίλου σπῆτι, κι' ὁ φίλος νὰ 'χῇ διάκρισι.
86. Μιὰ τὴν ἔχεις κι' εἰμ' ἐγὼ ἕνα τὸ 'χεις κι' εἶν' ὄγρὸ, και στεγνώνει 'στὸν καπνὸ.
87. 'Ποῦ χ' ἀμπέλιχ ἄς βάλῃ ἀργάταις, και καράβι, καλαράταις.
88. Φροῦ φροῦ, και τ' ἀμπέλιχ ξέφραγα.
89. Ἀωλὸς παππᾶς σ' ἐδιπτιτε.
90. 'Εγὼ 'μιλῶ και σὺ καταλάμβανε.
91. Ἄν εἶχε μαμμὴ ἐγλύτωνε τὸ παιδί.
92. Ὁ χόνης ἀπὸ τὴν σκάσιν του ἐξεροκακνάνιζε.
93. Ὅταν σὲ παρακαλοῦσα, γιατί' γίνου σου χα-
δούτα; τώρα πού παρακαλεῖς, δὲν σὲ θέλει
πλιὸ κανεῖς.
94. Ὡστε νὰ σύρῃ τὸ'να του πόδι, τρώει ὁ γάδα-
ρος τ' ἄλλο, ἢ, σκουλουκιζέι τ' ἄλλο.
95. Να σου δεῖξω γὼ πὸς ἀπίδρα βάν' ὁ σάκκος.
96. Εὐρήκα τὸν μῆνα πού τρέφει τοὺς δώδεκα.
97. 'Στοῦ περιβουάρι τὴν θύρα κτυπᾶς; ἀγκού-
ρια ζητᾶς.
98. Ὁ παππᾶ Κουλούρης και τὸ χαρτί του.
69. 'Εγὼ 'μαί δῶ, πού σπῶ τ' αὐγό.
100. Τὸν καμαρώνει 'σάν τὸν γύφτο τὸ σφυρί του.
101. Ἐχ' ὁ σκύλος καρτσουδέτη, ἔχ' ὁ Γιάννης ὁ
πυρέτη.
102. Ἄν θέλῃ ὁ Θεὸς ἐγὼ μ' ὁ ἄνδρας σου.
103. Βγάλε τὴν σκυφιά σου και κτύπα μου.
104. Ὁ ποιος σὲ μυρισθῇ σ' εὐρίσκει ἀτσουκνίδα.
105. Σ' ἐπῆρα διὰ τριαντάφυλλο μὰ 'βρεθεις ἀ-
τσουκνίδα.
106. Ὅσο θέλεις φούσκωνέ τα με τὸ ζῦγι θά' τὰ
πάρεις.
107. Ποῖος εἶναι ὁ πατήρ τῶν υἱῶν τοῦ Ζεβεδεῦ;
108. Ὁ ποῦ 'φθαε στήν σύνδο 'φραγε ψάρι σύνωρο.
- 106 Μιτ' ἀφορμὴν κι' ὁ θάνατος.
110. Στραβὰ στραβὰ τὸ φέσι του, παρὰ δὲν ἔχ
ἡ τσεπη του.
111. 'Στὴν ανεμολίη χαίρεται και ὁ λύκος.
112. 'Εἰδὼ χάν' ἡ μάια τὸ παιδί, και τὸ παιδί
τὴν μάνα.
113. Πέτος μάρμαρον και καρδιὰ καυμένη.
114. Συμπέθερε, συμπέθερε, ἡ μοῖρα μου πού σ'
ἔφερε.
115. Χώρις λάδι, χωρίς ξύδι, δὲν θά κάμωμε
ταξίδι.
116. Ποῖος σοῦ 'βγάλε τὸ μάτι σου; ὁ ἀδελφός
μου. Δι' αὐτὸ 'ναι βαθεῖα βγαλμένο.

- 117! Νὰ σοῦ ζηλεύσω 'στὴν εὐμορφῇ γυναῖκα' μὰ
'στὰ κέρδη; χρονιά σου και χρονιά μου.
118. Ὅτ' ἔχει βαστά και κλέπτη δὲν φοβεῖται.
119. Τὰ καλὰ τοῦ Γιάννη θέλω, μὰ τὸν Γιάννη
δὲν τὸν θέλω.
120. Ἦθελα νὰ 'χῃς χίλια πρόβατα, σάν δὲν θέ-
λεις μὴδ' ὁ ρά.
121. Σύρε με και γὼ νὰ θέλω, και νὰ κάνω πῶς
δὲν θέλω.
122. Τί νὰ σοῦ θυμῇθω κρομυδάκι καφερό, μπου-
κουριά και δάκρυ;
123. Κ' ἐτοῦτα 'δικά μου κ' ἐκεῖνα 'δικά μου, και
ὅσα θεωρῶν τὰ μάτια μου κι' ὅσα σκεπάζ' ἡ
κάπα μου.
124. Κράζε τον 'στὸν γάμον σου, νὰ σοῦ 'πῇ κι'
ἀπὸ χρόνου.
125. Σκόρδα 'χω τὴν ἀγάπη σου, κρομυδία τὴν
φιλιὰ σου, και σάν τὰ παλιοπάπουτσα ἔχω
τὴν ἀφεντιά σου.
126. Εἶπα γὼ πολλὰ και σώνει
ἄς μιλήσῃ κι' ἄλλ' ἀηδῶν.

Σημ. Μεταξὺ τῶν κοινῶς ἐν χρήσει παροιμιῶν, ἐκ-
φράσεων και τρόπων ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ ἀντιβαί-
νοντα εἰς τὴν εὐσχημοσύνην ἢ και εἰς τὰ χρηστὰ ἢ ἢ
ἀλλ' ὁ φιλόσοφος και ὁ φιλόλογος οὐδὲ τὰ τοιαῦτα
δύνανται νὰ παραμελήσωσιν, ὡς συντείνοντα πάντοτε
εἰς τὸν ὑψηλὸν αὐτῶν σκοπὸν ὅθεν φρονῶ ὅτι και
τῶν τοιούτων πρέπει νὰ γίνῃ ἰδιαίτερη συλλογὴ και
ἐκδοσις.

ΟΙ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ

ΑΪΛΟΦΡΟΝΕΣ.

Ὑπὸ Ἱ. Δε Κιγάλλα.

A natura multa, plura ficta, ademone nulla.

(Marescot.)

Τὰ ὑπὸ διαμαρτυρουμένων κατοικούμενα μέρη τῆς
Ἀμερικῆς κατήντησαν, ὡς αὐτὴ ἡ μήτηρ αὐτῶν Ἀγ-
γλία, κοιτίς τῶν θρησκομανῶν νεωτεριστῶν, οἵτινες,
καθ' ἐκάστην πλανῶντες μυριοτρόπως τοὺς λαούς, τοὺς
παρασύρουσιν εἰς τὰς πλέον ἀντικοινωνικὰς πράξεις,
ὑπὸ τὸ πρόσχημα θείων ἐμπνεύσεων νέων θρησκευμά-
των. Οὕτω, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἡ κοινωνία αὐ-
τὴ ἐμαστιζέτο ὑπὸ τῶν λεγομένων Μορμόνων (Mor-
mons) οἵτινες, διὰ τῶν δοξαζομένων ἀντικοινωνικῶν
ἀρχῶν των και τῆς σαρδαναπαλικῆς αὐτῶν διαγω-
γῆς, καταισχύουν τὸ ἀνθρώπινον γένος. Νῦν δὲ
πάλιν ἀνεφύη ἡ οὕτω λεγομένη αἵρεσις τῶν αὐλο-
φρόνων (spiritualistes), ἣν ἡσπασθησαν οἱ κοινο-

κτημονικοὶ και ἄλλοι ἐχθροὶ τῆς κοινωνίας, ὡς δο-
ξασίαν τείνουσιν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ χριστια-
νισμοῦ και ἐπομένως αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ
αἵρεσις αὕτη ἔχει ἀρχηγούς δυο νεάνιδας ἀδελφάς,
τὰς κυρίας Φῶξ ἐκ Ροχεστέρου, ἐξαισίου ὠραιότητος
και σπανίας ἀγχινοίας.

Αἱ νέαι αὗται, ἐξ ὧν ἡ πρώτη μόλις διατρέχει τὸ
19 ἔτος τῆς ἡλικίας της και ἡ δευτέρα τὸ 15, ἤρ-
χισαν πρὸ τεσσάρων σχεδὸν ἔτων νὰ κοινοποιῶσιν
ὅτι κατέχουν τὸν τρόπον τοῦ νὰ συγκοινωνοῦν και
συνομιλῶσι με τὰς σκιάς τῶν νεκρῶν και τὰ λοιπὰ
τῶν πνευμάτων τάγματα, ἃ, ὡς λέγουσι, δηλοῦσιν
εἰς αὐτὰς τὴν ἐμφάνισιν και παρουσίαν των διὰ ἀε-
ροκορημάτων και σάλου τῶν περιεστώτων ἀντικει-
μένων. Ἐν τῷ τούτῳ, ἔαν κατὰ τὴν ἐμφάνισιν ταύ-
την ἐνυπάρχωτι μουσικὰ ὄργανα ταῦτα, ὡς λέγουσιν,
ἄνευ συνδρομῆς ἀνθρωπίνης χειρὸς, ἡχοῦσι μελωδίας
ἀρμονικωτάτας, τὰ δὲ ἐπιπλά κινῶνται με ῥυθμόν,
και οἱ τυχόν ἐνυπάρχοντες τροχοὶ περιστρέφονται
ὡσαύτως αὐτομάτως και με ῥυθμόν συμφωνοῦντα
πληρέστατα μετὰ τῶν ὑπὸ τῶν ὀργάνων ἡχομένων
συμφωνιῶν. Καὶ ἡ αἵρεσις αὕτη... εἰς ἡτέλε το
πιστεύσει, ... ἀριθμεῖ ἤδη ἱκανὰς χιλιάδας ὀπα-
δῶν, αἵτινες και ἐφημερίδας διακιδούσας τὰς ἀρχὰς
αὐτῶν ἐκδίδουσι, και εἰς πλείστας πόλεις συγκρο-
τοῦσι τακτικῶς δημοσίαις θρησκευτικῆς συνεδριάσε-
ς, ὅπου ἀσυστόλως τὰς κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ λαο-
φθόρους αὐτῶν ἀρχὰς κηρύττουσι. Καὶ τὸ χερίστον
πάντων ὁ ἀριθμὸς τῶν τούτων προσηλύτων καθεκά-
στην πολλαπλασιάζεται!... Μὴ ἦναι τάχα πε-
πρωμένον νὰ ὑπερισχῇ πάντοτε εἰς τὸν κόσμον ἡ
ἀπάτη και ἡ ἀγυρτεία;... Κατὰ δυστυχίαν, φεῖ!
βλέπει τις τὴν ἀνθρωπότητα ἔχουσαν πάντοτε τὰς
ἀγκάλας αὐτῆς ἀνοικτάς εἰς τοὺς ἀγύρτας, και αἰεὶ δε-
χομένην ἀδιστάκως τὸ ψεῦδος και τὴν κακίαν, ἀπαν-
τοίοις τρόποις (ἡτε, ὡς τῆς ἀθλιότητος) εἰς ἀλήθειαν
και ἀρετὴν νὰ παραμορφῇ τὴν δὲ ἀλήθειαν και ἀ-
ρετὴν διστάζει νὰ παραδεχθῇ και καταπολεμοῦσι
αὐτὰς ὅλαις δυνάμεσι προσπαθεῖ νὰ παραστήσῃ, ἐξ α-
πατάων αὐτὴ ἑαυτήν, ὡς ψεύδος και κακίαν οἱ δὲ
τολμῶντες νὰ παραστήσωσιν αὐτὰς γυναῖας και ὁ-
ποῖαι πραγματικῶς εἰσιν, ἐπισύρουσι τὴν ὀργὴν και
τὸ μῖσος τῶν συγχρόνων των!... Ναι, ὁ Σωκρά-
της κηρύττει τὴν ὑπαρξίν ἐνός και μόνου Θεοῦ, διδά-
σκει τὴν ἀρετὴν, και ὁ Σωκράτης καταδιώκεται κα-
ταδικάζεται νὰ πῇ τὸ κῶνειον... Ὁ Γαλιλαῖος ἐ-
ξηγεῖ φυσικὴν τινὰ ἀλήθειαν, και ὁ Γαλιλαῖος κατα-
διώκεται, καταδ' κάζεται εἰς φυλακὴν!... Ἀλλὰ
τί λέγω ὁ Σωκράτης, ὁ Γαλιλαῖος;... Ἰδοὺ ἐκ-
χεταὶ αὐτὸς ὁ μοιογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, διδάσκει τὴν
θεῖαν ἀλήθειαν, ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἀληθὴ δρόμον τῆς ἀ-
ρετῆς... και αὐτὸς ἀκόμη καταδιώκεται, κατα-
μαστιζέται και καταδικάζεται εἰς τὸν ἀτιμώτατον
τοῦ σταυροῦ θάνατον!! Παρουσιάζονται ἀπ' ἐναντίας
κατὰ διαφόρους ἐπιχᾶς και εἰς διάφορα ἔθνη πληθῶς
ἀπατεῶνων και ἀγυρτῶν, και πάντες σχεδὸν ἀξιοῦν-
ται εὐμενοῦς ὑπὸ τῶν λαῶν ὑποδοχῆς, και πολλάκις
ἀνυψοῦνται μέχρις ἀστέρων... Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀ-

πίστευτα και ὅσα νῦν ἀναφέρονται περὶ τῆς ὁποίας
λαμβάνουσιν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἀμερικῆς ὑπο-
δοχῆς και αἱ κυρίαι Φῶξ!... Ὡς ἐκ τούτου θεω-
ροῦμεν περιττὸν νὰ σημειώσωμεν πάντα τὰ περὶ
αὐτῶν ἀναφερόμενα ἐν τοῖς περιοδικοῖς συγγράμμασι
τῆς Ἀμερικῆς, ἀλλὰ δὲν πρέπει και νὰ παραλείψω-
μεν τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν, τὴν δημοσιευθεῖσαν κατὰ
τὴν 8. Ἰουλίου ἐν τῇ ἐφημερίδι α' Ὁ Ταχυδρόμος
τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

—o—

» Ἐν Ἀγίῳ Ἀλουζίῳ τὴν 25 Ἰουνίου 1852.

» Ἀξιότιμε φίλε!

« Συμβαίνουνσιν ἐνταῦθα, ὡς και εἰς πλείστα ἄλλα
τῆς Ἀμερικῆς μέρη, συμβάντα τινὰ, εἰς ἃ ὥφειλεν ὁ
τύπος νὰ ἐπιστήσῃ κατὰ τι τὴν προσοχὴν του. Ἄν τὰ
συμβάντα ταῦτα ἦναι πραγματικῶς ὁποῖα κατὰ τὸ
φαινόμενον παρουσιάζονται, προμηνύουσι θρησκευτι-
κὴν τινὰ και κοινωνικὴν μεταρρύθμισιν, και δεικνύ-
ουσι νέαν κοσμογονικὴν ἐποχὴν. Ἐάν δὲ ὑπάρχῃ
ἀγυρτεία τις, ἡ πόθεν πηγάζει ἡ ἀπάτη αὕτη; Τὸ μί-
σος διαδίδεται εἰς τρόπον ἀνεξήγητον, χωρὶς νὰ ἐν-
νοῆται ἡ αἰτία. Εἶναι παρακοπή τις οὕτως εἰπεῖν
ὁλοκλήρου λαοῦ. Ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὰ γνωστὰ
φαινόμενα ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν πνευμάτων συγκοι-
νωταίᾳ ἢ ἐμφανίσεσι τῶν νεκρῶν. Γνωρίζω κάλ-
λιστα ὅτι αἱ λεζεις αὗται θέλουν κινήσει εἰς γελοῦτα
τοὺς οὐδεμίαν γνῶσιν ἔχοντας τοῦ προκειμένου. Ἀλλ'
ἐπὶ τέλους ἡ παραπροσύνῃ, ἢν ὑποθέσωμεν παρα-
προσύνῃν, κυριεῖται πολλάκις και τοὺς πλέον καλῶς
ὀργανισμένους ἐγκεφάλους. Ἐπομένως οὐδεὶς ἔχει τὸ
δικαίωμα νὰ θεωρήσῃ ἐκτὸς ἐκτὸς τοιούτου κινδύ-
νου, οὐ ἕνεκα σύντομὸς τις ἐξηγήσις δὲν δύναται νὰ
θεωρηθῇ ὡς πάντῃ ἀσφαλής.

« Αἱ Κυρίαι Φῶξ διαιτρίβουσιν ἐνταῦθα πρὸ τῶν
ἐξδομαδῶν. Ὅλοι οἱ γνῶσιν τινὰ ἔχοντες τῶν μετὰ
τῶν πνευμάτων συγκοινωνιῶν ἡξερουσιν, ὅτι αἱ
δύο αὗται νέαι εἰσὶν αἱ πρῶται τῆς αἰρέσεως ταύτης
ἀπόστολοι· ἀπόστολοι ἴσως πάντῃ παθητικοὶ και ἐ-
τεροκίνητοι. Εἶναι ἤδη τέσσαρα ἔτη ἀπ' ὅτου αὗται
ἐκπληροῦσι τὴν ἀποστολὴν ταύτην, και ἡ πρεσβυτέρα
δὲν διατρέχει εἰς ἐτὶ τὸ 19 τῆς ἡλικίας της ἔτος.
Ἦναι αἱ δύο αὗται νεάνιδες ἐξαπτάσῃ τὸ κοῖνον, οὐ-
δέποτε αἰσχυρότερα ἀγυρτεία ἐπικουσιάζθη ὑπὸ μορ-
φὴν πλέον κηλητῆν. Ἐν τοσούτῳ αἱ νέαι αὗται δὲν
κατέχουσιν τὸ ἐξαιρετικὸν προνόμιον τῶν μυστηριω-
δῶν φαινομένων. Μετὰ ἐξ ὡς ἔργιστα μῆνας ἀπ' ὅ-
του ἐφῆλ ἐνταῦθα τὸ πρῶτον ὄργανον τῆς μετὰ τῶν
πνευμάτων συγκοινωνίας, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐπολλαπλα-
νίσθη τοσούτον ὥστε νῦν ἀριθμοῦνται ἑκατὸν ἑκα-
τοντάδες. Καὶ καθ' ὅλας τὰς Ἡνωμένας πολιτείας
πρέπει νὰ ὑπάρχωτι ἐπὶ αἰνῶνα τῶν δέκα χιλιάδων. Οἱ
ἄνθρωποι οἱ παρατηρήσαντες ἰδίως ἀσχετῶς τὰ ἐκ-
τακτα ταῦτα φαινόμενα δὲν δύναται νὰ θεωρήσωσιν
αὐτὰ ὡς ἀποτελέσματα ἀγυρτείας, ἢ, ὡς κοινῶς λέ-

γους, λευκής μαγίας, ήτοι ευχειρίας. Οι μη πα-
ραδεχόμενοι την συνδρομήν των άλλων όντων προσ-
φεύγουσι, προς εξήγησιν των άπιστευτων τούτων φαι-
νομένων, εις τον ήλεκτρισμόν και μαγνητισμόν. Αλλ'
ουδέμία θεωρία δύναται να λύση άρκούντως ταύτα
πάντα· και ή υπόθεσις της συνδρομής των άλλων όν-
των είναι μέχρι τούδε ή μόνη δυναμένη να χορηγήσι
την άπαιτουμένην εξήγησιν. Δέν προτίθεται ένταύθα
ούτε να υπερασπισθώ ούτε να κατηγορήσω την υπό-
θεσιν ταύτην, αλλά μόνον να σημειώσω τας δημο-
σίας και κατά τινα τρόπον επισήμους αποδείξεις, ής
επί του προκειμένου έγινεν ή παρουσία των μνη-
σθεσίων Κυριών Φωξ.

« Αί ρηθείσαι Κυρίαι έπαρουσιάσθησαν έν τῷ άμ-
φιθέατρῳ της ιατρικής σχολής του έν Μισσορι Πανε-
πιστημίου, ένώπιον 500 — 600 θεατών. Αρχαί-
τις της πόλεως δήμαρχος, γνωστός διά τας κατα-
της νέας ταύτης διδασκαλίας δόξας του, είχε ψηφι-
σθῆ πρόεδρος της όμηγύρεως. Έπιτροπή εξεταστική
εφώρευε τά πειράματα υπό την διεύθυνσιν του κοσ-
μήτορος της ιατρικής σχολής, άνδρός περιωνύμου διά
την ιατρικήν πολυμαθειαν και την δεινότητα εις
τό ρητορεύειν. Αί δύο νεάνιδες έτέθησαν επί της άνα-
τομικής τραπέζης εις τρόπον ώστε έκαστον αυτών κί-
νημα να γίνεται καταφανές εις άπαντας τους θεα-
τάς. Η όμήγυρις παρητήρει σιωπηλώς τά ώραία
ταύτα και έμψυχα άγάλματα, και τό μέγα πρόβλη-
μα της μελλούσης του συστήματός των υπήρξεως έ-
προτάθη εις αυτάς. — To be or not to be! — Μετ'
ού πολυ ήκούσθη κρότος τις ήχων επί της τραπέζης,
και άρκετά διακεκριμένος ώστε να γίνη επαισθητός
και εις αίθουσας εισέτι ευρυχωρότεραν. Ο κοσμήτωρ
της σχολής ήρχισε να συνδιαλέγεται μετά των άλ-
λων όντων (δηλονότι διά μέσου των ΚΚ. Φωξ) ά-
τινα άπήντησαν ακριβέστατα επί των προταθέντων
επιστημονικών ζητημάτων. Είναι άληθές ότι αι ά-
παντήσεις έγινοντο μόνον διά του και ή ού· αλλά
τό υποτιθέμενον αύλον του διαλόγου πρόσωπον παρί-
στα την σκιάν αυτού του άθανάτου Φραγκλίου. Έν
τῷ πειράματι όμως τούτῳ, δέν προτίθεται σκοπον
ή όμήγυρις να δοκιμάσῃ την όξυδέρκειαν και πολυ-
μάθειαν των σκιών, αλλά μάλλον να εξετάσῃ κατα-
πόσον είναι βάσιμος ή περί άλλων ήλεκτρική θεω-
ρία· ήτις αποδίδει εις τας κυρίας Φωξ, και
εις τά λοιπά της μετά των πνευμάτων συγκοινωνίας
όργανα ήλεκτρικήν τινα ιδιότητα, όμοίαν τρόπον τινα
μέ τας νάρκας. Επομένως άπεμόνωσεν τας κυρίας
ταύτας διά υαλίνων θρανίων, και μόλαταύτα ό επί
της τραπέζης κρότος ήκολούθει ν' άκούεται υποκάτω
αυτών. Διάφορα άλλα όμοίας φύσεως πειράματα ά-
πέδειξαν ότι ό γαλβανισμός και μαγνητισμός ουδέ-
μίαν έέργειαν έχουν εις την παραγωγήν τοιούτων
φαινομένων. Δέν όμιλώ ένταύθα παρά μόνον περί του
γνήνου μαγνητισμού· καθότι οι ούδόλως παραδεχόμε-
νοι την συνδρομήν των άλλων όντων αποδίδουσι τά
φαινόμενα ταύτα εις την έέργειαν του άνωπίνου
μαγνητισμού.

Ο θρασύς και πυρρινός χαρακτήρ του γέροντος

κοσμήτορος έπειθεν έκαστον ότι ήθελεν αποβρίβει με-
τά περιφρονήσεως τας άρχάς της νέας περί άλλων δι-
δασκαλίας· άλλ' ό έμπειρος άνατόμος εξήλθεν επί
τέλους των όρίων του θανάτου· ό κατ' επάγγελμα υ-
λιστής παραδέχθη την άθανασία της ψυχής· ό σο-
ρός άνήρ ώμολόγησεν, ότι πιστεύει την ύπαρξιν των
άλλων όντων και την μετ' αυτών συγκοινωνίαν διά
φυσικών μέσων, μάλιστα άνέφερεν επί του προκει-
μένου εύφους τινος εξηγήσεις κατά τας άρχάς της
τού Δάβριος σχολής. Ήδυνάμην ν' αναφέρω διάφορα
άλλα φαινόμενα πολύ μάλλον αξιοπερίεργα ή τους
άναρρομένους άνεξηγήτους κρότους, και άτινα φαί-
νεται ότι καταστρέφουν εκ βάθρων τους του ύλικού
κόσμου νόμους· άλλ' ήθελησα να σημειώσω απλώς γε-
γονότα, όν ό έπίσημος χαρακτήρ θέτει αυτά άνω
πάσης υποψίας, και προς τούτοις ν' αναφέρω την άνέλ-
πιστον όμολογίαν του γέροντος κοσμήτορος της ιατρι-
κής σχολής, γενομένην δημοσίως κατά τον 19 αιώνα. »

« Αλλ' εκ τούτων πάντων τί πρέπει τάχα να συμ-
περάνωμεν; Πρέπει άρα να παραδεχθώμεν μετά του
κοσμήτορος της ιατρικής σχολής την εμφάνισιν των
άλλων όντων; ή ν' αποδώσωμεν αυτά μετά των συν-
τακτιών του Σύμπαντος (Univers), εις την συνδρο-
μήν των δαιμόνων; Ουδέτερον τούτων. « Ας εξε-
τάσωμεν φιλοσοφικώτερον τό ζήτημα, και ή εξήγη-
σις αυτού παρουσιάζεται εύκολωτέρα. Τρία τινά
πρέπει προς τον σκοπόν τούτον να σημειώσωμεν·

α.) Ότι πᾶν συμβάν, μεταδιδόμενον από στόμα-
τος εις στόμα, αλλοιούται πάντοτε, άν ουχί κατά
τό ουτιώδες αυτού μέρος, τουλάχιστον κατά τά παρε-
πόμενα· και είναι άρκετά κοινός ό υπαινικτόμενος τό
άξιωμα τούτο άραβικός μύθος του ώου τό όποϊον
διά του μέσου τούτου έκκοντάκις μέχρι του στόμα-
τος του ήγεμόνος έπολλαπλασιάσθη. Επομένως και
τά περί των κυριών Φωξ διηγούμενα δέν πρέπει όλα
να θεωρηθώσιν ως πραγματικά.

β.) Ότι εις τοιαύτας περιστάσεις έμφιλοχωρεῖ
πολλάκις άπάτη και άγυρτεία· ουδέ δύναμεθα να εῴ-
πωμεν ότι έν μέσω πεφωτισμένων λαών δέν είσχω-
ρεῖ άγυρτεία, διότι έχομεν πρόσφατον άκόμη πα-
ράδειγμα, την κατὰ τό παρελθόν έτος άναφνείσαν
έν τῇ πεφωτισμένῃ Γαλλίᾳ Άνναν Ταμιτιέραν, ήτις, διά
της αίματηρᾶς πλευρᾶς του έσταυρωμένου της, είχε
άρκετά επασχολήσει όλόκληρον σχεδόν τον κλήρον
της Γαλλίας και αυτήν άκόμη την κυθέρνησιν.

γ.) Ότι ή κατάθεσις τοσούτου πλήθους θεατών
διαφόρων δοξασιών και επάγγελμάτων φέρει πλη-
ρηστάτην απόδειξιν της υπήρξεως φαινομένων ουδό-
λως δυναμένων να εξηγηθώσι διά των νόμων του
γαλβανισμού και γνήνου μαγνητισμού· ουχί όμως και
διά του άνωπίνου μαγνητισμού, τό όποϊον, άν και
δέν παραδεχόμεθα καθ' όλην την έκτασιν της Μεσμε-
ρίου διδασκαλίας, όμολογοῦμεν όμως ότι πραγματι-
κώς υπάρχει και ότι μόνον δι' αυτού δύνανται να ε-
ξηγηθώσι τά των κυριών Φωξ φαινόμενα, και πλεί-
στα άλλα, τά όποια θέλομεν άλλοτε αναφέρει ότε συν-
Θεῶ πραγματευθώμεν κατ' ιδίαν περί του αντικει-
μένου τούτου.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ΚΑΙΡΟΝ.

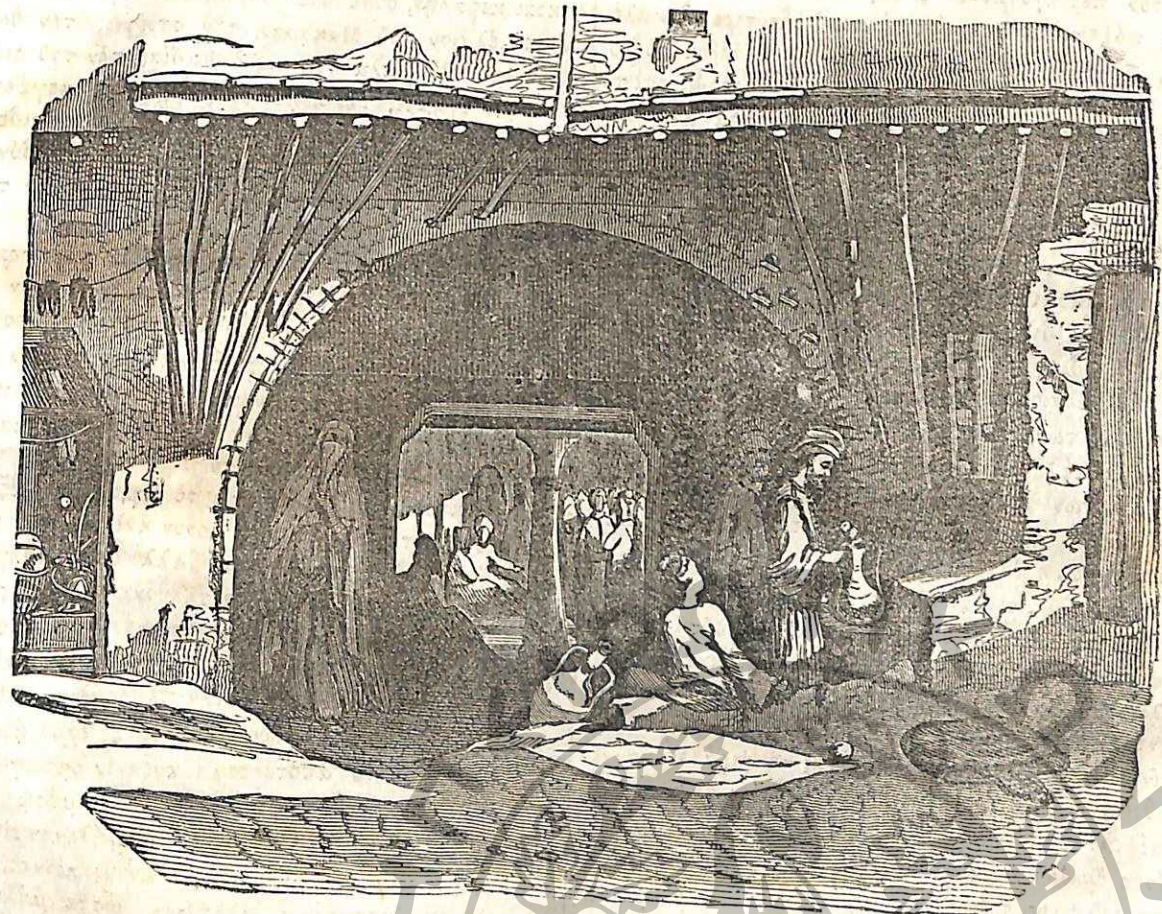
(Κατά Δίκεας.)

—ο—

Μία των περιεργωτάτων και τερπνοτάτων πόλεων
της Αιγύπτου, δι' όν δύναται να διέλθῃ, ή έν αῖς να
δικμείνῃ ό όδοιπόρος, είναι τό Κάιρον, οὔ την θά-
λπουσαν άτμοσφαιραν συνιστώσιν οι ιατροί και έν αυ-
τῇ τῇ Ἑλλάδι εις τους βεβλαμμένους ή εύαισθη-

της δέν είναι μακρά. Παραλλάξας τό ύδραγωγείον,
άπροσδοκήτως εύρίσκειαι έντός χαριστάτης λεωφό-
ρου, κεκοσμημένης έκατέρωθεν υπό δεινροστοιχίας, έ-
χούσης ταπεινούς και καθαρούς οικίσκους, όν τά
παραθύρα φαιδρύνουσι γάστρι άνθέων, όν τας θυ-
ρας φαιδρύνουσιν ώραία πρόσωπα. και μόνη των έν-
δυμάτων ή διαφορά σοι λέγει ότι δέν είσαι έν εις των
τερπνών και εῖρηνικων της Ευρώπης χωρίων.

Ἄλλά μετ' ολίγον ή σκηνή μεταβάλλεται· πάλιν,
μεταφέρουσά σε σχεδόν εκ νέου εις την έξοχόν· διότι
συχναί διαλήψεις μεταξυ των οικίων και των δέν-
δρων προς δεξιάν, σοι δεικνύουσι τον στενόν και όρμη-

Κατ'επωλείον εν Αιγύπτῳ.

τους πνεύμονας. Διελθών επί έν ή δύο μίλια όδους
τινας στενωπάτας και στενοχώρους, άφ' όν αι ύψη-
ρεφεῖς οικίαι μετά των προεχόντων και σχεδόν συν-
αντωμένων έξωστων αυτών, αποκλείουσι τον ήλιον
και τό φῶς έν καθαρά μεσημβρία, και υπερέας τον
ιερόν περίβολον του Σέτι Ζεϊνέβ, φθάνεις αίφνην
όπίσω θμυνοσκεπών λόφων και χωρίων τινών, εις μέ-
ρος όθεν βλέπεις τό μέγα ύδραγωγείον όφιοειδώς
εξελισσόμενον προς άριστερά, μέχρι της όχθης του
Νείλου. Ο ήλιος άκοντίζει φλόγας, και ό άνεμος διε-
γείρει νέφη κονιορτού. Όνοι βαρέως πεφορτισμένοι,
κάμηλοι, και, τό κατώρθωμα της προόδου του πολυ-
τισμού, ύδροφόροι άμαξαι, διατρέχουσι την όδόν ταύ-
την έν συνεχείᾳ αδιαλείπτῳ. Αἱ γυναῖκες φωνάζου-
σι, τά παιδιά ώρούονται, αι μυῖαι και οι έπαίται σε
βραχνίζουσιν. Εύτυχώς όμως ή διάρκεια της όδου ταύ-
τικόν του Νείλου βραχίονα, τον μεταξυ ζέοντα της
ξηρᾶς και της νήσου Ρόδας, και επί της νήσου ταύ-
της άλυσις συνεχής λευκών παλατιών, δασών φοι-
νικοδένδρων και ζωγραφικων μαρμαρίνων αποσθηδών,
σοι άναπολεῖ τας σκηνάς των άραβικών μύθων.
Κατά δε την άπέναντι διεύθυνσιν οι κολοσσαίοι
πύργοι του επί της άκροπόλεως νέου προσκυνήματος
αῖρονται υπέρ όλα τά άντικείμενα, και είσι πάντοτε
παρόντες εις τας όψεις σου, καθ' όσον προβαίνεις.
Ἄλλ' αι οικίαι πυκνοῦνται πάλιν, και της όδου
μεταβάλλεται αῦθις ό χαρακτήρ. Μεγάλοι κήποι πε-
ριτετριχισμένοι, έν οῖς ένίοτε διακρίνονται γιονίαι ή
όροφα μυστηριωδών οικίων υπό πυκνήν ύλλα τεθαμ-
μένων δένδρων, αῦλαι εύρειαι, τῷ έμπορίῳ καθιερω-
μένοι, και σίτου ή άχόρου περιέχουσιν όρη, ναυπη-
γεία, και άλλα έμπορικῆς δραστηριότητος δείγματα

διαδέχοντα ἀλλήλα, μέχρι τῆς ἀγορᾶς, ἥτις εἶναι μακρὰ ἐργαστηρίων στοά. Ἐντεῦθεν διαβὰς διὰ τῆς πλατείας τῶν ὀψοπώλων, ὅθεν ἀποπλέουσιν οἱ πρὸς τὰς πυραμίδας διεσπυρμένοι, εἰσέρχεται εἰς δευτέραν ἀγορὰν παρὰ τὸ τελωνεῖον, ὅπου πρῶτον κἀμπτεται ἡ ἀπέραντος αὐτῆς ὁδός, καὶ διαδύσσει διὰ συνοικίας ἰδιωτικῶν οἰκῶν καὶ κήπων, μετὰ τρεπεται τέλος εἰς δημοσίαν ὁδὸν τῶν ἀγρῶν, ἀγούσαν εἰς τὸ Προφῆτου λεγόμενον Βῆμα, ἀραβιστὶ δὲ Ἀττάρ-ἐν-Νεββί.

Τὸ μέχρι τοῦδε περιγραφὴν εἶναι σχεδὸν τὸ μόνον μέρος τοῦ ἀρχαίου Καΐρου, τὸ συνήθως προσιτὸν εἰς τὸν περιηγούμενον ξένον, καὶ πολλὰ ὑπάρχουσι τῆς πόλεως ταύτης μέρη, ἅτινα ὁ ὁδοπότης δὲν βλέπει, πλὴν ἂν θελήσῃ, ἐκτραπέις τῆς συνήθους ὁδοῦ νὰ εἰσδύσῃ ἐπίτηδες εἰς αὐτά. Καὶ τότε ὡς ἐπὶ το πλεῖστον φωνὴ ὀργίλων γυναικῶν, ἀλαλαγμοὶ ὕβριζόντων παιδιῶν, τὸν εἰδωποιοῦσιν ἡ ὁδὸς εἰς ἣν εἰσῆλθεν εἶναι ἀδιέξοδος, καὶ τὸν διατάττουσι νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ἐπιστρέφει τότε, καὶ στρέφεται, καὶ περιπλέκεται, καὶ παλινδρομεῖ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνεύρεται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀφ' οὗ ἀπῆλθε, διαβὰς διὰ παντοίων σκολιῶν καὶ πνιγνῶν ἀγυῶν, διαβὰς ἐμπρὸς μαγειρείων, ὅπου ζέοντα τὸ ἔλαιον καὶ τὸ λίπος, ἐνοῦσι τὰς δρυμείας ἀποροῆς τῶν, ἐμπρὸς ῥυπαρῶν τοῦ ὄχλου ξενοδοχείων, οὔτε ἐξωθεν τὸ φῶς δεχομένων, οὔτε ἔσωθεν ἐχόντων διὰ πνοῦν τοῦ καπνοῦ ἢ τῶν ἀηδῶν ἀναθυμιάσεων, καὶ ὑφ' ὧν τοὺς ταπεινοὺς θόλους οἰκεῖ ἡ πένια καὶ ἡ ἀκαθαρσία.

Ἡ πόλις διακρίνεται τῷ ὄντι εἰς διαφόρους συνοικίας, ὧν ἐκάστη ἔχει τὴν θύραν τῆς, καὶ κατοικεῖται ἀπὸ ἰδιαιτεραν τινὰ τοῦ λαοῦ τάξιν, τὰ λείψανα ἀναμφιβόλως τοῦ ἀρχαίου πληθυσμοῦ τοῦ τὴν πόλιν οἰκίσαντος ἐπὶ Ἀμέρ-Ἰβν-ἄλ-Ἀς, πρὸ χιλίων διακροῶν ἐτῶν. Εἰς τὰς συνοικίας ταύτας ἐπικρατεῖ ἡσυχία βαθεῖα, οὐχὶ ὅμως καὶ πένθος· διότι ἂν καὶ ἀποκλείεται αὐτῶν σχεδὸν ἐντελὼς τοῦ ἡλίου τὸ φῶς, ἐνίοτε ὅμως συμβαίνει λαμπρὰ ἀκτίς νὰ πίπτῃ ἐπὶ τορευτοῦ τινος προσέχοντος παραθύρου, ἐπὶ μικρᾶς τινος τραπεζίας, ἣν κ.σ.μ.εῖ ἴσως εἰς μόνος φρίνιξ, χαμῆντως κλίνων τοὺς κλάδους τοῦ πρὸς τὴν γῆν, τὴν σκιάν τοῦ ἐκτείνων ἐπὶ γωνίας, ὅπου δύο ἢ τρεῖς παιδία, σύμπλεγμα ἀποτελοῦντα ζωγραφικόν. ἀποβλέπουσι μετ' ἀνυποκρίτου ἐκπληξέως πρὸς τὸν παράδοξον ξένον, ὅστις οὔτε τὸ ἐνδυμα οὔτε τὴν πίστιν τῶν ἔχει.

Ἡ ἀγορὰ εἶναι πλουσία, ἂν καὶ πολλὰ ἐργαστήρια εἶναι κλειστά. Εἶναι δὲ θεωρώδης, ἐξ αἰτίας τῶν νεκρῶν καὶ τῶν χωρικῶν οἵτινες συρρέουσιν εἰς αὐτήν. Οἱ πωληταὶ ὅμως εἶναι σοφρώτεροι, καὶ φρίνονται ἔχοντες μᾶλλον τὴν συναισθησιν τῆς κοινῆς νικῆς αὐτῶν ἐπιστημῆτος· καὶ τραχεῖς μὲν τοὺς τρόπους, δὲν εἶναι, τὸν φράγκον ὅμως προφανῶς θεωροῦσιν ὡς ἀντικείμενον προκλῶν τὴν περιέργειάν τῶν. Σιωπηλοὶ, τὴν καπνοσύριγγα εἰς τὸ στόμα, κάθονται καὶ περιμένουσι τοὺς ἀγοραστάς, ἢ ἐνίοτε συνομιλοῦσι μετὰ τῶν ἀντιπέραν τῆς ὁδοῦ γειτόνων

των, πάντοτε ὅμως μετ' ἐξαισίου καὶ σεμνοπρεποῦς ἐμδυσίας. Τὰ χαρκτηριστικώτατα δὲ μετὰ τῶν ἐργαστηρίων, εἶναι τὰ τῶν κουρέων. Εἰς αὐτά, συνήθως μετὰ πολλῆς κομψότητος ὑπὸ παντοίων γλυφῶν καὶ τορευμάτων κατὰ τὸν Ἀσινὸν τρόπον κεκοσμημένα, περικλήνται, ὡς ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Ἀριστοφάνους καὶ Θεοφράστου, οἱ ἀρτοὶ τῆς πόλεως, μετ' ἡδονῆς τοῦ ναργίλῃ τὸν καπνὸν εἰσπνέοντες, τὰς εἰδήσεις διηγοῦμενοι τῆς ἡμέρας, ἢ κοῦνοντες τινὸς ῥαψωδοῦ μυθολόγου, ἐνῶ ὁ κουρεὺς τὴν θέσιν τῆς τιμῆς κατέχων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐργαστηρίου ἐμπρὸς τῆς θύρας, ἀπέναντι τοῦ φωτὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων, βρενθόμενος κρατεῖ εἰς τὰς δύο τοῦ χεῖρας φαλακράν κεφαλὴν, οὐδέποτε φροντίζοντα περὶ τοῦ περιπύστου ἐλαίου τοῦ Μικκάρ, τὴν στρέφει, τὴν θωπεύει καὶ τὴν μαλάσσει, ὡς ὁ Φειδίας τὴν τοῦ Διὸς ὅταν τὴν ἐγλυφε, τὴν κεῖρει ἐν χοῦ, μετὰ μεγάλης ταχύτητος στρέφον τὸν ξηλὸν, καὶ φιλαύτως ἐπιδεικνύων πρὸς θαυμασμὸν τῶν περικληθέντων, ὅτι δύναται νὰ κείρῃ διὰ τὰς ἀριστερὰς ἐπίσης ὡς καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς.

ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἄξια παρατηρήσεως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει καὶ περὶ αὐτῆς, οἷον τὸ ὠχυρωμένον μοναστήριον, ὅπου δέκνεται τῆς Θεοτόκου ὁ θάλαμος. Ἀλλὰ τὸ πάντων περιεργότατον εἶναι τὸ Ὀθωμανικὸν προσκύνημα τοῦ Ἀμάρ, τὸ πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως κείμενον. Ῥυπαρά τινα καλύβια καὶ σωροὶ ἀκαθαρσιῶν τὸ περιστοιχίζουσι, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν αὐτοῦ οὐδὲν ἔχει τὸ σημεῖώσεως ἄξιον, διότι συνίσταται εἰς μικροὺς μόνον καὶ νεκροὺς τοίχους, ἄνευ οὐδενὸς χαρακτῆρος. Ἀλλ' ὅταν, ὁδηγούμενος ὑπ' εὐσεβοῦς Ἀραβος, εἰσῆλθον διὰ στενῆς θύρας εἰς τὴν πρώτην αὐλὴν, ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν ἀπετέλεσεν ἐπ' ἐμὲ ἡ μεγάλη αὐτῆς ἔκτασις· καὶ τὸ πανταχόθεν περιλαμβάνον αὐτὴν περιστύλιον μετ' ἀπλῶν ἡμικυκλικῶν ἀψίδων, μοὶ ἐφάνη ἔχον ἀρετὰς μεγαλείου, οὗ τὸ ἀποτέλεσμα ἠῦζανεν ὀκτωγώνιος οἰκοδομὴ περιέχουσα φρέαρ, ἐν τῷ μέσῳ τῆς αὐλῆς ὠκοδομημένη. Κατ' ἀρχὰς ὠδηγήθημεν εἰς τὰς στήλας τῆς καθαρότητος, δύο λιθίνους κίονας, τόσον πλησίον ἰσχυμένους ἀλλήλων, ὥστε μόλις εἰς ἄνθρωπος ἐκ τῶν ἰσχυρότερων δύναται πιεζόμενος νὰ διέλθῃ. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους ἐπιστεῦετο ὅτι μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιστοῖς Μουσουλμάνοις ἐδόδοτο νὰ διέλθωσι δι' αὐτῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν διὰ ὁδὸν τῆς τοῦ προφῆτου θρησκείας, οἱ πιστοὶ ἡσαν ὀλιγώτερον εὐτραφεῖς καὶ εὐσωμοὶ ἀπὸ τοὺς σήμερον πολυπύχους μακθύκας ἐνδύοντες, καὶ μὴ λιπαρὸν πλάγιον τρέφοντες τὴν πολυσυγκρότητον ὀρθόδοξίαν. Καὶ τὴν σήμερον εἰσέτι οἱ κίονες οὗτοι θεωροῦνται ὡς μάρτυρες ἰδιαιτέρας καθαρότητος, διὸ καὶ ὁ ὀγκώδης μου σύντροφος στεναζὼν ὠμολόγει ὅτι τῷ ἦν ἐντελὲς ἀδύνατον νὰ ἐπιτίχῃ εἰς τὴν δικυματίναν ταύτην, ἥτις εἰς ἐμὲ ἦτον εὐχερστάτη. Ἡ ὁδηγός μου, δύσμορτος γραικ, τὸν ποσέτρεπε ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀποχρῆν του ἀπὸ πύσης ἀλατίας· ἀλλ' εὐκολώτερον ἦν εἰς κήμηλον νὰ διέλθῃ ἀπὸ βελόνης ὀπλῆν, ἢ εἰς αὐτὸν διὰ τῶν κίωνων ἐκείνων, ὥστε εἰ καὶ λυπούμε-

νος ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ συνταχθῇ μετὰ τῶν δικαίων.

Ἡ γραικ ἦτον ἀξιόλογος ξεναγός. Κατ' ἀρχὰς μᾶς περιέφερε διὰ τῶν μακρῶν στοῶν, βεβαιῶσα ἡμᾶς ὅτι, ὡς εἶναι γραπτὸν, τοὺς πιστοὺς θέλουσι κατὰ κατῆσει ὑπὸ τοὺς ποδας τῶν οἱ εἰσβολάται, ὁ φέποτε καταπέσῃ τὸ ἱερὸν αὐτὸ προσκύνημα. Καὶ τῷ ὄντι τοιαύτη μόνη πεποιθήσις δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ἀπειροκάλους ἐπισκευὰς, αἵτινες ἐσχάτως ἐγένοντο εἰς διάφορα μέρη αὐτοῦ. Μετὰ τοῦτο δὲ, δείξασα ἡμῖν διὰ μικροῦ παραθύρου ἐντὸς κλειστοῦ δωματίου τὸν τάφον τοῦ θεμελιωτοῦ τοῦ προσ-

τῷ παρετήρησα ὅτι ὁ Μωῦσῃ δὲν ἦτον ποτὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐθροισθῆναι ὀλίγον, καὶ ἡ πίστις του ἐκλονίσθη, καὶ μοὶ ὠμολόγησεν ὅτι ὑπάρχον καὶ πολλὰ ὑποβολιμαία ἱερὰ λείψανα. Ἀλλὰ μετ' ὀριμωτέραν σκέψιν, οἱ δισταγμοὶ του διελύθησαν. Ἰδοὺ, μοὶ εἶπεν, ἡ ἀπόδειξις ἦν ζητήσις. Ὅλα τὰ γνήσια τοῦ προφῆτου σημεῖα εἰσὶ πράσινα. Ὁ λίθος οὗτος εἶναι πράσινος καὶ αὐτός. Ἐπομένως . . . τὸ συμπέρασμα ἦτον ἀναμφισβήτητον, καὶ μάλιστα ὅταν προσέθηκεν ὅτι καὶ τοῦ Μεγάλου Ῥασαίλου τὸ ἔχνος ἐν τῷ προσκυνήματι τῷ πρὸς τὰ μεσημέρινα τοῦ Καΐρου, εἶναι πράσινον καὶ αὐτό!

Κουρεῖον ἐν Αἰγύπτῳ.

κυνήματος, μᾶς ὠδήγησε δι' ὅλου δάσους κίωνων, καὶ ἐλθούσα πρὸς ἓνα ἐξ αὐτῶν, ὃν ἐφαίνετο θεωροῦσα ὡς τὸ μᾶλλον ἀξιοσημείωτον ἀντικείμενον ἀφ' ὅσα εἶχε νὰ δείξῃ, ἐκτύπησεν αὐτὴν διὰ τῆς χειρὸς, καὶ εἶπε μετὰ φωνῆς θριαμβευτικῆς. Ἰδοὺ ἰδέτε! Καὶ εἶδαμεν, ἀλλὰ δὲν εἶδαμεν τίποτε· ἐξετάσαντες δὲ μετὰ περισσοτέρας προσοχῆς, παρετήρησαμεν μικρὸν κοίλωμα εἰς τὴν στήλην, τὸ χρῶμα ὑποπράσινον ἔχον, προσέτι δὲ καὶ μίαν ῥωγμὴν δι' αὐτοῦ. Καὶ τὸ μὲν κοίλωμα ἐμάθομεν ὅτι ἀπετέλεσε ῥάπισμα τῆς χειρὸς τοῦ προφῆτου, τὴν δὲ ῥωγμὴν κτύπημα τῆς μάστιγος αὐτοῦ. Ὁ συνεταῖρός μου, ὅταν

εἶδα πού γεγραμμένον ὅτι οἱ Μουσουλμάνοι δὲν σέβονται τῆς πίστεως αὐτῶν τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀληθές. Ποτὲ δὲν εἶδα τοσαύτην εὐλάβειαν ἀποδοδομένην εἰς ἀρχαῖα οἰκοδομήματα, ὅσῃ οἱ Αἰγύπτιοι προσφέρουσιν εἰς τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν προσκυνήματα. Ἀληθές ὅμως εἶναι ὅτι περιφρονοῦσι πᾶν τι ἄλλο ἀρχαῖον, καὶ ἐπιχαίρουσι καταστρέφοντες τὰ μνημεῖα τῶν ἀνοσίων Κάφρων, τῶν ἀρχαιοτέρων διακατόχων τοῦ τόπου, ὡς ἂν εἰ κατ' ἀνωτέρων φυσικῶν δυνάμεων ἀντιπαλαίοντες, ἐνίκων κατ' αὐτῶν ἐπίσημον νίκην. Διότι πιστεύουσιν ὅτι οἱ γιγαντιαῖοι ἐκεῖνοι λίθοι τῶν ἀρχαίων κίωνων καὶ οἰκοδομῶν, δὲν

ἐκινήθησαν ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων, ἀλλὰ διὰ γοητειῶν, καὶ τῆς δυνάμεως τῶν φολκτικῶν. Καὶ ὅσα τούτων δὲν κατεστράφησαν, σώζονται ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι εἰσὶν ἐστοιχειωμένοι, καὶ ὅτι τὸν ἐπιβουλόντα αὐτοῖς χεῖρα αὐθόρμη ἀπειλεῖ ἡ ἐκδίκησις πνευμάτων. Καὶ ἐτέρω δὲ τῶν βραδύων τούτων πεποιθησις συντελεῖ εἰς τὸν ἀρχαίων μνημείων τὴν κατεδάφισιν, ἢ πρόληψιν ὅτι πᾶσαι αἱ ἀρχαιοτάτες κρύπτουσι θεσμούς, καὶ οὐδὲν ἀρχαῖον λείψανον ἤθελεν ἀφήσει ἡ πλεονεξία αὐτῶν ἀμετακίνητον, ἂν δὲ τοὺς ἐπέτρεπεν ὁ φόβος, ὅτι τὰ ἀρχαῖα ἐρεῖπια φυλάττονται ὑπὸ πονηρῶν πνευμάτων. Ἦκουσα διηγούμενον ὅτι ἐν Σαβῶρ, ἐπὶ τοῦ κατὰ τὴν Ῥοσέτην βραχίονος, ὑπάρχει μέγιστος λίθος καλύπτων τὴν εἰσοδὸν σπηλαίου, ἐν ᾧ λέγονται ἀναριθμητοὶ κρυπτόμενοι θεσμοὶ ὅτι δὲ καθ' ἐκάστην νύκτα προέρχεται τοῦ σπηλαίου ἀλέκτωρ ἐστοιχειωμένος, καὶ ἐπιστάς εἰς τὸν λίθον, καλεῖ διὰ τοῦ ἁματίς του τῶν διερχομένων τὴν προσοχήν. Ἀλλὰ λέγεται προσέτι ὅτι ἂν ποτέ τις τολμήσῃ νὰ μετακινήσῃ τὸν λίθον, τὴν καρδίαν αὐτοῦ θέλει ἐκσπάσει ἐκ τοῦ στήθους τοῦ ὑποτιθέμενος οὗτος φύλαξ τοῦ ὑποτιθέμενου θεσμοῦ. Ἡ ἀκρίβεια τῶν Ἀράβων φαντασία τοιαύτη ἐπαρκατοῦργησε σχεδὸν δι' ὅλας τὰς θέσεις τοῦ τόπου τῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ προσκυνήμα τοῦ Ἀμὲρ ὑποτίθεται ὅτι περιεῖχε ποτὲ θεσμούς ἀκενώτους, ἢ μᾶλλον ὑποτίθεται ὅτι τοὺς περιέχει ἀκόμῃ, καὶ ἂν ὑπὸ κήνενός δὲν εὐρέθησαν, εἰς τοῦτο πταίονσι τὰ στοιχεῖα.

Ἀλλὰ τὰ ἀρχαῖα τῶν προσκυνήματα, τὰ σέβονται, ὡς ἔλεγον, οἱ Ὀθωμανοί. Καὶ τῷ ὄντι οἱ εὐσεβεστέροι μεταξὺ ἄλλων πολυπραγμονοῦσι καὶ περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἐπιστημοτέρων ἐκ τῶν νῶν αὐτῶν. Τινές, ἐν τῷ ἀκαθέκτω ζήλῳ αὐτῶν, μὴ προσέχοντες εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἤκουσαν ὁ προφήτης τῶν, ἀποδίδουσιν εἰς τὰ προσκυνήματα αὐτοῦ χιλιάδας ἐπιχιλιάδων ἐτών. Ἀλλ' οἱ πλείστοι φαίνονται ἀκριβέστερας ἔχοντες πληροφορίας, καὶ πιθανώτερα λέγοντες ὅτι δύναται νὰ ὑποτεθῇ. Οἱ ὀνηλάται καὶ οἱ κωπηλάται μοι ἔλεγον ὅτι τὸ προσκυνήμα τοῦ Ἀμὲρ ἔχει ἡλικίαν χιλίων διακοσίων τῶν ἐτών, καὶ τῷ ὄντι φησὶν ὡς κατὰ τὰ 639· καὶ τὰς περιστάσεις δὲ τῆς ἀναγέσεώς του γνωρίζουσι καὶ διηγούνται μεθ' ἑκνῆς ἀκριβείας. Ἡ γραία ὁδηγός μας διάφορα μᾶς διηγήθη περὶ τινῶν προσθηκῶν γενομένων εἰς τὸ οἰκοδόμημα, καὶ περὶ τῆς εὐσεβοῦς πολλῶν ἐλευθεριότητος. Πραχυνήσαντες τοὺς οἴλους αὐτῶν πρὸς ἐπέκτασιν του· μετὰ δ' ἄλλων περὶ ὠραιότητος τινός Ἰουδαίας, ἥ τις εἶχεν οἰκίαν ἀμέσως ὀπίσω τῆς βορείας πλευρᾶς τοῦ ναοῦ, ὅπου διὰ τὸν ὁσημέρην συναζόμενον ἀριθμὸν τῶν προσκυνητῶν, ἀπερσίσθη νὰ προσεβῇ νῆα στοῦ ὑπόστῃλος· ἐζήτηθη ἐπομένως ἀπὸ τὴν ιδιοκτητὴν νὰ πωλήσῃ τὴν οἰκίαν της, διότι τότε ἐπεκράτουν κατ' ἐκείνην τὰ μέρη κανόνες περὶ ιδιοκτησίας, μεταπεσόντες ἔκτοτε εἰς ἀρχαίαν. Ἀλλ' ἡ καλὴ Ἰουδαία ἠρνήθη, καὶ ἀνεβλήθη ἡ οἰκοδομὴ ἐπὶ ἐν ἔτος. Ἡ ἀνάγκη ὅμως αὐτῆς ἐγένετο ἐπαισθητοτέρα, καὶ ἡ πώλησις ἐπροτάθη ἐκ νέου, ἀλλ' ἀ-

παρέρρηκε ὁριστικῶς. Τότε ὀργισθεὶς ὁ διοικητής, διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς βίας εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ νὰ διώξωσι τὴν ιδιοκτητὴν. Αὕτη ὁμῶς οὐδ' οὕτως ἠθέλησε νὰ παραιτηθῇ τῶν δικαιωμάτων της, ἀλλ' ἀπῆλθεν εἰς Βαγδάτ, νὰ ἐκθέσῃ τὰ παράπονά της εἰς τὸν Καλίφην· ὁ δ' ἀρχηγός της πίστεως οὐ μόνον τὴν ἐδικαίωσε, καὶ διέταξε νὰ τῇ ἀποδοθῇ ἡ οἰκία, ἀλλὰ καὶ βαρὺ ἐπέδωκε πρὸς τιμὴν εἰς τοὺς παραδικαστάς τὴν ιδιοκτησίαν της. Ἀλλ' ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ Καλίφου, ἡ ὑπὸ θείας ἐπιπνοίας φωτισθεῖσα, ἡ Ἰουδαία προσέφερε τὴν ἀμφισβητούμενην οἰκίαν δωρεὰν εἰς τὸ προσκυνήμα, καὶ προσέτι εἰς τὴν πίστην του Μωάμεθ προσήλθε, καὶ, ὡς λέγει ἡ ἱστορία, τὸν Καλίφην ἐνυμνεύθη, καὶ ἐγένετο ἡ προτιμολογία τῶν γυναικῶν του. Οἱ Ἀραβικοὶ μῦθοι ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κρυπτόν καὶ ὑπερνοούμενον τὸ ἐπιμύθιον· τὸ δὲ ἐπιμύθιον τοῦ μυθίου τούτου εἶναι, νομίζω, διαμαρτυρήσεις κατὰ τῶν περὶ ιδιοκτησίας σχέσεων καὶ διατάξεων αἰτινες εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα διαδέχθησαν τὸ ἀρχαῖον πρὸς αὐτὴν σέβας.

Ἡ ἐπισκεψίς μου αὕτη εἰς τὸ μέγα προσκυνήμα μοι ἀφῆκεν ἀρίστas ἐντυπώσεις, καὶ διὰ τὴν ἀνεξήγηταίαν μεθ' ἧς ἠκούοντο αἱ αἰρετικαὶ μου παρατηρήσεις, καὶ διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐγένετο δεκτὴ ἡ μικρὰ προσφορά μου εἰς τοὺς φύλακας. Ἡ πύλη ἦτον ἀναπεπταμένη, καὶ εἰς ἕκαστον ἡ εἰσοδὸς ἐπιτετραμμένη· οἱ δὲ φύλακες δὲν μοι ἀπήτησαν ἐπιτακτικῶς εἰσιτήριον φόρον, ἀλλὰ παρακλητικῶς καὶ μετὰ πολλῆς εὐγενείας ἐζήτησαν μικρὸν φιλοδώρημα (βαχ-τζίς), καὶ εὐχαρίστως τοῖς ἔδωκε τὴν εὐτελεῖ βοήθειαν, κατὰ τὰς ἑξῆς τόπου ἐν ᾧ ἡ ἐλεημοσύνη δὲν ταπεινοῖ οὔτε τὸν δίδοντα οὔτε τὸν λαμβάνοντα. Ἀνέπόλουν δὲ ἀκουσίως πολλὰς τῶν ἐκκλησιῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, ὅπου ἡ εἰσοδὸς πληρώνεται ἀπαρχαλλήτως ὡς εἰς τὰ θέατρα.

ΑΓΑΛΜΑ ΜΗΛΙΟΝ.

Ἡ προῦσα εἰκὼν μᾶς διευθύνθη ὑπὸ τινος φιλόκαλου νέου Μήλιου, συνωδευμένη μετὰ τῶν ἐπομένων παρατηρήσεων·

α Τὸ καιρῶς κεκολωθωμένον ἀγαλμα οὗ ἀντίτυπον εἶναι ἡ προῦσα εἰκὼν, εὐρέθη εἰς Μῆλον περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος φεβρουαρίου. Ἡ τέχνη καθ' ἣν καιρὸν αὐτὸ κατεσκευάσθη, ἦτον εἰσέτι ἀρχαία, ὁ δὲ τεχνίτης αὐτοῦ οὐχὶ εὐκαταρρόνητος. Εἶναι δὲ κομὸς γυναικὸς σεμνῆς καὶ ἀνδρὸς περποῦς, μεγαλοπρεπῆ ἐχούσης τὴν στήσιν, ἐπὶ τοῦ ἐνὸς στηριζομένης ποδός, καὶ τὸν ἕτερον μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω αἰρούσης, ὥστε διὰ τοῦτου ὀλίγον εἶναι εἰς τὰ ἐμπρὸς προκλινής. Ἡ δὲ περβολὴ αὐτῆς συνίσταται εἰς πολὺπτυχον ποδὴν χιτῶνα μέλρι τοῦ μετκακαρπίου τοῦ ποδὸς αὐτῆς καλύπτοντα, ἐπ' αὐτοῦ δὲ φορεῖ παχυτέου ὑφάσματος ἐπενδύτην, ὅστις ὀπίσω ἔχει τὰς πτυχὰς ὅλας ἐξωμυλισμένas, ἐμπρὸς δὲ σπα-

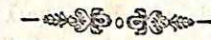
νίαν καὶ ὀγκώδεις. Διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἀναπορ-τεῖ αὐτὸν καὶ διασταυροῖ τὰς ἐμπροσθίους πτυχὰς, ὑπὸ τὸν μανδύαν δὲ δύο φαίνονται παχεῖς πλόκαμοι κόμης κυματίζουσας, καὶ κομψὸς ἐκατέρωθεν κατερχομένης τὴν χεῖρα τὴν κυρίως ἀναπορποῦσαν τὸν ἐπενδύτην φέρε ἐπὶ τοῦ γόμφου, ἡ δὲ ἐτέρα εἶναι ἀφανής, ὑπὸ τὰς πτυχὰς τοῦ φορέματος κρυπτομένη. Εὐρέθη δὲ τοῦ ἀγάλματος μόνον τὸ ὑπὸ τοὺς γόμφους μέρος, κεκομμένον ὑπὸ τοῦ τεχνίτου αὐτῷ λοξῶς, ὥστε τέμνεται ὀλίγον ὁ ἀριστερός γόμφος ἐπὶ τοῦ ὀπίου στηρίζεται ἡ μία χεὶρ ἥτις εἶναι ὀλίγον ἐρθαμένη. Τὸ δὲ ἄνω μέρος ἦν διὰ σιδήρου συνδεσμένον, ἀνευ μολύβδου.

Εὐρέθη δὲ τοῦτο ὅχι παρὰ τὰς θέσεις καθ' ἃς ἄλλοτε διάφοροι ξένοι, καὶ μάλιστα Ἀγγλοὶ, πολλάκις ἐσύλησαν διάφορα ὠρεῖα ἀγάλματα, ὅπου εὐρέθη καὶ ἡ παρὰ τοῦ Κυρίου Βρέττ εἰς Γαλλίαν πωληθεῖσα Ἀφροδίτη τῆς Μήλου, ἀλλ' εἰς ἄλλο, ὅπως ἀπομακρυσμένον μέρος, τῆς ἀρχαίας πόλεως τὸ καλούμενον Προμυθία, ἐνθα φαίνονται θεμελίαι διαφόρων ἀρχαίων κτιρίων· καὶ εὐρέθη οὐχὶ ἐντὸς τῶν ἐρειπίων αὐτῶν, ἀλλὰ ὀλίγον κατωτέρω, ἐντὸς λακκώματος ὁποῦ φαίνεται ἐκείθεν καταπεσόν. Παρ' αὐτῷ ὑπάρχει ἕξ ἐκείνων ὁμοίως τῶν ἐρειπίων προερχομένη καὶ μικρὰ στήλη, φέρουσα τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν με ῥωμαϊζούσης ἐποχῆς γράμματα, ΗΡΩΩΣ. Ἐν Μήλῳ ἐμελετάτο ἀ-

νασκαφὴ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἐλλείποντος μέρους τοῦ ἀγάλματος τούτου. Ἄν ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη εὐδοκηθῇ, καὶ ἐπεκταθῇ, θέλει ἀνακαλύψει μίαν τῶν ἐπιστημοτέρων θέσεων τῆς ἀρχαίας Μήλου. Τὰ πέριξ τοῦ χωρίου τούτου εἶναι ὅλος ἀνέπαρος ἀπὸ ἱερὸςυλον δίκελλαν, καὶ ἐπομένως πολλὰ ὑπόσχομαι. »

M.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

ΤΩΝ ΓΙΓΑΝΤΩΝ.

(Mammoth Cave.)

—o—

Ἡ βόρειος Ἀμερική, ὁ πρωτότυπος οὗτος τόπος, ἐνθα ἡ φύσις ἐπιδεικνύει ἀναλογίας παριστώσας ἅμα τὸ ὑψηλὸν καὶ ἐξάνιστον, οὐδὲν ἀξιοθαύμαστον εἶχεν ἱκανὸν νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ Νιαγάρα μέχρι τοῦ 1840, καθ' ἣν ἐποχὴν μεταλλευταὶ τινες, καταγινόμενοι εἰς τὴν ἀνώρυξιν τοῦ νιτρώδους ἁλατος ἐν ἐνὶ τῶν πολυαριθμῶν σπηλαίων τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Κεντυκίαν, ἐπλανήθησαν εἰς τοὺς τέως ἀδιεξόδους ἐλιγμούς του καὶ ἔμειναν οὕτω, κεχωρισμένοι τοῦ λοιποῦ κόσμου, τεθαμμένοι μακρὰν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός καὶ ἀποκεκλεισμένοι τῶν ἐπιλοιπῶν ζώντων ἐξδομήκοντα ὥρας! Ἀλλὰ χάρις εἰς τὰς ἐπιμύθους ἐρεῦνας τῶν συντρόφων τῶν, ἀνευρέθησαν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι, καὶ ἀναλαβόντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς φρίκης ἐκείνης, ἣν ἐνεποίησεν αὐτοῖς ὁ φοικώδης ἐκείνος ἐνταφιασμός, περιέγραψαν τὰς θαυμαστάς ἐκείνας ἀνακαλύψεις, ἃς ἔκαμον κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ βράχου διατριβῇ των, καὶ διήγειραν τὴν περιέργειαν τῶν ἀκροατῶν των καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ διακινδυνεύσωσι μετ' αὐτῶν ὑπὸ τοὺς ἀπορρώγας τοῦ σπηλαίου, προμεμηθευμένοι με ἀρκούνειον μίτον πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ φόβου καὶ κινδύνου οὕτως ἀνηκούστου διερευνησεως! Εἰς τοὺς τολμηροὺς ἄρα τούτους σκαπανεῖς τῶν ὑπογείων χωρῶν τοῦ Σπηλαίου τῶν Γιγάντων ὀφείλεται ἡ ἀκριβὴς περιγραφή τοῦ τεραστίου τοῦτου θαύματος.

Τὸ σπήλαιον τῶν Γιγάντων κεῖται εἰς τὴν κορυφαίαν Ἐδμονσῶνος ἐν Κεντυκίᾳ, τῶν Ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, 120 χιλιομέτρα μακρὰν τῆς Λουδοβικοπόλεως καὶ Νασχοπόλεως, πλησίον τοῦ πρασίνου ποταμοῦ, ὃν διαπλέουσιν ἀτμόπλοια μεταφέροντα τοὺς περιέργους καὶ ἀποδιβάλλοντα αὐτοὺς 200 περίπου βήματα μακρὰν τοῦ ὄρου τῆς περιηγήσεως των.

Ἡ θέσις, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ἡ εἰσοδὸς τοῦ Σπηλαίου, λελατόμηται ἐκ φύσεως ἀπὸ σειρὰν τιτανωδῶν βράχων λευκοφαίων καὶ μαλαρῶν, οἵτινες ὅλοι συνάμα κλίνουν καὶ σχηματίζουν κοιλάδα κατασκευῇ ἐκ δρυῶν, καρυδῶν καὶ πετελεῶν,

τάς ὁποίας ἤθελε νομίζει τις ὡς ἐπίτηδες κατ' εὐ-
θυγράμμιν πεφυτευμένας ὑπ' ἀνθρωπίνης χειρός. Ἐν-
ταῦθα ὑπάρχει λαμπρὸν ξενοδοχεῖον, κομψῶς ἐστρω-
μένον καὶ μετὰ πολλῆς φροντίδος διευθυνόμενον, ὅ-
που οἱ περιηγηταὶ καὶ κατὰ τὴν ἀφίξιν καὶ κατὰ
τὴν ἀναχώρησιν των εὐρίσκουσιν ἀξιόλογον δεῖπνον
καὶ ἀναπαυτήριον.

Ἡ ὁπὴ τοῦ Σπηλαίου χεῖναι 200 βήματα μακρὰν
τοῦ ξενοδοχείου εἰς τὴν ἄκραν κοιλάδος κατασκευα-
ζομένης ὑπὸ πυκνῶν πευκῶν καὶ λευκίων, περὶ αἷς
ἐγκλισσόμενοι οἱ ἔλικες τῆς ἀγριαμπέλου καὶ τῶν εὐ-
κάμπτων σχοίνων. Ἐδῶ ὑφ' οὐρανῷ σωρεῖται λευψά-
νων, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀπὸ τῆς καμπῆς βράχου
τινός, ῥεύμα ἀέρος ὁροσεροῦ ἀγγέλλει ὅτι ἡ ὁπὴ εἶνε
ἤδη ἐμπρὸς σου σοβαρὰ καὶ σωπηλὴ, καθὼς τὸ ἐν
Δελφοῖς ἄντρον, καὶ τοὶ μὲν δίδον χρησμούς. Μι-
κρὸς ῥυαῖς ῥέει ἀψοφητὶ ὑπὸ τὸν πόδα σου, καὶ τὰ
ὕδατά του ἀφανίζονται εἰς τὴν αὖρυστον τὴν ὀρυχθεῖ-
σαν ἀπὸ τὸν μέγαν τοῦ κόσμου ἀρχιτέκτονα.

Ἐνταῦθα ἀρχοῦνται διὰ τοὺς περιηγητάς ἐκείναι
αἱ ἀλληλοδιδοχοὶ ἐκστάσεις καὶ διαρκοῦσιν ἐπὶ τὰς
τρεις ἡμέρας καὶ τὰς δύο νύκτας, καθ' αἷς μέλλουσι
νὰ διατρίψωσιν ἐν τῷ Ἀμερικανικῷ Σπηλαίῳ· οἱ δὲ
τρεις ὁδηγοὶ οἱ μέλλοντες νὰ τοὺς ὀδηγήσωσιν εἰς τὸν
ὕπογειον τοῦτον λαβύρινθον, ἀνάπτουσι πυρσούς ἐκ
ῥητίνης, καὶ τοὺς διανέμουσι κυκλῶν. Κατὰ πρῶτον
δὲ ὀδηγοῦνται εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου τῷ 1823 οἱ
νιτρομεταλλεῖς ἀνεκάλυψαν τὸν σκελετὸν ἑνὸς γί-
γαντος, οὗ τὸ ἀνάστημα θὰ ἦν ὑπερμέγας ὅτ' ἐ-
φόρει σάρκα καὶ ἐκινεῖτο πλήρες ζωῆς, ἐπειδὴ τὰ
ὀστά του ἰσολόγουν πρὸς 8 1/2 πόδας κατὰ τὸ μήκος.
Πολὺν καιρὸν ἔμειναν τεθειμένα ἔξω τοῦ τάφου, ἀλλ'
ἡ δεισιδαιμονία καὶ αἱ ὑποψίαι τῶν ἐργατῶν ἐκεί-
νων, ἡνάρχασαν τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐπιχειρήσεως νὰ δια-
τάξῃ νὰ ταφῶσι βαθέως τὰ περίεργα ταῦτα λείψανα,
τὰ ὁποῖα θὰ μετέβαλεν ἡδὴ ὁ χρόνος εἰς κόνιν.

Βήματά τινα πορρωτέρω παρουσιάζεται εἰς τὴν
ὄψιν θύρα σκωληκώδους μὲν, ἀλλὰ στερεὰ ἐτι, ἡ-
τις, ἐπὶ τῶν στροφίγων τῆς στρεφομένης, διδὲ διό-
δον εἰς τοιοῦτον ἀέρος ῥεύμα, ὥστε σβέννυσι τοὺς
πυρσούς· καὶ ἐνταῦθα εἶνε, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἡ καθ' αὐ-
τὸ ὁπὴ τοῦ σπηλαίου. Δὲν ἀρμίζει δὲ εἰς τὸ ἀντι-
κείμενον τοῦ παρόντος ἄρθρου τὸ ν' ἀκολουθήσωμεν
βῆμα πρὸς βῆμα τὸν ὁδηγὸν καὶ τοὺς ὀδηγουμένους
εἰς τοὺς πολλοπλοῦς ἐλιγμούς τοῦ Σπηλαίου τῶν
Γιγάντων, ἀλλὰ περιοριστικῶς θέλομεν περιγράψαι
μόνον τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ μοναδικοῦ τούτου θαύ-
ματος τοῦ ἀτυγκρίτου πρὸς πᾶν ὁμοειδὲς του. Ἀρ-
καὶ δὲ νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ φυσικὸν τοῦτο ὑπόγειον,
τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπίνη χεὶρ οὐδέποτε ἑμίανεν, ἀλλὰ
παρουσιάζεται εἰς τὰ ὅμματα τῶν θεωμένων μετὰ
τῆς παρθενικῆς ἀγνότητος ἀνθέων μόλις ἀνοιγομένων,
εἰς τὰς δρόσους τῆς αὖρας, περιέχει 226 μὲν διό-
δους, 47 δὲ θαλάμους ἢ αἰθούσας, 8 καταρράχτας
καὶ 23 ποταμούς ἢ λίμνας. Θέλομεν δὲ ἀρκεσθῇ νὰ
περιγράψωμεν τὰς ἐπισημοτέρας αἰθούσας αὐτοῦ,
παρκαμπέμποντες τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν εἰς τὴν ζω-
γραφικὴν καὶ τελείαν περιγραφὴν, τὴν ἐκδοθεῖσαν ἐν

Λουδοβικοπόλει ὑπὸ τινος περιηγητοῦ, γνωστὴν εἰς
τ' Ἀμερικανικὰ βιβλιοπωλεῖα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν
(Rambles in the Mammoth Cave.) Ἐκδρομὴ
εἰς τὸ Σπήλαιον τῶν Γιγάντων.

Ἰδοὺ, ἐνθ' ἐμβαίνεις, τὸ στενὸν προπύλαιον, τὸ φέ-
ρον εἰς τὴν «Πάρωδον Ἀυδουβόν» «Avenu d' Au-
dubon» τείχη ἐκ λίθων ὁμαλῶν ὡς τὸ μάρμαρον,
ἄνευ ῥήγματος, χωρὶς ἄλλου φυσικοῦ κοσμήματος
πλὴν διὰ τινος ἐπιστυλίδος κατὰ μήκος ἐπιβραβω-
τῆς. Τοῦτο δὲ ἄλλοτε ἦν ἀναπαυτήριον, ἐνθα οἱ ἰ-
θαγενεῖς οἱ ἐξουσιάζοντες τὸν τόπον, πρὸ τοῦ ἀποι-
κισμοῦ τῶν Εὐρωπαίων, ἔθαπτον τὴν ἡφανισμένην
ἤδη ἐκείνην φυλὴν τῶν γιγάντων. Ἡ περιοχὴ αὕτη
ἔχει μήκος ἐν καὶ ἡμισυ χιλιόμετρον, εἰς δὲ τὴν ἄ-
κραν τῆς εὐρίσκεται φρέαρ 25 ποδῶν βάθος, ἐξ οὗ
ἀναβρύει ὕδωρ διαγῆς, ὡς ὁ κρύσταλλος, καὶ οὐ πέ-
ριξ ὑφ' οὐρανῷ στήλῃ ὧν αἱ σπειροειδεῖς κάλχαι προσ-
ανιούσαι ἐναφανίζονται εἰς τὸ σκότος τοῦ θόλου. Πρὸς
δεξιὰν δὲ εὐρίσκεται ὁ «Θάλαμος τῶν νυκτερίδων»
ὅπου τὸν χειμῶνα καταφεύγουσιν οἱ ὑπόπτεροι οὐ-
τοι μῦς.

Ἐπαυρομένης δὲ, ἐμβαίνεις εἰς τὴν, «Μεγάλην
Στοῖαν», γέφυραν εὐρείαν 16 μέτρα πλάτους καὶ
ἰσάριθμα ὕψους, ἥτις φέρει εἰς τὰ Kentucky Cliffs
οὕτως ὀνομαζόμενα διὰ τὴν πρὸς τὰ κάθιστα ὄρη ὁ-
μοιότητά των τὰ παρακείμενα εἰς τὸν ποταμὸν Κεν-
τούκην. Ἐνταῦθα προχωρῶν εἰκάδα βημάτων, εὐρί-
σκεις εὐρύχωρον αἴθουσαν ὀμοιάζουσαν ὡς ἐκ τοῦ
σχήματος καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῆς μ' ἐκκλησίαν.
Ἐκτὸς ταύτης δύνανται νὰ συναθροισθῶσιν πεντακίς-
χιλιοι σχεδὸν ἄνθρωποι, εἰς ἐν δὲ τῶν διαχωρισμά-
των τῆς, ἡ φύσις ἐκαλλιτέχνησεν ἔδραν, εἰς ἣν ἐρ-
χεται τις διὰ πλαγίας στοᾶς. Διὰ ταῦτα ὁ τόπος
οὗτος ὑπῆρξεν ἤδη πολλάκις αὐτόπτης μάρτυς θρη-
σκευτικῶν τελετῶν, καὶ τὸ ακουστικὸν ἐνταῦθα εἶνε
τόσον ἐξάισιον, ὥστε εἰς ῥήτωρ ὁμιλῶν, διὰ τῆς φυ-
σικῆς φωνῆς του, παράγει τοσοῦτον ἦχον, ὅσον ἂν
ἐφώναζε μὲ πλήρεις πνεύμονας. Εἰς πυρτός, εἰς τὸ
μέσον τοῦ νκοῦ πεπηγμένος ἀρκεῖ νὰ φωτίξῃ ὁλό-
κληρον τὸν ναὸν τοῦτον· ἐπειδὴ ἡ φλόξ, σκορπιζομένη
πανταχόσε, διαχέει τὸ φῶς εἰς τὰς ἀδαμαντίνας ἀ-
κωκὰς καὶ γωνίας τῶν σταλαγμιτῶν καὶ σταλακτι-
τῶν, οἷτινες ἀντανακλῶσι τὴν λάμψιν ταύτην, κα-
θὼς αἱ πλευρίδες Βενετικοῦ κατόπτρου. Ἰδιότροποι δὲ
τινες Ἀμερικανοὶ ἔδωκαν ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ καὶ
μουσικὰς συμφωνίας, καὶ βεβαιοῦσιν ὅτι οὐδέποτε
αἰθούσα ἐπίτηδες διὰ μουσικὴν κατεσκευασμένη ἀπέ-
δωκεν οὕτως ἐντελὲς ὅλας ὁμοῦ τὰς πρὸς τοῦτο ἀ-
παιτούμενας συνθήκας. Ἐξερχόμενος δὲ τοῦ παρεκκλη-
σίου τούτου, εὐρίσκεις τὸ μέγιστον νιτρονίχθιον τοῦ
κόσμου, τοῦ ὁποίου οἱ θησαυροὶ εἰσὶν ἀνεξάντλητοι.

Ἡ δὲ «Γοθικὴ Πάρωδος», ὀνομαζομένη οὕτως
ὡς ἐκ τῆς ἐμφάσεώς της ὀμοιάζουσης ὀλίγον μὲ τὴν
ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ Μεσαιῶνος, ἐκπλήττει τὰς ὀψεις
διὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ τῆς διάταξιν. Ἐνταῦθα εὐ-
ρίσκοντο, πρὸ πέντε ἡδὴ ἐτῶν, δύο μουμιαὶ κεκα-
λυμμένα καταστικτοῖς δέρμασι δορκάδος· ἡ μία τού-
των ἀνήκουσα εἰς τὸ θῆλυ γένος, ἦν ὑψηλὴ μὲν τῷ

ἀνάστημα, κανονικωτάτη δὲ τὸ σχῆμα· ἡ δὲ περὶ
τὰ ἀντικείμενα τὰ περὶ τ' ἀνθρώπινα ταῦτα λείψανα
ἐξέτασις, καθὼς τέσσαρα ζεύγη ἐμβαδῶν ἰνδικῶν, δύο
σάκκοι ἐτερομεγέθεις, πέντε κεφαλόκοσμοι πεπονη-
μένοι ἐκ πτερῶν λαμπροῦ χρώματος, ἑπτὰ βελόνια
πρὸς ῥαφὴν ὀστείνα, σύριγγες καὶ ἄλλα πολλὰ οἰκία-
κά σκευή, ἀπέδειξαν εἰς τοὺς ἀνακαλύψαντας τοὺς
σκελετοὺς τούτους ἐν τῷ τετραγώνῳ τάφῳ, ὅπου ἦ-
σαν ἀποτεθειμένα, ὅτι ἀμφότεροι ἄνθρωποι εἰς τὴν ἰν-
δικὴν φυλὴν. Καὶ ἡ μὲν μία, ἐναποτεθεῖσα εἰς τὸ
Κικινάτου μουσεῖον, ἡφανίσθη ἐν τῷ ἐμπρησμῷ τῷ
ἀποτεφρώσαντι τὴν ὥραιαν ἐκείνην συλλογὴν, ἡ δὲ
διατηρεῖται ἐτι ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ.

Βήματα τινὰ μακρὰν τῆς «Γοθικῆς Πάρωδος»
ὁ ὁδηγὸς δεικνύει σοὶ ἐκκρεμὴ κώδωνα, ὅστις πλητ-
τόμενος μὲ ῥάβδον, παράγει ἦχον ὀξύν. Βάνδαλός
τις ὅμως ἐκ Φιλαδελφείας, βανδαλικῇ ἀπειροκαλίᾳ,
ἐσύντριψε τὸ περίεργον τοῦτο φαινόμενον, τὸ ἐνιαῖον
εἰς τὸ εἶδός του ἱσως. Προσέτι εὐρίσκεται ἡ, «Τῆς
Λουδοβίκης κοιτίς», τὸ «τοῦ Ἡρακίτου σιδηρουρ-
γείου» καὶ τέλος, ὁ «Θάλαμος τῶν ἐνθυμήσεων»,
ὅπου οἱ θεωροὶ, διὰ τοῦ καπνοῦ τῶν πυρσῶν των,
σημειοῦνται τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν χωρισμάτων
τῶν ἀκτινοβολούντων ἐκ τῆς λαμπρότητος τοῦ θόλου.

Ἡ δὲ «Αἶθουσα τῶν σταλαγμιτῶν» εἶν ἐκ τῶν
περιεργοτάτων μνημείων τοῦ «Σπηλαίου τῶν Γιγάν-
των». Καὶ ἡ ζωηροτάτη φαντασία δὲν δύναται νὰ
συλλάβῃ ἰδέαν τῶν καλλονῶν, τὰς ὁποίας ἡ φύσις
φιλοτίμως ἐφιλοτέχνησεν ἐκατὼν περίπου μέτρα ὑπὸ
τὴν γῆν. Αἱ ἀδαμαντιναὶ ἀκωκαὶ, αἱ ἐκ λαμπρῶν
μαργαριτῶν πλευραὶ, οἱ ῥόμβοι οἱ ἐκ σμαράγδων
γλαυρώτατα ἐκλεπτουργημένων, ὅλα τὰ θαυμάσια
τοῦ ἐργοστασίου τοῦ ἀρίστου λιθογλύφου εἰσὶ περί-
δετα εἰς τὸν θόλον, ἐπὶ τῶν διαχωρισμάτων καὶ τῶν
κομφοτάτων στηλῶν τῆς αἰθούσης ταύτης. Θεωρῶν
ἐκείνους τοὺς εὐθυγράμμους σταλακτίτας καὶ τὸ ἔ-
ξω μέγεθος ἤθελε νομίζει τις, ὅτι εὐρίσκεται ὑπὸ
τὴν ὀροφὴν τοῦ ναοῦ τῆς Μητροπόλεως τῶν Παρι-
σίων (Notre Dame de Paris) ὅτ' ἐξῆλθε τετελε-
σμένη ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ἀρίστου τῆς ἀρχιτέκτονος.

Ἐτι πορρωτέρω ὁ ὁδηγὸς σὲ καθίζει εἰς τὴν «ἔδραν
τοῦ Διαβάλου», στύλον ὀγκώδη, ἐπὶ τῆς κορυφῆς
τοῦ ὁποίου ὑπάρχει πέτρινος θρόνος. Ἀκολουθῶς δει-
κνυται «τὰ ὀχυρώματα τοῦ Ναπολέοντος» ἢ «Κε-
φλή τοῦ ἐλέφαντος, ἢ «Βαθεῖα καλουμένη ὁπὴ»
«τὸ ἄλμα τῶν ἐρωτολήπτων» ὁ «κρυστάλλινος
στύλος» ἢ «Ἀλατοθήκη» καὶ τελευταῖον, «τὸ
δῶμα τοῦ Ἀννετίου», ὅπου ὑπάρχει θαυμαστὸς κα-
ταρράκτης, οὗ τὰ ὕδατα κρημνιζόμενα, ἀφανίζονται
εἰς φρέαρ ἀπύθμενον.

Ἀπὸ δὲ τῆς «Μεγάλης Στοᾶς» ὀδηγεῖται ὁ θεωρὸς
εἰς τὴν «Αἶθουσαν τοῦ χοροῦ», μέγα δῶμα ἐλλει-
ψοειδὲς σχήματος, οὗ εἰς τὸ κέντρον ὑφ' οὐραὶ περι-
φερῆς οἰκοδομῇ, στηριζομένη πανταχόθεν ὑπὸ στη-
λίδων, τὰς ὁποίας διώρισε, φαίνεται, ἡ φύσις, ἵνα
ὑποστηρίξωσι μίαν ὀρχήστραν. Ὁ ὁμαλὸς καὶ ὀριζόν-
τιος οὗτος τόπος, εἶνε καταλληλότερος διὰ χορόν· ὁ
γοητευτικὸς αὐτὸς τόπος, ἡ εἰς πάντα ἦχον ἐπαναλαμ-

βανομένη ἡχώ, τὰ πάντα ἐδῶ φαίνονται τερπνὰ καὶ
ἡδονικά. Βήματά τινα μακρὰν, πλύνει τοὺς πόδας
εἰς τὴν, «πηγὴν τῶν Willis», περίξ τῆς ὁποίας
αὐλίζουσιν οἱ μεταλλευταὶ τοὺς βόας, τοὺς ὁποίους
μεταχειρίζονται εἰς τὴν γεωργίαν των, καὶ οἷτινες ζῶ-
σιν αὐτοῦ δεκαπέντε ἔως εἴκοσιν ἔτη, ἰσχυροὶ καὶ γεν-
ναῖοι, μὴ βλέποντες πλέον τὸ τοῦ ἡλίου φῶς, ἀφ' ἧς
στιγμῆς εἰσαχθῶσιν εἰς τοῦτο τὸ ὑπόγειον.

Πρὸς δεξιὰν δὲ εἶνε τὸ «Μαυσωλεῖον τοῦ Γιγαν-
τος», βράχος ἄξιος μνήμης, ὀμοιάζων μὲ σαρκοφά-
γον, οὗ αἱ τέσσαρες γωνίαι εἶνε πυργοειδεῖς, καθὼς
τὰ πυργία τοῦ μεσαιῶνος Ἀκολούθως· εἰσέρχουσαι εἰς
τὸν «Μέγαν Ἀγκῶνα», ὅστις εἶνε γέφυρα καμπύλη,
καλλωπισμένη μὲ πολυσχήμους σταλακτίτας καὶ φω-
τιζομένη ὑπὸ Βεγγαλικῶν πυρσῶν, παρέχει γοητευτι-
κωτάτην θέαν. Πρὸς τ' ἀριστερὰ δὲ εὐρίσκονται οἱ
«θάλαμοι τῶν ἀρρώστων», ὀνομαζόμενοι οὕτω διὰ τὰς
ἱατρικὰς τῶν ιδιότητος ὅσον διὰ τοὺς πάσχοντας
μαρασμόν. Εἰσὶ δὲ οὗτοι εἴκοσι περίπου οἰκίσκοι, ὅ-
λοι μὲ τ' ἀναγκαῖά των ἐπιπλα, ἐνθα συναθροίζονται
ἐνίοτε ὡς δεκαπέντε καὶ εἴκοσι πάσχοντες, μετὰ τῶν
ὁποίων συνοικοῦσι νοσοκόμοι τινὲς καὶ εἰς ἱατρὸς ἵνα
νοσηλεύωσι τοὺς ἀρρώστους.

Μέτρα τινὰ παρέκει τοῦ τελευταίου τῶν οἰκίσκων
εἰσέρχουσαι εἰς τὸ «δωμάτιον τῶν Ἀστέρων», εἰς τό-
πον περιεργοτάτης καὶ ἀπαραμύλλου κατασκευῆς· ὁ
θόλος ὑψηλότερος ὢν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, φαίνεται
κάταστρος ἐξ ὧν τῶν οὐρανίων ἀδαμάντων, καὶ ὁ-
ταν ἡ φλόξ φωτίξῃ τὰς ὁμαλὰς καὶ στιλπνὰς πλευρί-
δας των, τὸ βλέφαρον ἀναγκαῖως χαμηλόνει ἐνώπιον
ἐκείνων τῶν διαπύρων φώτων. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ ταύ-
της τῆς αἰθούσης οἱ Ἰνδοὶ ἐξέθεσαν ποτὲ τὸ σῶμα
τινὸς τῶν ἀρχηγῶν των, καὶ ἀνερευθῶν, εὐρίσκει τις
μέχρι σήμερον τοὺς μακροὺς κάμακας, ἐφ' ὧν ἦν τε-
θειμένον τότε τὸ φέρετρόν. Ἀκολουθῶς ὑπάρχουσι δύο-
δοί τινες, εἰς ὧν τὸν θάλον κρέμονται εἰς μακρὰς κρο-
κίδας καὶ πίπτουσιν ὡς χιὼν διὰ τοῦ ελαφροτάτου
πνεύματος καὶ τῆς ἐλαχίστης κινήσεως οὐσίαι τινὲς
τεταριχευμέναι.

Ἐμπροσθεν δὲ τοῦ «καταρράκτη», ὅστις, ὡς με-
γάλη ὀθωνή, καταρρέει εἰς χολῆν μὲ ὀπὴν χαίνουσαν
καὶ τρόμον ἐμπνέουσαν, καθύπαι ὁ περιηγητὴς ἵνα
λάβῃ τὸ γεῦμα· διότι ὁ τόπος εἶνε κατάλληλος εἰς
τοῦτο. Τὰ πάντα προκαλοῦσιν εἰς δεῖπνον, τὰ καθί-
σματα, ἡ τράπεζα, τὰ φιλοτεχνηθέντα ὑπὸ τῆς φύ-
σεως καὶ προσέτι ἡ ὀρεξίς ἡ διεγερθεῖσα ὑπὸ τοῦ κό-
που ἀπὸ πρῶτας.

Ἐθούμενος δὲ ὑπὸ τῆς περιεργείας, προχωρεῖ τις
εἰς τὴν «Μαγευτικὴν κατοικίαν τοῦ Ἑρμῆτου», εἰ-
δος μαυρουσίας Ἀλάμβρας, ὅπου οἱ σταλαγμίται,
συναπτόμενοι μετὰ τῶν σταλακτιτῶν, ἀποτελοῦσι
θαυμάσια καὶ χαριέστατα σχήματα. Ἰππεῖται δὲ ταύ-
τη ὁ, «Ναός», μεγάλη περιφερὴς οἰκοδομῇ, πολὺ εὐ-
ρυτέρα τοῦ κατὰ τὴν Ἀντίπαρον Σπηλαίου, καὶ θεω-
ρουμένη ὑπὸ τινων περιηγητῶν πολὺ μεγαλοπρεπε-
στέρᾳ τὴν θέαν παρὰ τὸ δῶμα τοῦ Ἀγίου Πέτρου ἐν
Ῥώμῃ ἢ τὸν Τοῦρλον τῆς Ἀγίας Σοφίας ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει.

Ἐνταῦθα αἱ συνοδίαι, αἱ ἐπισκεπτόμεναι τὸ «Σπήλαιον τῶν Γιγάντων», κίβνυντι συνήθως τὸν πρῶτον σταθμὸν, ἵνα περάσωσι τὴν νύκτα· ἕκαστος σκεπάζεται ὑπὸ τὴν σισύραν τοῦ καὶ περὶ τοῦ περὶ διδιδεταί εἰς ὑπνον νήδιμον. Τὴν δὲ ἐπαύριον, ἀπὸ τῆς πέμπτης πρωΐνης ὥρας, ὁ μικρὸς, οὗτος στρατὸς εἰς ἔτοιμος ἦδη πρὸς ἀναχώρησιν καὶ προχωρεῖ διὰ τῆς γῆς τῶν σπηλαίων τῶν λεγομένων «Σεσίλη» ἢ «Ἐρημοὶ αἰθουαί». Ὡς ἡ βιβλὶα σιγὴ ταραττεται μόνον ὑπὸ τοῦ πλάγους τῶν χειμάρρων, τῶν κατακρημνιζομένων πανταχόθεν μετὰ μανίας καὶ σφοδρότητος πολλῆς. Κλίμακες στερεαὶ φέρουσιν εἰς ἄλλην αἰθουσαν περιεργαστήν καλουμένην «δῶμα Γορίνου», τὴν ὁποῖαν καταφωτίζουν οἱ Βεγγαλικοὶ πυρτοί, ὡς ἂν ἐπὶ χέλιον ὅλα τὰ οὐράνια φωτῶν μετὰ δὲ τὴν ἄκρην τοῦ γηπευτικοῦ τούτου τόπου, πλησιάζουσιν ἡδὲ εἰς τὸ ἀκρωτήριο φρέαρ, βόθρον, οὗ τὸ σχῆμα ὁμοιάζει μὲ πέταλον ἵππου καὶ ἐν τῷ μέσῳ διεκτείνεται βραχὺς ἐν σιλήσει ἀκρωτηρίου. Ἐντὺ δὲ ὁδηγός, ἀναπτῶν κλάδους καὶ χαρτίνους πυρσούς, τοὺς ῥίπτει εἰς ἐκείνην τὴν ἄβυσσον, ὅπου εὐθὺς εἰς τὸ σκότος γίνονται ἄφροντες.

Γέρων ἐκτεταμένη ἐπὶ τῆς βιβλίας χαράδρας τὴν τῆς, φερεῖ εἰς τὸν τόπον, ὅστις καλεῖται «Δίοδος Πειρίκου», γερὺς τεσσάρων χιλιόμετρων τὸ μήκος, παριστῶν εἰς τὴν ἀρχαῖαν τοῦ σιγῆς Γοθι-κὸν μὲ τοὺς γωνιώδεις καὶ ὑπερφερεῖς θόλους, καὶ παρ' αὐτὸ εὐρύνεται ἡ «Βρωμελία Βάτος», ὑψηλὸς στελαχμίτης, οὗ τὰ περιγυρωμένα περὶ τὸν σιγῆς τοῦ πλουτίμου τούτου καρποῦ ἐπειτα εὐρίσκονται οἱ ἐλικοειδὲς διάδρομοι, στενοὶ καὶ δίκρνοι φέροντες εἰς τὴν «Ἀγορὰν τοῦ Βανδίου». Οὗτος δὲ εἶναι βράχος κωνικός, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου ἀναδύει ὁ ὁδηγός, ὡς νὰ παραστήσῃ θεατρικὴν σκηνήν. Ἐνταῦθεν διὰ σχοινίων μὲ κόμβους, διὰ μέσου σχισμῶν στενῶν καὶ σχεδὸν ἀδιεξόδων, φθάνει ὁ θεωρὸς εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ «Γιγαντείου δώματος», ὅπου λαμβάνει τὸ δειπνον καὶ περὶ τὴν δευτέραν νύκτα.

Τὴν δὲ τρίτην πρωΐαν φθάνουσιν εἰς τὴν ἄκρην τῆς «Νεκρῆς θαλάσσης», μηδεμίαν ἐρούσης, κατὰ τὸ φαινόμενον, ἔχουσιν. Ἐνταῦθα ὁ ὁδηγὸς διὰ τινος διαύτου ἀλίσσει διὰ τὸ κοινὸν πρόγυμα πλῆθους ἰχθυῶν ὁμοίων καθόλου μὲ κωδιού, μὲ μόνον τὴν διαφοράν, τὴν περὶ τοῦ ταύτου, ὅτι ὁ πλάτης τὰ ἐστέρησε τὸ ὄργανον τῆς ὁράσεως. Λέμβος προσδεδεμένη εἰς τὴν παρὰ τὴν δέσσει τέσσαρας ἀνθρώπους, οἵτινες, πρὸς εὐχρηστικὴν ἐκυτῶν τε καὶ τῶν εἰς τὴν ἑρῶν μενόντων, ἀνάπτουσι πυρσούς καὶ διακαυθεύουσι τὴν ζώοντων εἰς τὴν καταχλόνον ταύτην λίμνην ἥθελεν εἶπει τις, βλέπων αὐτοὺς, ὅτι ἡ μυθολογία δὲν εἶναι καθόλου μῦθος· ἐπειδὴ ὁ Χάρων διακομίζει διὰ τῆς Στυγὸς τὰς σκιάς τῆς πληρωτάτης αὐτῆς τὸν διωρισμένον ὁλόλον. Πρὸς δεξιὰν δὲ, ἐπὶ μιᾷ σπηλίδος ἐκτεταμένης ὑπερῶν τῆς «Νεκρῆς θαλάσσης», τὰ φῶτα τῶν πυρσῶν, προσηύχουσιν ἔτι εἰς τὴν εἰκόνα τῆς ἐμφανὲς ὅπως ταρτάριον.

Ὁ θεωρὸς, ἐκείθεν τῆς λίμνης ταύτης, εὐρίσκει ὁ-

μητικὸν βεῖθρον ὀνομαζόμενον, «Ἠχώ», ῥέον ὑπὸ βάρους τῶν ποδῶν μόνον· ἀλλ' ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου καταγίγδους, ὅτε ὑβρύνται τὰ ὑδάτα ὑπερῶν τῆς συνήθους ἐπιφανείας, συχναὶς βιάζει τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὴν ἀντίπερην ὄχθην νὰ προσμένωσι μετ' ὑπομονῆς τὸν ἔκρουσιν τῆς αἰφνιδίου αὐξήσεώς του. Πρὸ ἐνός δὲ ἔτους, ἀνεκαλύφθη ὑψηλὴ τις διάβασις, ὀνομαζομένη ὡς ἐκ τῆς μικρότητός της «Καθαρτή-μιον». Ἐν δὲ τῶν περιεργαστῶν φαινομένων τοῦ Σπηλαίου τῶν Γιγάντων εἶναι ἀναντιλέκτως ἡ πρὸς τῆς τῶν βεῖθρων ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἐκρυσιν καὶ ὡς ἡ πηγή, καθὼς, καὶ ἡ ἐκροὴ εἰσέτε δὲν ἀνεκαλύφθησαν.

Εἰς διόδους ὀνομαζόμενας «Ἐλ-γὸρ» — «Δίοδος Σιλλιμάν», «Στοὰ Οὐελλιγνῶν», φθάνουσι διὰ κλίμακας διακοσίων τριάκοντα ποδῶν εἰς τὰ «Ἠλύσια», εἰς τὴν εἰσοδὸν τῶν ὁποίων ῥέει κρουνοὶς θιούχων ὑδάτων, καὶ τῶν ὁποίων τὰ διαχωρίσματα εἶναι κεκαλυμμένα μὲ σταλακτίτας ὁμοίους μὲ κλήματα πλήρη βιτρυλίων, ἐξ οὗ ὀνομαζέται ὁ τόπος οὗτος ὡς ἄμπελος τῆς Μορίας. Ὀλίγον προῖοντῶν εὐρίσκειται ὁ «Ἄγιος τάρις», ἐντελής μίμησις τοῦ τάριου τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ. Ἐνταῦθα οἱ σταλακτίται ἔχουσιν εἰς τὰ πλάγια τὸ σχῆμα μακρῶν ἐριουργῶν ἱματισμῶν τεθειμένων μετὰ τάξεως καὶ κομψότητος, εἰς δὲ τὴν ὁροφὴν σχήματα λυχνίων ὁμοίων μὲ τοὺς κρεμαμένους εἰς τὴν ἐκκλησίαν πολυελαίους.

Τὸ δὲ «δωμάτιον τοῦ ἀρχαιολόγου Κλεβελάδου», εἰς τὴν ὅσιν ὅλων τῶν θεωρῶν φαίνεται καὶ εἶναι τὸ θαυμαστότατον θαῦμα τοῦ μεγάλου τούτου κατὰ τὴν Κεντουαίαν θαύματος. Ἐνταῦθα ζῶντες καὶ γόνιμοι ραντασία ἀνευρίσκονται πανοπλίαι, εἰκόνας, κυλιανάγλυφα, πικίλια ἀντικείμενα ἄλλα περιεργασίας, ἀληθῆς μουσεῖον ὁμοίον μὲ τὸ συλλεγὲν ἄλλοτε πλουσίαις διαπύλαις ὑπὸ τοῦ Πέτρου Ρεβοάλοι καὶ πωληθὲν τὸ 1823 εἰς τὸν Γ. Κάρολον βασιλέα τῆς Γαλλίας.

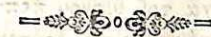
Ἡ δὲ «Ἀἴθουσα τῶν Βουωνίων», ἥ ὁ τόπος εἶναι κατασκευῆς ὑπὸ σταλακτιτῶν στρόγγυλων καὶ λευκῶν ὡς ὁ ἀλάβεος, πρόκειται τοῦ «Σπηλαίου τῶν βραχίων ὁρέων», τοῦ ὁποίου ἡ μὲν γῆ εἶναι κεκαλυμμένη μὲ μεγάλα τεμάχια γρανίτου, εἰς τὴν ἄκρην δὲ κεῖται ἡ «Ἀἴθουσα Κρόγγιμο», τὸ πλέον ἔσχατον διερευνηθὲν μέρος τοῦ Σπηλαίου τῶν Γιγάντων.

Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ ἀπλὴ περιγραφή ἐνός τῶν θαυμασιωτάτων ἐν τῇ Ἀμερικανῇ χώρᾳ ἀριστουργημάτων τῆς φύσεως, ἀριστουργήματος αἰεὶ ὁμοειδοῦς, οἷ δὲ ἀνχνύεται ἡμῶν, ἐκ ταύτης, θέλουσι δυνηθῆναι σχηματίζουσι περιληπτικὴν τινὰ ἰδέαν τοῦ γιγανταίου τούτου σπηλαίου, τὸ ὁποῖον, ἵνα περιηγηθῇ τις ὁλόκληρον, ἀπαιτοῦνται τρεῖς ἡμέραι καὶ δύο νύκτες. Ἄς προσθέσωμεν δὲ ἡμεῖς ὡς συμπλήρωμα τῆς πειστής ταύτης εἰκόνας, ὅτι τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς Κεντουαίας δὲν περιέχει οὐτ' ἐρπετὰ οὐτε βλαβερά θηρία, ὅτι ὁ ἀὴρ ἐντός αὐτοῦ εἶναι τόσο καλὸς, ὥστε διὰ τῆς καὶ σῆψις δωματίων οὐδέποτε γίνεται, καὶ τέλος, ὅτι τὸ πᾶν πάντοτε διατηρεῖται ἐκεῖ εὐκόλως. Ἡ θερμοκρασία τοῦ Σπηλαίου τῶν Γιγάντων

κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος, εἶναι 59 βαθμῶν κατὰ τὸ θερμόμετρον τοῦ Φαχρεϊνχάιτ.

Μέγα Ρεύμα, τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1852.

I. A.

ΤΑ ΕΦΗΜΕΡΑ ΕΝΤΟΜΑ,

καὶ οἱ τελευταῖοι λόγοι

ἐνός ἐξ αὐτῶν.

—o—

Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Αἰστοτέλους ὅτι ὑπάρχουσι παρὰ τὸν Ἰππανιν ποταμὸν ζωῦρια, ἐπὶ μίαν μόνον ἡμέραν ζῶντα· καὶ τὸ μὲν ἀποθνήσκον περὶ τὴν ὀγδόην ὥραν τῆς πρωΐας, ἀποθνήσκουσι κατὰ τὴν ἀκμὴν αὐτῆς τῆς νεότητός του, τὸ δὲ περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς ἑσπέρης, ἀποθνήσκουσι ἐσχάτῳ γήρῳ καὶ ἀναμύσασκον.

Εἰς τῶν ῥωμαλεωτέρων μεταξὺ τῶν Ἰππανίων αὐτῶν ὑπῆρξε, κατὰ τὰ ἔθνη ταῦτα, ὁμόχρονος αὐτῷ τῷ χρόνῳ. Οὗτος εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου περὶ τὸ λυκαυγὲς τῆς πρωΐας, διὰ δὲ τῆς ἀσυνήθους ἰσχύος τῆς ἰδιοσυγκρασίας του ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὸ βάρος ζωῆς ἐνεργητικῆς κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἀπειρηθῶν δευτερολέπτων δέκα μέχρι δώδεκα ὥρων. Διαρκούσης τῆς μακρᾶς ταύτης τῶν στιγμῶν ἐπακολούθησε, ἀπέκτησεν ὑψηλὴν σοφίαν διὰ τὴν πειρὰ καὶ διὰ τῶν παρατηρήσεων αὐτοῦ ἐπὶ πάντων ὅσα εἶδε. Θεωρεῖ οὗτος τοὺς περὶ τὴν μεσημβρίαν ἀποθνήσκοντας ὁμοίους τῷ ὡς πλάσματα, εὐτυχῶς ἀπαλλαγέντα τῶν ἀπειρῶν ἐνοχλήσεων εἰς ἃς τὸ γῆρας ὑπόκειται. Δύναται δὲ νὰ διηγηθῇ πρὸς τοὺς ἐγγόνους αὐτοῦ παράδοσιν ἐκπληκτικὴν γεγονότων προγενεστέρων πάντων τοῦ ἔθνους τοῦ τῶν ἀπομνημονευμάτων. Τὸ νέον σμῆνος συγκροτούμενον ἀπὸ ὄντα, ἅτινα ἔζησαν ἤδη μίαν ὥραν, πλησιάζει εὐλαβῶς τὸν σεβάσμιον αὐτὸν γέροντα, καὶ ἀκροῦται μετὰ θαυμασμοῦ τῶν διδακτικῶν αὐτοῦ λόγων. Πάν ὅτι οὗτος διηγηθῇ, φαίνεται θαυμάσιον εἰς τὴν βραχυβίον ταύτην γενεάν. Τὸ ἡμερῶσιον διάστημα φαίνεται αὐτοῖς ὡς ὁλοκληρῶν αἰώνων διάρκεια, καὶ ἡ ἀμφιλόκη ἀναγράφεται ἐν τοῖς χρονικοῖς αὐτῶν ὡς ἡ μεγάλη τῆς δημιουργίας τῶν ἐποχῶν.

Τὸ σεβάσμιον αὐτὸ ἔντομον, ὁ Νέστωρ οὗτος τοῦ Ἰππανέως, αἰσθάνομενον ἐγγίζοντα τὸν θάνατον, προσεκάλεσεν ὀλίγον πρὸ αὐτοῦ καὶ περὶ τὴν φύσιν τοῦ ἡλίου πάντας τοὺς ἀπογόνους φίλους καὶ γνωρίμους αὐτοῦ, ὅπως διακοινώσῃ αὐτοῖς, ἀποθνήσκον, τὰς τελευταίας αὐτοῦ γνώμας. Συρρέουσας δὲ πανταχόθεν τοῦ πλήθους ὑπὸ τὴν εὐρύχωρον στέγην μύκητος τινός, ἀπεύθυνεν αὐτοῖς τὸν λόγον ὁ ἐπιθάνατος γέρον, ὡς περ.

«Φίλοι καὶ συμπολίται, αἰσθάνομαι ὅτι καὶ ἡ μακροβίτη ζωὴ ἔχει τέλος. Τὸ τέρας τῆς ἐμῆς ἡγικῆς ἡδονῆς, δὲν θρηνῶ δὲ τὴν τύχην μου, διότι ἡ μεγάλη ἡλικία μου κατέστη ἄχθος ἀφόρητον, καὶ δι' ἐμὲ οὐ-

δὲν πλέον ὑπάρχει νέον ὑπὸ τὸν ἥλιον. Αἱ μεταβολαὶ καὶ συμφοραὶ, αἱ τὴν πατρίδα μου ἐρημώσασαι, ἡ ἀπειρία τῶν ἰδιαιτέρων δυστυχημάτων, εἰς ἃ πάντες ὑποκείμεθα, τὰ καταθλίβοντα τὸ ἡμέτερον εἶδος πάθη, καὶ αἱ δυστυχίαι, ὅσαι εἰς τὴν ἐμὴν συνέζησαν οἰκογένειαν, πᾶν ὅτι εἶδον κατὰ τὸ στάδιον τῆς μακρᾶς ζωῆς μου, ταύτην μ' ἐδίδαξε τὴν μεγάλην ἀλήθειαν· ὅτι οὐδεμία εὐτυχία, στηριζομένη εἰς τὰ μὴ ἀπ' ἡμῶν ἐξαρτώμενα, δύναται νὰ ᾖ βεβαία καὶ διαρκής. Γενεὰ ὅλη ἀπώλετο ὑπὸ σφοδροῦς τινος ἀνέμου· πλῆθος δὲ τῆς ἀβούλου ἡμῶν νεολαίας ἐσάρωθησαν ἐν τοῖς ὕδασι ὑπὸ ψυχροῦ τινος καὶ ἀπροσδοκήτου ἀνέμου. Ὅποιος τρομερὸς κατακλυσὶς ἐπροξένησεν ἡμῖν βροχὴν αἰφνιδίαν! Τὰ στερεώτερα ἡμῶν στεγασματα δὲν ἀντέχουσιν εἰς βαρβαρίαν χαλαζαν. Ἐν ζοφώδεις νέφος ταραττεται, καὶ πάσας τὰς γενναϊοτάτας καρδίας.

«Ἐξῆτα κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας καὶ συνανεναστρήφην μετὰ ἐντόμων ἀνωτέρου ἀναστήματος, ἰσχυροῦ ἐκείνου ἰδιοσυγκρασίας, καὶ κατόχων σοφίας τοσούτης, ὅσην οὐδεὶς δύναται νὰ εἰπῇ, τῶν τῆς παρούσης γενεᾶς ἐκείνητος. Σὰς ὀρκίζω νὰ δώσητε πίστιν εἰς τοὺς τελευταίους αὐτοὺς λόγους μου· ὅτι δηλ.: εἶδον ἄλλοτε τὸν ἥλιον, ὃν ἤδη βλέπομεν πέσαν τοῦ ὕδατος, καὶ ὅστις φαίνεται οὐχὶ μακρὰν τῆς γῆς ὡς, εἶδον, λέγω, αὐτὸν ἐφιστάμενον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐξακοντίζοντα καθέτως ἐφ' ἡμῶν τὰς ἀκτῖνάς του. Ἡ γῆ ἦτο πολὺ λεπρότερα κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας, ὁ ἀὴρ πολὺ θερμότερος, καὶ οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι πολὺ ἐγκρατέστεροι καὶ ἐναρετώτεροι.

«Μολονότι αἱ αἰσθήσεις μου ἐξησθένησαν ἤδη, ἡ μνήμη μου ὅμως διατηρεῖται ὑγιής· σὰς βεβαίως λοιπὸν ὅτι τὸ ἐνδοξὸν αὐτὸ ἄστρον κινεῖται. Εἶδον ἐγὼ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀνατολὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου, καὶ ἤρξαμην τοῦ βίου περὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν αὐτὸ ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὸ ἀπειρὸν αὐτοῦ στάδιον. Προχώρει δὲ, ἐν διαστήματι πολλῶν αἰώνων, ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ μετὰ καύσωνος σφοδρότατου καὶ λάμψεως ἀκαταλόγιστου, ἣν ὑμεῖς βεβαίως δὲν ἠθέλατε ὑποφέρει. Ἀλλ' ἤδη, ὡς ἐκ τῆς κλίσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπαισθητῆς ἐλαττώσεως τῆς ἰσχύος του, προβλέπω ὅτι ἡ φύσις μέλλει νὰ τελειώσῃ ἐντός ὀλίγου, καὶ ὅτι, μετὰ μίαν τὸ πολὺ ἑκατοστὴν λεπτῶν, ὁ κόσμος αὐτός θέλει βυθισθῇ εἰς τὸ σκότος.

«Φεῦ! ὦ φίλοι, ποσάκις ἄλλοτε δὲν ἐστρεφόμεν μετὰ τὴν ἀπατηλὴν ἐλπίδα ὅτι θέλω διαμεῖναι διὰ πάντος ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης! Ὅποια δὲ μεγαλοπρέπεια ἐνός τῶν κελλίων, τὰ ὁποῖα μόνος εἶχον ἀναβόρυσαι! Ὅποιαν δὲ ἀπέδιδον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν στερεότητά τῶν μελῶν μου καὶ τὴν ἐλαστικότητα τῶν συνελθόντων αὐτῶν, καὶ εἰς τὴν ἰσχύον τῶν περὶ τῶν μου! Ἀλλ' ἄρκετ' ἔζησα διὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν δόξαν, καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐπισητόντων μου δὲν θέλει λάβει τὴν αὐτὴν εὐχαρίστησιν κατὰ τὸν ἐπελευσόμενον αὐτὸν τοῦ σκότους καὶ τῆς παρρημῆς αἰῶνα.»

Δ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

-22-

ΤΙΜΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΟΥΝΤΩΝ ΤΑ ΖΩΑ ΕΝ ΑΓΓΑΙΑ. Ἐσχάτως ἡ ἀστυνομία συνοικίας τινός τοῦ Λονδίνου ἐφήρμοσεν αὐστηρότατα τὸν κείμενον νόμον περὶ τῶν κακοποιούντων τὰ ζῶα. Ἄνθρωπός τις διὰ τὰ κάμη τὸν εἰς τὸ ἀμάξιόν του ἐζευγμένον ἵππον νὰ τρέξῃ, τὸν ἐμαστίγωσε κατ' ἀρχὰς ἀνηλεῶς, ἔπειτα ἔχωσεν εἰς μίαν τῶν πλευρῶν του σιδηρὰν ῥάβδον καὶ ὅσπερ μετὰ τὴν αὐτὴν ῥάβδον τὴν ὁποίαν ἐκράτει μετὰ τὰς δύο χεῖρας τοῦ κατέφερε τρία κτυπήματα κατὰ κεφαλῆς, τὰ ὅποια ἐπέφεραν εὐθὺς τὸν θάνατον τοῦ ἵππου.

Οἱ ὑπάλληλοι οἵτινες συνέλαβον ἐπ' αὐτοφώρῳ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄλλοι αὐτόπται γενόμενοι ἐμαρτύρησαν ὅτι μετῆλθε τοιαύτας κατὰ τοῦ ἵππου κακώσεις, διὸ καὶ κατεδικάσθη εἰς ἐνὸς μηνὸς ἐργασίαν ἐντὸς σωφρονιστηρίου οἴκου. Εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ὅτι θέλει κάμει χρῆσιν τοῦ δικαίωματος τὸ ὁποῖον παρέχει ὁ νόμος τοῦ νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν φυλάκισιν διὰ τοῦ ἀναλόγου προστίμου, ὁ δικαστὴς ἀπηγγείλε τοῦ ἐπομένου λόγους.

« Ἀπατάσαι· δὲν ἔχεις αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Ὁ νόμος ἐπιτρέπει εἰς τοὺς δικαστὰς νὰ ἐπιβάλλωσι πρόστιμον ἢ φυλάκισιν ὅταν τὸ νομίσωσι κατὰλληλον· τοῖς παρέχει δὲ ὡσαύτως τὴν ἄδειαν ν' ἀφίσωσιν αὐτοὺς τοὺς καταδικασμένους νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ φυλακίσεως καὶ χρηματικῆς ποινῆς· ἀλλὰ τὸ παρὰ σοῦ πραχθὲν ἐγκλημα εἶναι πολὺ δεινόν, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ σοὶ παραχωρήσω τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἐκλέξῃς. Θέλεις ἐργασθῇ ἐπὶ ἓνα μῆνα εἰς σωφρονιστήριον οἶκον καὶ σὲ εἰδοποιῶ ὡσαύτως ὅτι δὲν θέλεις ἐλευθερωθῇ εἰμὴ ἀφοῦ πληρώσῃς καθ' ὅλοκληρίαν ὅλα τὰ ἐξόδα τῆς δίκης. »

Καὶ εἰς τὴν Νορβεγίαν οἱ νόμοι οἵτινες ὑπερασπίζουσι τὰ ζῶα κατὰ τῶν κακώσεων εἶναι αὐστηρότατοι. Αἱ ἐφημερίδες διηγοῦνται ὅτι Ἀγγλος τις ἐργαζόμενος εἰς τὸν σιδηροδρομὸν τῆς Χριστιανίας (πρωτεύουσας Νορβεγίας) κατεδικάσθη, διότι ἐκτύπησε μετὰ πάσσαλον ἵππον τινά, εἰς ὃκτὼ ἡμερῶν φυλάκισιν μετὰ ἄρτον καὶ ὕδωρ, ἥτοι εἰς εἰκοσιεννέα ἡμερῶν πραγματικὴν φυλάκισιν, διότι μίαν ἡμέραν ὁ καταδικασθεὶς δὲν λαμβάνει ἄλλην τροφὴν εἰμὴ ἄρτον καὶ ὕδωρ, καὶ τρεῖς λαμβάνει τὴν συνήθως εἰς τοὺς φυλακισμένους διδομένην τροφὴν. Διὰ τὰ νὰ νηστεύσῃ λοιπὸν ὃκτὼ ἡμέρας πρέπει νὰ διαμείνῃ εἰς τὴν φυλάκην εἰκοσιεννέα ἡμέρας. Τοῦτο δὲ προνοεῖ ὁ νόμος διὰ τὰ μὴ βλάπτεσθαι ἡ ὑγεία τῶν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπαγομένων καταδικῶν.

Ὅτι τοιοῦτοι ὑπὲρ τῶν ζώων νόμοι εἶναι ἀναγκαῖοι· ταῖς εἰς τὰ μέρη μας, οὐδεὶς νομίζομεν, θέλει τὸ ἀρνηθῇ· διότι τὰ δυστυχῆ ζῶα καὶ βαρύτερον φορτίον ἀναγκάζονται νὰ φέρωσι, καὶ ἀνηλεῶς ξυλοκοποῦνται καὶ φονεύονται.

(Ἀράλθ.)

ΑΙΝΙΓΜΑ.

—Ο—

Ἐγὼ ὁ διενέξων παραίτιος καὶ φόνων,
ἐγὼ παντοῦ τοῦ κόσμου μας τὰ πνεύματα ταράττων,

τὴν κεφαλὴν, τὸν τράχηλον ἂν ἀπολέσω μόνον,
εἰς ζῶον μεταβάλλομαι τῶν χειροκροστῶν.
Ἄν δ' εἰς τὴν θέσιν τῶν μελῶν τῶν ἤδη κεκομμένων,
προσθήσῃς ἄλλα κραταῖά ὡς ἦσαν καὶ τὰ πρῶτα,
θὰ ἴδῃς τότε ἔμπροσθεν εἰς κλίνην ἠπλωμένον,
πρεσβύτην πολιούργου τοῦ θρόνου πεπτωκότα.
Καὶ πάλιν ἂν τὸν τράχηλον τὸν δευτέρου θελήσῃς
ὁμοῦ μετὰ τὴν δευτέραν μου τὴν κεφαλὴν ν' ἀλλάξῃς
πρὸς ἄλλα, ἃ ἐδόξασε καὶ θὰ δοξάξῃς ἡ κτίσις,
ὦ! τότε, τότε, φίλε μου! μαζὺ μου θὰ πετάξῃς.

Αν. Σ. Β.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Τοῦ περὶ Κωνσταντινουπόλεως τοπογραφικοῦ συγγραμματος, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκδοσιν ἀνήγγεila πρὸ τεσσάρων ἡδὲ ἐτῶν, ὁ Α'. τόμος, περιέχων τὴν περιγραφὴν τῆς ἐντὸς καὶ περὶ τειχῶν Κωνσταντινουπόλεως εἰς 616 σελίδας εἰς μέγα ὄγκον μετὰ εἰκοσι-τρὲς εἰκόνας, ὧν αἱ πλείους ἀριστουργήματα τῶν χαλκογράφων τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, καὶ ἓνα τοπογραφικὸν πῖνακα (χάρτην) χαλκογραφημένον ἐν Παρισίοις μετὰ τὴν αὐτὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ἐνδεχομένην ἀκρίβειαν, ἐξεδόθη πρὸ ἐννέα ἡδὲ μηνῶν, καὶ, χάρις εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ Κοινοῦ, ἥτις ἀπεδέξατο ἀπ' ἀρχῆς ὅλα μου τὰ φιλοπονήματα, πλησιάζει νὰ ἐξαντληθῇ.

Πρὶν ἐπιχειρήσω τὴν ἐκδοσιν τοῦ Β'. τόμου, περιέχοντος τὴν περιγραφὴν τῆς ἐπὶ τοῦ Κόλπου Περαιᾶς καὶ τῶν ἐκατέρωθεν τοῦ Βοσπόρου ἀκτῶν μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων, μετὰ δύο χάρτας καὶ πολλὰς ἐπίσης εἰκόνας, προαναγγέλλω, πρὸς ἀποφυγὴν παρενοήσεων·

α'. Ὅτι ἡ τιμὴ ἐκάστου καὶ τῶν τριῶν τόμων προσδιορίζεται, διὰ τοὺς ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς συνδρομητὰς, εἰς δεκαπέντε δραχμὰς, πληρωτέας ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ βιβλίου.

β'. Ὅτι ὁ προμηθεύσας εἰκοσι συνδρομητὰς, λαμβάνει δωρεὰν ἓν ἀντίτυπον. καὶ

γ'. Ὅτι αἱ συνδρομαὶ γίνονται

Ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν παρὰ τῷ Κυρίῳ Α. Βενετσανοπούλῳ, ὑπαλλήλῳ τῆς ἐνταύθα Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, παρὰ τῷ ὁποίῳ εὐρίσκονται καὶ οἱ πρῶτοι τόμοι τοῦ βιβλίου· ἐν Ἀθήναις δὲ, παρὰ τῷ Κυρίῳ Ἀνδρέᾳ Κορομηλᾷ, καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη παρὰ τοῖς ΚΚ. Προξένοις καὶ ὑποπροξένοις τῆς Ἑλλάδος, ἢ παρὰ τοῖς Κυρίοις, ὅσοι ἤθελον παρακληθῇ παρ' ἐμοῦ ἰδίως περὶ τούτου.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1852.

ΣΚΑΡΛΑΙΟΣ Δ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ.

Παρακαλοῦνται ἐπιμένως οἱ ΚΚ. συνδρομηταὶ ἵνα γραφῶσιν εὐαγγέλως τὰ ὀνόματά των, καὶ ὁλόγραφον τῶν ἀντιτύπων τὸ ποσόν, ἵνα μὴ συμβῇ δυσκολία περὶ τε τὴν ἀποστολὴν καὶ παράδοσιν τοῦ βιβλίου, καὶ τὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ Γ'. τόμου δημοσίευσιν τῶν ὀνομάτων.